

Moviments moleculars a la ciutat-xarxa, producció de noves subjectivitats connectades i emergència dels *commons*

Un preludi del 15M

Treball final de

Màster en Societat de la Informació i el Coneixement
Especialitat de Cultura, Comunicació i Societat

Universitat Oberta de Catalunya 2010/11

Estudiant: Arnau Monterde Mateo

Tutor: Josep Vivas Elias

“Debemos prepararnos para los encuentros más imprevistos..., el desarrollo de técnicas subversivas todavía inimaginables, en particular en el dominio de los media y la informática”

Félix Guattari

Agraïments

En primer lloc m'agradaria dedicar a aquest treball a tota la gent de Democràcia Real Ja Barcelona, una gent increïble que han obert una gran possibilitat per pensar de nou la política, i amb la qui he pogut compartir amb especial intensitat el preludi del 15M. Gràcies Klaudia, Aitor i Toret per haver-me dedicat el vostre temps a poder dialogar i conversar al llarg d'aquest procés.

També m'agradaria agrair a totes aquelles persones que d'alguna manera han contribuït en aquest treball; Pep Vivas per l'acompanyament, John Postill i les nostres infinites converses projectives, Joan Coscubiela, Ramón Ribera, Carlos Sanchez Almeida i la seva incondicionalitat, Mayo Fuster, i a tota la gent del Seminari de Comunicació i Societat Civil de l'IN3-UOC.

Vull dedicar aquest treball a tota les persones que m'han acompanyat fins ara en la meua trajectòria biopolítica, i que sense elles no s'explica res del que hi ha en aquest treball escrit, Aleix, Txetos, Quim, Guille i el futur de communia, Xavi, Julia, Marta, Laura, Tomi, Guille, Miqui, Emi, Pantoja, Yousef, Nuria, Gastón, Fer, Ernesto, Pretel, Sebas, Chus, Wally, Gastón, Laies, Pau, Aram, Ubi, Coco, Chewy, Lady, Jowie, Ixten, als Rudis, a l'Ateneu Candela per tot el que queda per construir, i a la gent d'un moviment increïble, amb molt bones intuïcions i imparable, Raul, Carlos, Montse i a La Universidad Nomada, Emmanuel, Panzer, Almu, Bea, David i a Traficantes de Sueños, a Nico, Amanda i a la Casa Invisible, Mauro, Joan, Raquel, Pantxo, Adrià i als nómadas de (ex)Exit, a la Hormiga Atómica, a la Pantera Rosa, al Patio Maravillas, a Isaac Hacksimov, al Seco, a la Invisibel, a La Ex, a la Plataforma de Afectados por la Hipoteca i a la xarxa estatal d'Oficines de Drets Socials.

A l'Oscar com a referent acadèmic, al Pau i a la Pili per tot.

Finalment dedico aquest projecte a la Maria (@meryleft), no només per la seva incondicionalitat, suport, correccions, contrastos, posades en comú, esbargides, maratons i insomnis en el desenvolupament del mateix sinó per haver tingut el plaer de compartir i estar al seu costat en aquesta primavera que ens ha marcat i sacsejat per sempre i que obre enormes camps de possibilitats inimaginables que ens ha permeten tornar a creure amb el món i amb nous futurs possibles.

Això només és el principi #globalrevolution

Aquesta obra està sota una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0. Podeu veure tots els detalls de la llicència en aquest enllaç: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

INDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	6
2. OBJECTIUS I JUSTIFICACIÓ	7
2.1 Objectius (generals i específics)	7
2.2 Importància i justificació de la recerca	7
3. MARC TEÒRIC.....	9
3.1 Una mirada transdisciplinària / Complexa.....	9
3.2 Antecedents a la recerca.....	9
3.3 Elements teòrics i conceptuals que fonamenten la recerca.....	10
3.3.1 Introducció.....	10
3.3.2 Les transformacions de l'economia global. L'emergència de la bioeconomia i el capitalisme cognitiu	11
3.3.3 La gran crisi global i la crisi a Espanya.....	15
3.3.4 Nous moviments, comunicació i nous agenciaments a la xarxa: del ciberactivisme a la multitud connectada	17
3.3.4.1 Nous moviments i xarxa	17
3.3.4.2 La producció de subjectivitat, els nous agenciaments i la revolució molecular	19
3.3.5 La multitud connectada a la ciutat-xarxa.....	22
3.3.6 Cooperació social, commons i p2p.....	24
4. METODOLOGIA.....	27
4.1 Entre la Investigació-Acció Participant i la Investigació Militant.....	27
4.1.1 La Investigació-Acció Participant.....	27
4.1.2 La Investigació Militant.....	28
4.1.2.1 Antecedents.....	28
4.1.2.2 Característiques.....	29
4.2 La proposta metodològica.....	29
4.2.1 Punt de partida.....	30
4.2.2 Sobre el caràcter militant de la investigació.....	30
4.2.3 Sobre el paper de l'investigador.....	31
4.2.4 Sobre la investigació a la xarxa.....	32
4.3. Desenvolupament de la metodologia.....	33
4.3.1 Presentació de l'estudi de cas.....	34
4.3.1.1 Sobre l'adequació metodològica a l'estudi de cas.....	34
4.3.1.2 Possibles limitacions de la recerca.....	35
4.3.2 El treball de camp.....	36
4.3.2.1 L'observació participant i la participació observant: habitar un procés.....	36
4.3.2.1.1 Algunes característiques de DRY i DRY-bcn.....	36
4.3.2.1.2 Situació de la recerca.....	37
4.3.2.2 Les entrevistes semiestructurades: Diàlegs i converses.....	38
4.3.2.2.1 El desenvolupament i la situació de les entrevistes.....	38
4.3.3 El Diari de Camp. Registre i organització de la informació.....	39
4.3.4 L'anàlisi de la informació.....	40
4.3.5 El retorn de les dades a la comunitat.....	41
5. NOUS MOVIMENTS, AUTOCOMUNICACIÓ I REVOLUCIONS MOLECULARS: EL CAS DE DEMOCRACIA REAL YA A BARCELONA	42
5.1 Introducció.....	42
5.2 Antecedents.....	43

5.2.1. Contextualogia.....	43
5.2.2. Genealogia.....	45
5.3 Sobre l'agregació molecular, la comunicació i la organització en xarxa	49
5.3.1 Sobre l'agregació.....	50
5.3.2 Sobre la comunicació i la organització.....	52
5.4 La producció d'una nova subjectivitat connectiva, singular i comuna.....	55
5.5 La revolució molecular.....	57
6. LA MULTIDIMENSIONALITAT DE LA CIUTAT-XARXA.....	59
6.1 De la xarxa a la ciutat i de la ciutat a la xarxa.....	59
7. COOPERACIÓ, COMMONS I NOUS CAMPS DE POSSIBILITATS.....	62
7.1 El nou paraigües del comú.....	62
7.2 Nous camps de possibilitats.....	64
8. CONCLUSIONS.....	66
9. BIBLIOGRAFIA.....	69
ANNEX.....	73
Diari de camp.....	74
Entrevistes.....	84
Entrevista Claudia.....	85
Entrevista Aitor.....	94
Entrevista Toret.....	101

Resum:

En un escenari de transformació de l'economia global en el context de la *bioeconomia* o el *capitalisme cognitiu* i una forta crisi econòmica, emergeixen nous moviments que utilitzen la potència de les xarxes a través dels mitjans d'autocomunicació de masses per construir processos de mobilització social. A través de l'experiència *Democràcia Real Ya* i en concret a Barcelona amb l'obertura de nous moviments múltiples a partir del 15M, s'aborda el cas des d'un posicionament metodològic com a Investigador Militant, s'identifica la genealogia i el context en el que es desenvolupa per veure els seus antecedents rellevants, s'analitza l'experiència a través dels processos produïts de agregació molecular, comunicació i organització, i s'aprofundeix amb la nova subjectivitat produïda a partir d'aquestes línies de treball, que fugen de les formes dominants de producció de subjectivitat capitalística, i que obre les portes a la constitució de nous processos amb formes de revolució molecular. Finalment, s'analitza l'experiència a través de la seva relació amb la ciutat i es caracteritza el concepte de ciutat-xarxa que integra totes les dimensions en que es desenvolupa i es caracteritza la presència dels *commons* tant al pla discursiu com al immanent de l'experiència, estudiant com aquest concepte i pràctiques associades poden contribuir a la obertura de nous camps de possibilitats.

Paraules clau: *15M, nous moviments, agregació molecular, autocomunicació de masses, producció de subjectivitat, ciutat-xarxa i commons*

1. INTRODUCCIÓ

A finals de febrer de 2011 es constitueix un grup al Facebook anomenat “Plataforma de Coordinación de Grupos Pro-Mobilització Ciutadana” fruit de la confluència de diverses iniciatives a la xarxa, les quals expressen d'una manera o altre un sentiment de rebuig cap a la situació de crisi política i econòmica d'Espanya, i alhora el desig de fer alguna cosa al respecte. Així neix Democràcia Real Ya (DRY), un grup que sota una sèrie de consignes molt clares, aposta per una gran manifestació pel 15 de maig (15M) del mateix any.

El 15M es manifesten milers de persones a més de 60 ciutats espanyoles sota el lema “No som mercaderia en mans de polítics i banquers”, superant qualsevol de les expectatives prèvies existents per part de la organització. Això desencadenarà, a partir del 16 de maig, l'inici d'una proliferació de acampades per les principals ciutats d'Espanya (essent comptabilitzades més de 700 arreu del món). Durant uns dies tot això passa a ser la qüestió central de l'agenda públic-mediàtica, i es produeixen nombroses mobilitzacions, assemblees ciutadanes, cassolades, alterant per complet un orde social, que continua encara present, en el moment de finalitzar aquest escrit.

Tot el procés que portarà al 15M i als esdeveniments posteriors, mostren la capacitat i la potència de l'ús de l'autocomunicació de masses per part d'un cos social i transformació i transformació del territori ciutat. D'alguna manera, això altera l'esfera comunicativa-mediàtica i el cos social, i alhora el transforma, procés en el que es centrarà part d'aquesta recerca.

Aquest projecte d'Investigació parteix, des de les tesis de la Investigació Militant, d'una narració singular a partir de la pròpia experiència com a “habitant” d'aquest procés en el grup local de Democràcia Real Ja Barcelona (DRY-bcn), des de finals de març, fins a mitjans de juny de 2011. Aquest projecte de recerca pretén abordar la qüestió d'on sorgeix aquest moviment, quins són els seus referents rellevants, la seva genealogia i el context en el que apareix. També s'aborda la qüestió sobre quines són les característiques d'agregació molecular o de composició, organització i comunicació que s'han produït, desglossant cadascun d'aquests conceptes des d'una mirada complexa i quin tipus de nova subjectivitat produeixen aquest processos de mobilització social connectats en xarxa a través de nous dispositius tecnocomunicatius, i que es caracteritzaran com a “revolucions moleculars”.

A partir d'aquesta experiència també s'analitza la relació permanent amb la ciutat i es caracteritza la ciutat-xarxa, com a concepte ampli que integra dues esferes o dos espais que han estat durant el procés en permanent retroalimentació, la ciutat i la seva dimensió territorial amb la xarxa com a conjunt de fluxos electrònics i immaterials. La ciutat-xarxa en servirà per explicar de manera complexa no només el propi binomi sinó el conjunt de pràctiques de producció i de resistència que permanentment s'hi produeixen. Finalment, aquest treball destaca la presència de la qüestió dels *commons* com un element transversal durant tot el procés i aproxima algunes possibles línies de treball que avancin en el reforç dels processos i la tecnologia organitzativa, així com nous camps de possibilitats que s'obren davant la centralitat d'allò comú.

Aquesta recerca està feta a partir de l'experiència singular i pretén contribuir als debats oberts des del 15M, explicar alguns dels processos que s'han produït i obrir preguntes i línies de recerca que complementin tot allò produït, i alhora reforcin el procés per a que aquest segueixi caminant i preguntant.

2. OBJECTIUS I JUSTIFICACIÓ

2.1 Objectius (generals i específics)

- Analitzar les dinàmiques d'agregació molecular, organització i comunicació que produeixen noves subjectivitats en els nous moviments a la ciutat-xarxa, en el context de crisi econòmica i en el marc del capitalisme cognitiu.
  - Determinar els antecedents d'aquests moviments a través de la seva genealogia i el context en el que es desenvolupen.
  - Caracteritzar aquests moviments a través de la seva experiència pràctica i singular en quant a la l'agregació molecular, la comunicació, i l'organització.
  - Analitzar la producció de subjectivitat i la singularització dels subjectes que habiten aquests moviments i les possibilitats de nous agenciaments col·lectius.

- Analitzar la relació d'aquests moviments amb la ciutat-xarxa.
  - Analitzar les dinàmiques produïdes entre el territori ciutat i el territori xarxa.
  - Determinar possibles impactes sobre la ciutat-xarxa d'aquests nous moviments.

- Identificar alguns elements característics dels nous moviments a la ciutat-xarxa com són les dinàmiques de cooperació, la defensa dels *commons* i els nous camps de possibilitats que s'obren.

2.2 Importància i justificació de la recerca

El fenomen de l'ús de les noves tecnologies de la comunicació i la informació està donant lloc a noves formes de mobilització social amb un gran impacte sobre el territori. No només podem parlar de l'ús d'una tecnologia sinó de la transformació de les dinàmiques d'agregació molecular, organització i comunicació que aquestes tecnologies proporcionen, obrint escenaris político-socials que posen de manifest nous ordres constituents a través de la producció de noves subjectivitats. Amb la difusió de l'ús dels mitjans d'autocomunicació de masses emergeixen nous moviments amb una creixent relació entre la ciutat i la xarxa com a espais de producció d'una nova subjectivitat política. Amb tot això es pretén fugir d'una concepció reduccionista del terme activista que no expressa la complexitat dels subjectes que integren aquests moviments, obrint marcs conceptuals més amplis respecte la mirada sobre els nous moviments.

En aquest sentit és important obrir processos de investigació que expliquin aquestes noves dinàmiques d'agregació, comunicació i organització des d'una perspectiva oberta i reticular a través d'una experiència concreta, i que ho faci des d'una perspectiva interdisciplinària entre la sociologia, la teoria de la comunicació, l'economia, la filosofia la sociologia i l'urbanisme, tenint en compte les transformacions de cadascun d'aquests camps arrel de la crisi econòmica. Això ha de permetre obrir

nous paradigmes per pensar aquesta interrelació, posant especial atenció en allò que es produeix en aquestes experiències tant en el terreny de les idees i de la configuració de nous imaginaris, com en els seus impactes sobre la vida social i política que es materialitza a la ciutat.

La pròpia novetat d'aquest moviments emergents, la permanent incorporació al cos social dels nous dispositius comunicatius, i la potència de la seva capacitat d'agregació molecular comunicativa i organitzativa, obren una enorme quantitat de preguntes sobre les possibilitats d'aquest nous moviments i els canvis socials. Amb aquesta recerca es contribueix inicialment en un procés que encara és viu i en permanent mutació.

3. MARC TEÒRIC

3.1 Una mirada transdisciplinar / Complexa

El punt de partida d'aquesta recerca sorgeix de la necessitat d'abordar una sèrie de plantejaments des d'una perspectiva interdisciplinar i multisituada, davant un problema teòric i polític, per donar una mirada oberta i àmplia a un procés que creua elements de la filosofia, de la sociologia, de l'urbanisme, de la comunicació, de la tecnologia, de l'antropologia i de l'economia, assumint la heterogeneïtat del que s'han anomenat les “ciències de la complexitat” (Rodríguez, 2002).

Al ser la ciutat-xarxa una expressió d'aquesta complexitat, així com els processos que en ells s'hi desenvolupen, es centrarà gran part de la recerca en entendre aquestes dinàmiques d'un procés singular que altera per complet el territori ciutat i el territori xarxa.

L'enfoc per abordar el marc teòric intentant establir aquesta perspectiva interdisciplinar passa per una lectura sobre les noves formes del capitalisme a través de la *Bioeconomia* i el *Capitalisme cognitiu* i sobre la situació actual de crisi econòmica en el cas concret d'Espanya, un repàs sobre la relació entre els moviments socials i les noves tecnologies de la informació i la comunicació seguit de les tesis sobre la producció de subjectivitat, singularització i revolucions molecular, i el paper de la ciutat-xarxa com a concepte situacional de tots aquests processos i la construcció i recuperació de les qüestions comunes que se'n poden extreure.

La perspectiva situada és referida al mètode emprat no només de treball amb una experiència concreta, sinó sobre la pròpia situació de l'investigador des de la seva condició de militant, posicionant de manera clara els plantejaments de recerca a favor d'aquesta aposta situada i alhora necessària per a la comprensió i abordament d'una lògica complexa.

3.2 Antecedents a la recerca

En els estudis previs al voltant dels nous moviments emergents a la xarxa podem destacar la recerca de Jose Ignacio Candón “*Internet en movimiento: nuevos movimientos sociales y nuevos medios en la sociedad de la información*” (2011) que fa un repàs dels moviments a Internet des de la perspectiva dels nous moviments socials on creua la teoria de la comunicació i la teoria dels moviments socials. També podem destacar l'obra de Xabier Barandiaran “*Activismo digital y telemático. Poder y contrapoder en el ciberespacio*” (2003) per entendre la trajectòria de principis d'aquest segle dels moviments a la xarxa, i el ciberactivisme, la qual fa una aproximació a la producció de nova subjectivitat política a la xarxa i analitza les principals pràctiques *Hactivistes* com a potències pròpies de la mateixa.

Cal referenciar alguns articles recents que remetent a les mobilitzacions aparegudes al món àrab “*To the Barricades. Revolutionary potential is only limited by your imagination*”(2011) de Micah M. White que mostra algunes de les noves característiques de les revoltes al món àrab i la seva relació amb la xarxa o “*Network organisation for the 21st century*” de Harry Halpin i Kay Summer el qual parteix de la transformació dels processos organitzatius dels moviments a la xarxa. Amb una mirada més detallada cal esmentar el treball de Joss Hands en el seu llibre “*@ is for activism*” (2011) el qual fa una mirada sobre la reconfiguració de les relacions polítiques i l'emergència de nous models de representació i cooperació. Aquest anàlisi s'aplica sobre la possibilitat de construcció d'una nova

política desenvolupada en un nou medi polític i tecnològic.

Sobre la relació entre tecnologia, moviments i ciutats, podem destacar el treball de José Perez Lama “*Arquitectura, urbanismo y tecnologías de la comunicación y la información. Producción biopolítica y ciborgs espaciales*” (2004) que situa algunes experiències que parteixen de la transformació de les ciutats i la seva hibridació tecnològica amb la transformació de les dinàmiques socials que en elles s'hi desenvolupen. També desenvolupa el paper de la multitud connectada a través d'experiències molt concretes entre la ciutat i la tecnologia, i els nous camps de possibilitats oberts en aquest procés d'hibridació.

3.3 Elements teòrics i conceptuals que fonamenten la recerca

3.3.1 Introducció

Durant les últimes dues dècades l'organització de l'economia mundial ha sofert una enorme transformació amb l'aplicació de les noves tecnologies de la informació i la comunicació que ha donat lloc a l'actual situació de financiarització total de l'economia, és a dir, una economia basada fonamentalment en les finances i els moviments de capital. No es pot entendre aquesta transformació sense entendre la desvinculació existent entre treball i producció, on en un escenari d'incertesa i crisi global de l'economia, el treball ja no té una relació directa amb tot allò que es produeix. Serà per tant necessari identificar de quina manera opera aquesta nova forma de generació de riquesa que ja no és un producte material sinó un producte que se situa en el camp del coneixement i la transmissió d'aquest, el que s'ha anomenat producció immaterial, en la mesura que genera riquesa i nova economia de mercat. Això ha de permetre entendre les bases per a una situació de transformació de l'organització econòmica i del capitalisme contemporani dins la societat xarxa, o el que s'ha anomenat Bioeconomia o Capitalisme cognitiu, com a matriu d'operació de tots aquests processos esmentats.

Aquest escenari de crisi econòmica té la seva declinació particular a Espanya, amb un elevat índex d'atur, un endeutament nacional que ve principalment del sector privat, i un procés de financiarització de les economies domèstiques que ha desencadenat grans nivells d'endeutament familiar, generant grans nivells d'empobriment dels sectors socials més vulnerables i negant el futur de milers de joves.

En aquest context emergeixen nous moviments, que en part reben l'herència de l'activisme a la xarxa o el ciberactivisme, quant a les seves pràctiques i en part responen a certs malestars, com una resposta social a la crisi. Això produeix una sèrie d'agenciaments i noves subjectivitats.

S'obre doncs una nova discussió sobre el territori xarxa com espai lliure de comunicació i intercanvi de continguts, una aproximació a l'era digital del que havien estat les terres comunals, sota un règim de propietat comuna i d'explotació comuna. La xarxa és avui gairebé il·limitada pel que fa al seu accés, sota un règim del que podríem anomenar comunisme del coneixement, però també amenaçada, davant l'intent de control existent per poder obtenir rendibilitats directes més enllà de la publicitat, a través de la obligatorietat de compra de serveis, i el control dels continguts i les limitacions que podrien arribar a posar les tele-operadores, un cop s'iniciï l'intent de privatització de la xarxa, posant en joc la neutralitat actual de la xarxa, pel que fa al seu accés.

3.3.2 Les transformacions de l'economia global. L'emergència de la bioeconomia i el capitalisme cognitiu

Ja són molts els autors que han caracteritzat des de diferents perspectives crítiques les transformacions del sistema econòmic global en la societat de la informació i el coneixement. Conceptes com *Capitalisme Informacional* (Castells, 2003) *Imperi* (Negri, 2002) *Capitalisme Postfordista* (Virno, 2003) *Capitalisme Mundial Integrat* (Guattari, 2004) que parteixen de diferents mirades analítiques però que apunten cap a la transformació de totes aquestes expressions de la forma capitalista o d'organització cap a noves formes d'organització de l'economia de la societat i al cap i a la fi de les vides de les persones.

En aquesta recerca i per entendre l'anàlisi de l'evolució de les formes capitalistes de producció en la seva fase més avançada, es treballarà a partir del concepte de bioeconomia com el poder totalitzador i invasiu de l'acumulació capitalista en la vida dels éssers humans (Fumagalli, 2010: 27). De manera més acurada s'entén l'acumulació com l'intent d'explotació de les capacitats vitals dels éssers humans com són el llenguatge i la capacitat relacional de generar coneixement a través de les relacions socials. Per això també s'utilitzarà el terme capitalisme cognitiu respecte a la valorització (o extracció de valor) de les capacitats cognitives i relacionals dels individus.

Per arribar fins aquí abans s'ha de fer un repàs de les transformacions socials i econòmiques dels darrers anys per veure com es desenvolupa i es conforma el capitalisme cognitiu, i quines són les característiques sobre aquestes transformacions.

Per entendre el concepte de biocapitalisme i bioeconomia cal reprendre el concepte de *biopoder* de Foucault, el qual ens exposa la naturalesa biopolítica del nou paradigma del poder. Així doncs el biopoder és una forma de poder que regula la vida social des del seu interior, seguint-la, interpretant-la, absorbint-la i rearticulant-la (Negri, 2002: p.38) La bioeconomia sorgeix del procés de transformació de l'economia en la mesura que esdevé reguladora de tots els aspectes de la vida, polítics, socials, relacionals, afectius... Per tant a partir de la bioeconomia neix i s'estructura el biopoder (Fumagalli, 2010: p.29).

Foucault situa les societats disciplinàries en els segles XVIII, XIX i sobretot a principis de XX, les quals operen mitjançant gran centres de tancament, on l'individu passa successivament d'un cercle tancat a un altre, i cadascun amb les seves lleis; primer la família, després l'escola, l'exèrcit, la fàbrica, cada cert temps l'hospital i de vegades la presó, el centre de tancament per excel·lència (Deleuze, 2006).

I és a partir de la segona meitat del segle XX que totes aquestes institucions entren en crisi, muten i adopten noves formes en un procés de transformació radical d'una realitat marcada per la substitució dels mecanismes de control concentrats en els diferents centres de tancament, per un biopoder transversal que governa o controla al conjunt dels individus socials en tots els àmbits de la seva vida, amb una instal·lació progressiva d'un nou sistema de dominació.

La crisi dels centres de tancament és substituïda pel que Deleuze (2006) anomena les *societats de control*, en les que la multitud és absorbida pel sistema econòmic. En aquestes societats la fàbrica es substitueix per l'empresa, la formació permanent substitueix a l'escola i el control continu substitueix l'examen.

“Les societats de control actuen mitjançant màquines de tercer tipus, màquines informàtiques i ordinadors el risc passiu de les quals són les interferències i el risc actiu de les quals són la

pirateria i la inoculació de virus. No és només una evolució tecnològica, és una profunda mutació del capitalisme.” (Deleuze, 2006).

I és precisament a partir del desplaçament de la fàbrica com un dels centres de tancament per excel·lència i que sustenta la força de treball, que s'inicia una reconfiguració d'aquesta davant una situació on el concepte de productivitat es veu altament afectat degut a la desmaterialització dels processos productius i dels propis fluxos econòmics de l'era postfordista.

El terme postfordista¹ precisament descriu els processos de transformació del treball i de la producció, que al llarg dels anys 90, va centrar el debat polític-intel·lectual desenvolupat en l'àmbit marxista *neo-operaista* italià. Tot i així a nivell global l'economia es troba en un procés de transformació general que ratifica l'esgotament del model industrial fordista i projecta al mateix temps una inèdita configuració de les relacions de producció. La gran fàbrica està tendint a desaparèixer de la metròpolis postmoderna i a més a més es consuma la crisi de l'estratègia fordista de la regulació de la dinàmica salarial. A tot això s'hi associa un procés de revisió general de les polítiques keynesianes de suport de la despesa pública i de la intervenció pública a l'economia que permetia mantenir o restablir periòdicament els precaris equilibris de les economies capitalistes occidentals (De Giorgi, 2006: p.89).

Una altre característica de l'era postfordista és que es produeix una reestructuració de les geografies de la producció capitalista a nivell mundial. El capital no només és mòbil, capaç d'expandir-se i transitar a través dels Estats, sinó que també és global. El nou territori del capital global és l'Imperi, “l'espai llis” a través del qual circulen fluxos de diners, de força de treball i d'informació, subjectes a règims de control dèbilment diferenciats (Hardt;Negri, 2002).

Així doncs les diferències que podem trobar entre els diferents règims de producció en les diferents àrees geogràfiques de l'imperi, no indiquen diversos estadis de desenvolupament capitalista sinó més aviat l'efecte immediat de les estratificacions jeràrquiques imposades a la força de treball global pel domini capitalista sobre la productivitat social.

La crisi de la societat del treball consisteix en que la riquesa social està produïda per la ciència, pel *general intellect*², abans que pel treball erogat per l'individu; la ciència, la informació, el saber general, la cooperació es presenten com la base de la producció (Virno, 2003). I és que la creixent valorització del *general intellect* genera el repensar l'anàlisi dels sistemes de producció en un moment on l'epicentre d'aquest varia simptomàticament cap a un nou mercat, cap a la mercantilització d'un bé que se situa a la base de la nova economia global.

Cal tenir en compte que aquest canvi ve acompanyat d'una sèrie de condicions i avenços tecnològics claus durant la segona meitat del s.XX, com el descobriment dels microprocessadors, el desenvolupament de la microelectrònica i la consolidació d'Internet com a medi comunicatiu i

---

¹ Es parla de postfordisme com el procés de transformació del que havia estat la fàbrica com element principal d'organització del treball durant el segle XX, a la deslocalització i globalització de la producció que ja no se situa a la fàbrica sinó al conjunt de la societat, on tots els àmbits de la vida esdevenen productius: l'oci, els afectes, les cures, la comunicació,....

² La primera referència al concepte la trobem al fragment sobre la màquina dels *Grundrisse [Elementos fundamentales para la crítica de la economía política]*, vol.2, Madrid, siglo XXI, pp.216-230]. Marx assenyalava la creixent aplicació de la ciència al procés productiu, objectivada en el sistema de màquines de tal manera que “ el coneixement o el *Konwledge* social general s'ha convertit en força productiva immediata” (Rodríguez; Sanchez, 2004)

relacional de gran part de les transaccions de la nova economia global. La creació, el tractament i transmissió de la informació es converteixen en les principals fonts de productivitat i de poder, amb el suport de noves condicions tecnològiques que apareixen en aquest període històric (Castells, 2003). El concepte de productivitat, en aquest nou escenari, requereix per tant ser analitzat amb una mica més de detall.

Segons Marx, és productiu tot acte creador de plusvàlua, això vol dir que té per resultat mercaderies, valors d'ús que tenen una forma autònoma, diferent de la dels productors i dels consumidors i que per tant, poden subsistir en l'interval entre producció i consum, i circular durant aquest interval com a mercaderies susceptibles a ser venudes. Per tant es podria considerar productiva qualsevol forma d'existència que dóna forma i sentit a una nova generació de valor no material, com és el coneixement, la informació, la relacionalitat o els afectes. Entenent tot aquest treball com a *treball immaterial*, en la mesura que no produeix directament bens materials, es pot afirmar que existeix una tendència social a esdevenir productiu (Blondeau, 2004).

L'activitat sense obra es converteix en l'organització productiva postfordista, en el model de treball assalariat general (Virno, 2003). Ara el treballador ja no es ven a si mateix sinó que és una part del seu temps de treball que s'objectiva a la mercaderia. L'activitat sense obra, que descansa sobre el *general intellect*, entès com les aptituds generals de l'ànima -facultat del llenguatge, disposició de l'aprenentatge, capacitat d'abstracció i de relacionalitat, accés a la autoreflexió- esdevenen una "acció en concert". Totes les formes d'implicació subjectiva dels assalariats, agafen una nova dimensió -a la vegada productiva- a la producció no material.

Pel que fa a l'esfera de la producció és important el paper dels drets de propietat intel·lectual que permeten apropiarse del *general intellect*. En la mesura que el coneixement és un bé comú, producte de la cooperació social, la plusvàlua que surt del seu ús, en termes d'activitat innovadora i increment de la productivitat del treball, no és simplement un producte d'una inversió d'estoc de capital físic i individual, sinó que depèn més aviat de la utilització d'un patrimoni social. En la mesura que el benefici neix de l'explotació i de l'expropiació amb finalitats privades d'un bé comú com és el coneixement, el benefici és en part com una renda: una renda de territori o d'aprenentatge, o bé una renda que prové de l'exercici dels drets de propietat intel·lectual, de la propietat del coneixement.

En el treball immaterial hi veiem accentuades totes aquestes característiques de l'economia post industrial: està enmig de la nova relació producció/consum: activa i organitza aquesta relació; activa tant la cooperació productiva com la relació social amb el consumidor. Es materialitza a través i mitjançant processos de comunicació. Dóna forma i materialitza les necessitats, l'imaginari, els gustos del consumidor, i alhora aquest productes es converteixen en poderosos productors de necessitats, d'imaginari i de gustos. Pensem en el cas de Facebook que activa les relacions socials amb el consumidor, que coopera amb altres en forma de comunicació, generant una nova forma de productivitat que repercutirà sobre la pròpia empresa en forma de beneficis però també en forma de noves relacions, nova matèria prima immaterial que valoritza el propi servei.

Veient la producció avui dia del treball immaterial, cal destacar-ne també la seva matèria prima: la subjectivitat i el medi ideològic a través del qual es reproduïx. La producció de subjectivitat deixa de ser un instrument de control social per a la reproducció de les relacions de mercat, com ho era a les societats disciplinàries, i es transforma en un instrument productiu amb l'objectiu de construir el consumidor/comunicador i a més construir-lo actiu.

Així doncs s'arriba al capitalisme modern on el coneixement s'ha convertit en un factor necessari, tant com el treball o el capital. El coneixement entra a la producció governant les màquines, administrant els processos i generant utilitat pel consumidor. En el circuit productiu del capitalisme industrial, el treball genera coneixement i el coneixement genera valor. D'aquesta manera, el capital per valoritzar-se no només ha de “subsumir” el treball viu, sinó el coneixement que genera i que posa en circuit (Rulliani, 2004).

I és que capitalisme cognitiu pretén ser en primer lloc, la inversió política i epistemològica de les etiquetes sociològiques emprades, que marqui una tendència dins d'un corrent teòric durant molt temps estancat. Com a concepte polític assenyala en menor grau la transformació tecnològica i en major part la seva posada en funcionament altament expansiva de sabers i de coneixements. El capitalisme cognitiu seria com un germà bessó d'un “capitalisme relacional” o d'un “capitalisme dels afectes” que posa a sobre de la cadena productiva un indeterminat conjunt de mediacions socials que van des de cuidar a la gent gran a l'atenció per telèfon, de la vella indústria cultural a la nova indústria del disseny (Rodríguez; Sánchez, 2004: p.14).

Una característica del capitalisme cognitiu és la centralitat dels mercats financers, que proporcionen el finançament de l'activitat d'acumulació, especialment en el cas de la producció cognitiva immaterial (coneixement i espai). Gràcies a les plusvàlues generades, els mercats financers fan un paper multiplicador de l'economia i de distribució de l'ingrés. La polarització de les rendes produïdes augmenta el risc d'insolvència del deute, que constitueix la base del creixement del propi sistema financer alhora que es redueix el nivell mitjà dels sous. L'endeutament creixent de les famílies americanes i la insolvència de les hipoteques immobiliàries -que han format l'element desencadenant de la crisi- no són altra cosa que l'efecte d'un procés de distribució regulat i dirigit pels mercats financers. D'alguna manera aquests han substituït l'Estat com a assegurador social, representat així la privatització de la reproducció de la vida, o amb altres paraules, el biopoder (Fumagalli, 2010: p.19).

Una altra característica fonamental recau en el concepte del temps. La diferència qualitativa entre temps de treball i temps de no treball és cada cop menor (Virno, 2003). En el postfordisme l'activitat mental, com a matèria prima del treball cognitiu, està plenament inclosa a l'espai-temps de producció, dins i fora de la feina. Treball i no treball desenvolupen una idèntica productivitat basada en un exercici de facultats humanes genèriques: llenguatge, memòria, sociabilitat, inclinacions ètiques i estètiques, capacitat d'abstracció i aprenentatge. Totes aquestes facultats no es desenvolupen només en el treball sinó que ho fan al llarg de tota la vida a través de la formació continuada com a substitució de la institució escola, i que sempre es veurà revertida en la producció, sent aquesta reversió no remunerada pel mercat.

Una segona característica del biocapitalisme és que el procés d'acumulació i de valorització tendeix a fonamentar-se cada cop més sobre la vida que esdevé productiva. Primer pel llenguatge (aprenentatge) i l'activitat relacional (*network*) elements centrals per entendre la generalització de la difusió del coneixement. En segon lloc per la modificació de la relació entre treball i màquina (Fumagalli, 2010: p.15).

Una de les característiques principals del capitalisme cognitiu és la contradicció que suscita entorn del concepte de propietat. Alguns economistes sostenen que amb l'aparició d'un sector econòmic lligat a la producció immaterial, hi ha una tendència a la desmaterialització dels mitjans de producció. La confusió entre forces i mitjans de producció desestabilitza el conjunt de relacions de

producció ja que es considera altament difícil l'apropiació dels bens immaterials i això genera un canvi radical a la clàssica concepció de la propietat. El consum d'aquest béns s'inscriu en un règim de manteniment, de circulació, d'actualització de la seva crítica i expansió. Amb la desestabilització de la condició dels sous, com a projecte de societat, i l'èxode d'una part del capital cap a l'especulació financera, el reforç, per no dir el tancament, de la propietat intel·lectual sobre la mercaderia és efectivament un dels principals components de l'estratègia del capital (Blondeau, 2004).

Pel que fa a l'esfera de la distribució, cada cop la productivitat depèn més de la producció immaterial i de la implicació de facultats humanes cognitives, difícilment mesurables amb els criteris quantitius tradicionals que es feien servir en el fordisme. L'actual dificultat per mesurar la productivitat social no permet una regulació salarial basada en la relació salari i productivitat. La introducció d'una renda bàsica podria representar una possible solució. Les bases possibles, que podrien definir un pacte social en el capitalisme cognitiu, es fonamenten sobre un menor pes dels drets de propietat intel·lectual, que podrien desembocar de forma tendencial cap a un dret del comú, modificant el mateix concepte de propietat privada i sobre l'establiment d'una nova regulació salarial fundada sobre la renda bàsica. Aquest compromís, per això, mina les bases i els fonaments reals sobre els que se sustenta el model econòmic capitalista: la necessitat de treballar per viure i la propietat privada com a font d'acumulació. Estem doncs en un context històric en el que les dinàmiques socials no deixen lloc al desenvolupament de les pràctiques i teories reformistes. En la mesura que la praxis guia a la teoria, només el conflicte i la capacitat de crear moviments multitudinaris pot permetre el progrés social de la humanitat.

3.3.3 La gran crisi global i la crisi a Espanya

A l'agost de 2007, amb l'esclat de les hipoteques *subprime* als EEUU s'inicia el que coneixem com a crisi econòmico-financera o gran crisi de l'economia global i el final d'un determinat cicle financer, amb un seguit de característiques econòmiques que esdevindran una afectació planetària d'aquest esclat. Es volen situar per tant les característiques d'aquesta crisi i la seva especial declinació al cas d'Espanya, com a element central contextual dels moviments estudiats en aquest treball.

La complexitat de la crisi no ens permet fer una anàlisi en profunditat dels orígens i el desenvolupament tot i els detalls i la claredat de l'anàlisi realitzada sobre el col·lapse del cicle financer i les polítiques de rescat (Rodríguez; López, 2010), però sí que cal esmentar els principals trets d'aquesta crisi.

Primer de tot, la irrupció de la crisi de les hipoteques *subprime* als EEUU com a conseqüència de les fortes contradiccions a les que estava sotmesa l'expansió de les finances sobre tot el cos social. En segon lloc l'expansió de la crisi nord-americana a l'esfera global a través dels tipus de canvi monetari i la posterior irrupció del problema de la demanda. I en tercer lloc, i com es veurà més endavant, el trasllat de les dinàmiques globals de crisi a l'economia espanyola a través de la seva connexió amb la divisió internacional del treball, primer en el sector immobiliari i després a tot el dispositiu d'acumulació de capital a través del territori.

A nivell Internacional, la fallida dels grans bancs d'inversió dels EEUU (Bear Stearns, Lehman Brothers, o l'asseguradora AIG) va continuar amb una sèrie de rescats, abaratiment dels tipus d'interès i generosos programes d'ajuda financera per mitjà de la compra dels "actius tòxics", com

per exemple el *Troubled Assets Relief Program* (TARP) del govern d'Obama, el qual va dedicar més de 700.000 milions de dòlars a aquest fi entre 2008 i 2009³.

Al 2010 les intervencions públiques sobre el deute privat han deixat pas, especialment a Europa, a les prescripcions de Maastricht i el control del dèficit, que han donat lloc a grans programes d'ajustament i al que s'ha anomenat la crisi del deute sobirà dels països perifèrics o PIGS (Portugal, Irlanda, Grècia i Espanya). A Espanya tot i ser negades les causes internes atorgant la responsabilitat a un problema global, entre finals de 2007 i principis de 2009 la caiguda dels promotors immobiliaris, l'espectacular augment de l'atur i el descens general de l'activitat econòmica van posar de manifest que la crisi també tenia responsabilitats pròpies a nivell local enunciant un període llarg i incert (Observatorio Metroplitano, 2011: p.15).

Els ritmes de la crisi espanyola estan inevitablement vinculats a la caiguda dels mercats internacionals, però Espanya té algunes particularitats que la distingeix d'altres països, ja que el volum d'inversió que ha pogut absorbir el creixement físic de stock d'habitatge i d'infraestructures ha estat superior al de qualsevol dels grans països desenvolupats. Per tant s'acaba amb el cicle d'inversió i treball en el camp de la construcció i en els sectors vinculats a l'immobiliari i es produeix una baixada de preus i una caiguda de la demanda familiar. Per donar algunes dades, al maig del 2007 el saldo viu del deute arribava a 1,5 bilions d'euros dels quals el 60% corresponia als promotors immobiliaris; el 70% del crèdit de les caixes d'estalvi estava vinculat a la construcció i les dades de compravenda havien baixat un 35% entre juliol de 2006 i el mateix mes del 2007 (López, Rodríguez, 2010: p.292).

Tot i que els impactes de la crisi es van traduir en una immediata caiguda dels beneficis empresarials, des de finals del 2007 fins a principis de 2010 els tres principals beneficiaris del cicle immobiliari (promotores, constructores i entitats immobiliàries) inicien una competició per captar l'única font de recursos que podia cobrir el seu dèficit, els recursos públics, amb el que seria la declinació espanyola dels rescats europeus o nord-americans.

I així és com el sector públic es fa càrrec de determinat deute privat durant aquests darrers anys. El govern espanyol estableix el finançament de dos grans fons. El primer (octubre de 2008) dotat de 50.000 milions d'euros dirigits a la compra d'actius financers de les entitats amb dificultats i el segon (juny de 2009), dotant fins a 99.000 milions d'euros per a préstecs a les caixes d'estalvi en procés de fusió a través del Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB) (Observatorio Metropolitano, 2011: p.16) Aquest mateix any, Espanya era el país de la OCDE que més diners públics havia destinat a salvar el sector immobiliari, un 2% del seu PIB, quatre cops més que els EEUU, el doble que Irlanda i sis vegades més que el Regne Unit (Lopez, Rodríguez, 2010: 399).

Això ha generat una financiarització dels comptes públics debilitant així la posició de l'Estat. El 2009 el dèficit públic espanyol estava a un 3,6%, per sobre dels criteris de Maastricht. Al setembre ja havia caigut al 4%. Des de llavors no han deixat de créixer les pressions de les autoritats europees que han posat com a data límit el 2012 per a la reconducció del dèficit. Davant d'un possible rescat financer per part de la UE, també juguen un paper clau les agències de *rating* amb capacitat de qualificar el deute d'un país. (Lopez, Rodríguez, 2010: 409). Tot això posa de manifest la vulnerabilitat associada als processos de dependència financera on les decisions entorn de la despesa estan en mans dels interessos de les finances i per extensió dels propietaris del capital-diner que es posa com a prioritat absoluta de les polítiques públiques, deixant totalment desemparada la

---

³ Observatorio Metropolitano, 2011

funció social dels poder públics.

Tot això porta associats una sèrie d'impactes a la societat sobre la qual s'ha sustentat l'economia durant els anys de creixement, i que des de 2007 duen associats una enorme crisi social. Primer de tot un sobre endeutament de les famílies, i com a indicador de la seva fragilitat, l'augment de les taxes de morositat que es van multiplicar per cinc en el període que va des del primer trimestre de 2007 fins al tercer de 2009. En segon lloc i amb una estreta relació, l'increment de l'atur, situat a 1,8 milions d'aturats al 2007 i que ha passat a 4,91 milions al primer trimestre de 2011 i més de 1,3 milions de llars amb tots els seus membres a l'atur⁴. Això està generant un empobriment generalitzat de tota la societat, i no només dels sectors amb risc d'exclusió sinó d'una part del que fins ara era considerada la classe mitjana, una precarització accelerada de les condicions de treball, un retall de la despesa pública en despesa social, com la sanitat o l'educació, un malestar generalitzat entre els joves amb un índex d'atur per sobre del 40%⁵, un creixement dels processos de confrontació social per la competència dels recursos públics "limitats"⁶ i dels focus de xenofòbia a les zones més afectades per l'atur, l'endeutament dels ajuntaments locals i la reducció de la despesa en polítiques de benestar social... més una llista inacabable de conseqüències que encara han de fer-se visibles en els propers anys.

Però en aquest context sorgeixen nous processos el fonament dels quals no descansa en les dinàmiques econòmiques sinó en les bases d'una societat pel seu propi bé i no de l'economia en mans privades. S'obren doncs nous processos i nous moviments que desafien les dinàmiques de govern del cos social, la pèrdua de valor d'aquest respecte a la direcció de les polítiques públiques i les formes d'accés i control d'aquestes, que plantegen sortides a la crisi cap endavant amb la construcció d'un nou terreny comú sobre el qual reinventar la igualtat i la llibertat i on les lluites sobre la renda, sobre els sous i sobre el benestar es presenten resignificades dins de la crisi (Mezzadra,2009).

3.3.4 Nous moviments, comunicació i nous agenciaments a la xarxa: del ciberactivisme a la multitud connectada

En aquest apartat es vol situar d'alguna manera l'enfoc teòric des d'on s'abordarà l'anàlisi dels nous moviments, la comunicació i els processos d'agregació i organització a la xarxa i les transformacions dels moviments que han caracteritzat històricament la xarxa.

3.3.4.1 Nous moviments i xarxa

Existeix una enorme quantitat de literatura entorn els moviments socials i les seves transformacions. En aquest treball no interessa tant la lectura detallada dels diferents corrents teòrics sobre els moviments socials, sinó veure les característiques dels moviments associats a la xarxa i la relació existent entre els moviments, la tecnologia que possibilita un nou marc de comunicació i la nova cultura o procés de subjectivació que es produeix a partir d'aquesta relació.

Els moviments socials es presenten com els actors socials que aspiren a un canvi cultural (de valors)

---

⁴ Instituto Nacional de Estadística (INE) Abril 2011

⁵ Instituto Nacional de Estadística (INE) Abril 2011

⁶ Cal anotar que aquest argument queda rebutat, un cop vistes les inversions fetes per part dels poders públics en el capital privat en forma de deute i rescat.

i les *polítiques insurgents* com els processos que aspiren al canvi polític (canvi institucional) en discontinuïtat amb la lògica incorporada en les institucions públiques (Castells, 2009: p.394), essent aquestes les que provoquen la transició entre el canvi cultural i el canvi polític a través de la incorporació dels subjectes mobilitzats pel canvi cultural o polític a un sistema cultural o polític al qual no pertanyien amb anterioritat. Per tant només es pot saber si les accions col·lectives van ser realment subjecte de canvi social per les seves repercussions. Per tant s'haurà de veure, quins elements prenem de referència per poder determinar aquestes repercussions.

Segons Castells (2009) l'estructura concreta de la comunicació d'una societat conforma en gran mesura els moviments socials, els quals afloren i viuen a l'espai públic, entès com l'espai significatiu d'interacció social on es formen les idees i els valors, es transmeten, es defensen i es combaten, com un camp d'entrenament per a l'acció i la reacció. Castells justifica com les xarxes de comunicació multimodal constitueixen l'espai públic a la societat xarxa de tal manera que les diferents formes de control i manipulació dels missatges i de la comunicació a l'espai públic estan en el centre de la construcció del poder.

Tot i així emergeixen en aquest context un marcat creixement de l'*autocomunicació de masses*, com a oportunitat pels moviments socials i les polítiques insurgents d'emergència en aquest espai públic, a través tan de les xarxes de comunicació horitzontal com dels mitjans majoritaris per a la difusió de missatges i d'imatges, augmentant les possibilitats de promoure el canvi polític i cultural, encara que provingui d'una posició subordinada dins del poder institucional, dels recursos financers o de la legitimitat simbòlica.

És en aquest punt on es vol entrar el concepte de transició, com a punt programàtic de l'ecologia social de trànsit de les societats capitalistes de l'era "mass-mediàtica" cap a una era "postmediàtica" entenent aquesta com una reapropiació dels *media* per una multitud de grups-subjectes, capaços de dirigir-los cap a una via de resingularització (Guattari, 2000: p.65).

I és que l'auge de les xarxes d'autocomunicació de masses dona majors oportunitats a l'autonomia, reafirmant el dret a l'autocomunicació de masses per part dels actors socials, preservant la llibertat i la justícia en el desplegament i la gestió de les infraestructures de comunicació en xarxa i en el funcionament del sector multimèdia. Castells doncs planteja un fil analític d'anàlisi dels moviments: la sinèrgia potencial entre l'auge de l'autocomunicació de masses i la capacitat autònoma de les societats civils del món sencer per conformar el procés de canvi social (Castells, 2009: p.398).

D'alguna manera també és interessant el concepte de "*Nous, Nous*" *moviments socials* (Juris, 2009) centrat en l'emergència del moviment global sorgit arrel de les mobilitzacions de Seattle el 1999. Aquesta lògica específica incorpora un conjunt de trets socials i culturals que orienten els actors cap a la construcció horitzontal de vincles i connexions sobre elements diversos i autònoms; la lliure i oberta circulació de la informació, la col·laboració amb una coordinació descentralitzada amb mecanismes democràtics per a la presa de decisions i la pràctica de xarxes autoorganitzades o autogestionades (Castells, 2001: 55). Això reflecteix una lògica cultural heretada de les pràctiques associades al desenvolupament del *software* lliure o de codi obert. Per això és tan important situar l'ètica hacker, que d'alguna manera parteix d'una sèrie de principis associats a la lliure circulació del coneixement. Aquesta llibertat no es presenta com la llibertat de consumir informació, ni de produir-la, ni tan sols de posar en pràctica la seva potència en mons privats. La representació d'un món lliure ve doncs de la llibertat d'una transformació col·lectiva del món a través d'abstraccions lliures escollides i fetes realitat lliurement (Wark, 2006: 71).

Juris (2006: 422) també exposa l'organització del moviment global al voltant de xarxes flexibles i descentralitzades, i el que possibilita aquesta realitat a escala global és l'aparició de les noves

tecnologies de la informació i en especial la difusió d'Internet.

L'emergència del moviment global i l'extensió de noves pràctiques activistes a la xarxa, junt amb les pràctiques hackers⁷ prèvies, formen una nova cultura política que alguns han anomenat *Activisme digital i telemàtic* (Brandiaran, 2003). Una forma d'activisme que prové de la popularització dels artefactes tecnològics (*hardware*) electrònics i virtuals (*software*) i el sorgiment d'una nova relació entre codi i realitat, obrint-se així un nou espai polític. Aquesta forma d'activisme (hacktivisme, mediactivisme, artivisme...) planteja una tendència de reconfiguració permanent de baix cap a dalt i d'allò local a allò global, enfront d'una estructuració global de dalt cap a baix i a través d'estratègies de treball amb codi, com són el hacktivisme o la guerrilla de la comunicació com a eines d'interacció i acció *tecnopolítiques* pels ciutadans.

Però el canvi tecnològic accelerat durant la darrera dècada ha estat excepcional. La difusió d'Internet a una gran part e la societat, la connexió a Internet de les tecnologies mòbils, la reducció dels costos del hardware i la difusió generalitzada de grans comunitats virtuals, obren un escenari innovador en quant a l'accés a tota la gent i als mitjans majoritaris. Així doncs s'obre un camp de possibilitats que reforcen extraordinàriament les oportunitats de que els nous missatges i missatgers ocupin les xarxes de comunicació de tota la societat, reprogramant-les segons noves lògiques i preservant l'autonomia de la comunicació.

I és que els moviments a la xarxa es caracteritzen per la seva organització horitzontal i les xarxes descentralitzades, per la seva ràpida capacitat de reacció i per la facilitat del seu manteniment (Friedland, 2009: p.6). Un cop descobreixen i experimenten amb la capacitat d'estendre a l'esfera pública els missatges, l'acció política localitzada es materialitza també a l'espai públic i reconfigura les subjectivitats que, d'alguna manera, habiten aquests moviments i obren nous camps de possibilitats per pensar els moviments i les seves pràctiques des de mirades híbrides que fugin de l'exclusivitat del territori digital o del territori físic com a camp de realització de l'acció política, sinó pensant-se des d'aquesta dimensió multimodal que inclou ambdós territoris. Estem per tant davant d'una acceleració d'aquest processos dins de l'escenari de crisi global.

L'interès d'aquesta recerca recau en com es desenvolupen aquests processos d'hibridació entre les dinàmiques de transformació social i la tecnologia a l'espai públic, entès com tota l'esfera de l'imaginari col·lectiu, en els subjectes i en la seva pròpia transformació i resingularització amb l'acceleració dels aprenentatges que signifiquen la creació de nous agenciaments i de noves agregacions moleculars.

3.3.4.2 La producció de subjectivitat, els nous agenciaments i la revolució molecular

El cos constitueix un projecte inacabat que segueix processos de transformació interna i sofreix l'efecte de processos externs, per tant, no l'entendem com una entitat tancada sinó com una cosa relacional que es crea, es limita, es sosté i es dissol en un flux espai-temporal de processos múltiples. És evident per tant que la performació i encarnació de les dinàmiques sistèmiques de les formes dominants de govern de la vida, determinen la construcció del cos en el seu sentit més ampli. Harvey (2007: 121) planteja que si el retorn al cos humà com a font d'experiència es considera un mitjà per fer front al conjunt d'abstraccions (científiques, socials, polítiques i

⁷ Segons el Manifest Hacker no és necessari inventar la història hacker des de zero. La història hacker plagia amb tota llibertat partint de la consciència històrica de totes les classes productives del passat i del present (Wark, 2006: 55). Per tant no s'entrarà en detalls cronològics sobre els orígens del moviment.

econòmiques) a través de els quals es defineixen, es representen i regulen les relacions socials, de poder i les pràctiques materials, però a la vegada cap cos està fora dels processos de determinació, com pot ser el cos la mesura, el signe o el receptor d'alguna cosa diferent a la circulació del capital o als diversos mecanismes que el disciplinen?

Per respondre a aquesta pregunta es vol recórrer al concepte de subjectivació o *producció de subjectivitat*, en la mesura que explica la complexitat de cosificació en el sentit més ampli d'aquest procés i com aquesta no només respon a una determinada producció de subjectivitat capitalística, sinó a noves possibilitats de desviament i reapropiació.

La producció de subjectivitat s'entén com a matèria prima de l'evolució de les forces productives en les seves formes més desenvolupades, és a dir, tot allò que és produït per la subjectivació capitalística no és només una qüestió d'idees o de significacions a través d'enunciats significants, sinó que es tracta de sistemes de connexió entre grans màquines productives, grans màquines de control social i d'instàncies psíquiques que controlen la manera de percebre el món (Guattari, Rolnik, 2006: 41). Les màquines són concebudes en la seva dimensió de dispositius complexos de producció de subjectivitat.

Però la producció de subjectivitat no s'entén com la suma de subjectivitats individuals sinó com la confrontació amb les maneres amb les que avui es fabrica la subjectivitat a escala planetària. Així doncs, la subjectivitat es produeix a través d'*agenciaments col·lectius d'enunciació*. Aquests processos de subjectivació estan doblement descentrats en els que impliquen el funcionament de màquines d'expressió tant de natura extra-individual (sistema econòmic, polític, tecnològic...) com infrahumana (sistemes de percepció, sensibilitat, afecte, desig...) (Guattari, Rolnik, 2006: 45).

La subjectivitat doncs és essencialment social, assumida i viscuda per individus en les seves existències particulars, però aquesta vivència oscil·la entre dos extrems: una relació d'alienació i d'opressió, en la qual l'individu se sotmet a la subjectivitat tal com la rep, i una relació d'expressió i de creació, en la qual l'individu es reapropia dels components de la subjectivitat, produint un procés de singularització (Guattari, Rolnik, 2006: 48). És important comprendre l'oscil·lació enfront d'una dicotomia d'un extrem o un altre. El que planteja el procés de producció de subjectivitat és precisament aquest creuament de processos immersos en màquines complexes que produeixen agenciaments d'enunciació col·lectiva de tot tipus.

En aquest sentit, si que s'ha caracteritzat la subjectivitat capitalística a través de la producció d'una subjectivitat que és serialitzada, normalitzada, centralitzada entorn de la imatge d'un consens subjectiu referit i sobrecodificat per una llei transcendental (Guattari, Rolnik, 2006: 54). Això permet que es propagui a nivell de la producció i el consum, de les relacions socials en tots els àmbits i a tots els punts del planeta, i que s'organitzi la producció i el conjunt de la vida social. La màquina de producció de subjectivitat capitalística s'instaura des de la infantesa, des de l'entrada del nen al món de les llengües dominants amb tots els models, ja siguin imaginaris o tècnics, en els quals ha de ser inserit. Per tant i de manera dominant i generalitzada, això permet descriure com es generalitza una determinada producció de subjectivitat de manera unificada i a escala global en l'actual sistema econòmic global, o en el que s'ha anomenat biocapitalisme.

Però el que interessa precisament en aquesta recerca és la immensitat de possibilitats de reapropiació i desviament que el desenvolupament de la subjectivitat capitalística du intrínseques. Guattari (2004) proposa el concepte de *revolucions moleculars* com a factors de resistència i

processos de diferenciació permanents que xoquen precisament amb aquest tipus de subjectivitat, com una determinada actitud etico-analítico-política.

S'obre per tant la possibilitat de pensar els nous moviments no com una resistència contra aquest procés de serialització de la subjectivitat, sinó com un intent de produir formes de subjectivació originals i singulars, o processos de singularització subjectiva. I el que caracteritza la singularització és la capacitat automodeladora, que capti els elements de situació, que construeixi el seus propis tipus de referències pràctiques i teòriques, sense romandre en una posició de constant dependència respecte al poder global, a nivell econòmic, a nivell tècnic...adquirint llibertat de viure els propis processos (Guattari, Rolnik, 2006: 61). La revolució molecular travessa tots els camps, els infrapersonals, els personals i els interpersonals i consisteix en produir les condicions no només d'una vida col·lectiva, sinó també de l'encarnació de la vida per a ella mateixa tant en el camp material com en el camp subjectiu.

Més enllà d'actituds defensives al voltant de la producció de subjectivitat capitalística s'estan produint apropiacions dels aspectes mutants dels processos màquines comentats anteriorment, emergint no tan sols la capacitat de resistència, sinó l'adaptabilitat actual del moviment mundial de revolucions moleculars a les transformacions productives i informàtiques, a l'evolució de les relacions científiques i estètiques i a les mutacions en curs que es donen en aquests camps (Guattari, Rolnik, 2006: 64). Però és possible concebre la construcció d'una societat organitzada, no utòpica, que produeixi altres formes de subjectivació diferents a les capitalístiques, com una confluència dels efectes de les revolucions moleculars? Aquestes duen intrínsecs coeficients de llibertat inassimilables i irrecuperables per part del sistema dominant.

Es planteja una aproximació al voltant de l'organització, des d'una perspectiva diagramàtica i no programàtica, en el sentit de no establir mètodes rígids i absolutament determinats, sinó preguntes obertes que orientin el procés. Alguns dels elements imperatius que proposa és el respecte als trets de singularitat i heterogeneïtat dels diversos segments de lluita engegats, que permetria desenvolupar, sobre objectius delimitats, una nova forma d'estructuració, i que cal la constitució d'aparells de lluita i de màquines de guerra revolucionària eficaços. Guattari (2004: 70) proposa l'estudi de dispositius que possibilitin una articulació nova, que permetin crear estructures de defensa i estructures ofensives, dispositius que permetin crear obertures i contactes, dispositius vius encarnats en el propi camp social en relacions de complementarietat, de suport, en definitiva relacions *rizomàtiques*⁸.

Aquesta organització, de caràcter totalment dinàmic, també es refereix a una pluralitat de relacions dins d'una multiplicitat de singularitat-pluralitat centrada sobre funcions i objectius col·lectius que fugen dels controls i de la sobre-codificació burocràtica en el sentit d'optimitzar els processos de singularitat implicats.

I això és el que obre els processos d'*agregació molecular*, un mètode de treball sobre processos d'anàlisi oberts, de crítica, de verificació, d'actuació concreta i singular, enfront a intents d'unificació ideològica, ja que el desig, en el terreny social, rebutja deixar-se inscriure en zones de consens o en àrees de legitimació ideològica. La invenció i la formació de nous esquemes organitzatius implica l'actuació de dispositius analítics permanents de les finalitats internes dels processos d'autoproducció de subjectivitat social, com a *conditio sine qua non* per garantir una

---

⁸ El concepte de Rizoma es desenvolupa en el primer capítol de *Mil Mesetas. Capitalismo y esquizofrènia* de Guilles Deleuze i Felix Guattari (2006)

discussió efectiva de les formes col·lectives de funcionament i per impedir l'emergència en el seu interior de temptacions “grupusculars” i sectàries (Guattari; Negri, 1999: 63). Per tant es proposa un procés d'agregació a partir de singularitats en permanent recomposició, un mètode associat directament a les formes de producció que fa de les singularitats i el seu desenvolupament la seva riquesa material i espiritual.

3.3.5 La multitud connectada a la ciutat-xarxa

Des de 2005, el nombre de gent que viu a les ciutats és major que la que viu al camp. A principis del segle XX només hi havia quatre metròpolis que superessin el milió d'habitants. Avui en dia en són 372, 45 de les quals tenen més de 5 milions d'habitants. Les grans ciutats contemporànies o les metròpolis es troben a l'actualitat travessades per un conjunt de processos i dinàmiques econòmiques les quals determinen una nova manera d'entendre-les, i que serà una de les característiques de l'era de la bioeconomia i el capitalisme cognitiu.

I és efectivament a la metròpolis el lloc en el que s'ha produït una gran mutació de la força treball i, en conseqüència, a on s'estableixen noves formes de producció bioeconòmica. El treball s'ha convertit en una xarxa d'activitats, la valorització en un procés cognitiu, i la riquesa en una circulació de informacions. La Metròpolis és per tant una condició essencial de la producció (Negri, 2005).

La dimensió de noves formes de control emergeixen a les ciutats. La societat de control (Deleuze, 2006) ve marcada pel registre digital de les poblacions, el seguiment de grups abans que persones, de la organització en xarxa de connexions múltiples abans que per la fragmentació i recomposició dels moviments sota el model arquetípic de la cadena de muntatge. Traduït a la ciutat Foucault (1994) analitza el somni modern de la “ciutat punitiva”, una ciutat sobre el territori del qual les tecnologies disciplinàries poden desplegar-se progressivament fins a transformar-la en un infinit teatre de micropràctiques punitives. Però també la ciutat es transforma en un règim de pràctiques de control, en la mesura que regula els processos de producció, i l'accés als drets de la pròpia ciutat.

Tot i que no s'hagi arribat a la supressió de l'espai públic, si que s'ha incrementat molt la privatització d'aquest i el control sobre els cossos, deixant de ser cada cop menys espais de llibertat. Mike Davis en un dels seus llibres sobre la ciutat de Los Angeles exposa com la frontera entre l'arquitectura i el manteniment de l'ordre gairebé ha desaparegut i com es difon per a tot arreu la vídeo vigilància, convertint la ciutat en una fortalesa postmoderna. La ciutat contemporània se simula o al·lucina a ella mateixa de dues maneres decisives. En primer lloc a l'era de la cultura i l'economia electrònica, la ciutat es desdobla a si mateixa a través de la complexa arquitectura de les seves xarxes mediàtiques i informatives (Davis, 2001). Davis creu que en aquestes condicions el ciberespai urbà, com a simulació de l'ordre informatiu de la ciutat, serà experimentant amb més segregació i amb menys espai públic que la ciutat edificada tradicional.

Però la obertura de les ciutats que ha possibilitat un desenvolupament i extensió de les xarxes de comunicació i informació requereix mirà més enllà de les lògiques de control en la producció de les ciutats.

Són moltes les aproximacions teòriques que descriuen la ciutat en el seu procés de immersió i embrancament en la societat de la informació i el coneixement. Castells (2003: 491-494) parla del començament d'una nova forma urbana, la ciutat informacional. Avançant en aquesta idea proposa

d'abstracte el concepte d'espai de fluxos com a forma material de suport dels processos i funcions dominants en la societat informacional mitjançant la interacció en varies capes diferents.

Els circuits d'intercanvis electrònics, que alhora defineix de nou l'espai i la seva dimensió connectada, essent la infraestructura tecnològica, l'expressió de la xarxa de fluxos, amb una arquitectura i un contingut determinats pels poder del món (Castells 2003: 505). Un exemple d'això serien el centres de les finances mundials situats a les principals ciutats del món (Nova York, Tokio, Londres, Paris,...), els circuits d'intercanvis electrònics i la infraestructura comunicativa defineixen un nou espai global per a les finances, que alhora es situa en espais materials concrets connectant diferents ciutats. Els llocs no desapareixen però queden absorbits per la pròpia xarxa.

Una altre capa seria l'espai de fluxos formada per nodes. La xarxa connecta llocs específics a través de nodes, com a ubicacions de funcions estratègiques importants que constitueixen una sèrie d'activitats i organitzacions de base local entorn d'una funció clau de la xarxa, les característiques dependran de les funcions que realitzi. Això a dut a una quantitat d'aproximacions sobre la globalitat de les ciutats al s.XXI en la seva dimensió connectada. Sassen (1999) explora en detall el concepte de ciutats globals.

L'altre capa és l'espai dels fluxos referents a l'organització espacial de les elits (no classes) gestores dominants que exerceixen les funcions directrius entorn de les quals s'articula aquest espai (Castells, 2003: 508). L'expressió dels centres de poder localitzats des d'on d'alguna manera s'orquestren les formes centralitzades de biopoder de manera connectada.

Es vol partir d'aquesta dimensió d'espai de fluxos per fer una aproximació al concepte de ciutat-xarxa, però també a partir de la comprensió de que els processos dominants i de producció de subjectivitat capitalística donen forma a com habitem l'espai. En la mesura que els llocs perden presència en la construcció de la vida social, els fluxos guanyen terreny en el procés de disseny i construcció de les ciutats que habitem.

A l'actualitat, per això, s'estan produint múltiples processos emergents que participen de la nova espacialitat dels fluxos i les tecnologies de organització en xarxa, s'estan configurant formes d'habitar i ordres espacials en confrontació i amb competència amb els que produeix el capitalisme global (De Lama, 2006:22). Sorgeixen noves maneres d'habitar antagonistes basats en la espacialitat dels fluxos i de les tecnologies de la informació, la comunicació i la organització en xarxa anomenades **geografies de la multitud**.

Aquest concepte serà fonamental per entendre la doble dimensió de la ciutat-xarxa. Antonio Negri (2005) exposa la doble dimensió metropolitana o de la ciutat contemporània no només com a espai de control, sinó com espais de resistència, espais de producció de nous conflictes, de producció de llibertat, de conquestes col·lectives, de noves eines de cooperació, que permeten també la producció de subjectivitat i d'antagonisme.

Pensant en un nou lèxic polític que respongui a aquestes transformacions, Negri (2008: 56-57) considera que existeix la possibilitat de recomposició d'un antagonisme que inclogui, al mateix temps la producció de subjectivitat i la expressió del treball viu. Per a fer-ho el utilitza el concepte de *multitud*, un concepte que deriva de la relació entre una forma constitutiva (la de la singularitat, de la invenció, del risc, a la que ens du a qualsevol transformació del treball i de la nova mesura del temps) i una pràctica del poder (la tendència destructiva del valor-treball que el capital avui en dia està obligat a posar en pràctica. La *multitud* ha de ser, per tant, pensada necessàriament com una

multiplicitat no orgànica, diferenciada i potent.

Per expressar la dimensió situada als fluxos espacials descrits a la ciutat-xarxa i dels subjectes que l'habiten s'utilitzarà el concepte de *multitud connectada*, que expressi els processos de singularització i producció d'una nova subjectivitat, a través de desenvolupament i incorporació de les tecnologies de la informació i el coneixement que proporcionen la mirada complexa de la relació entre el cos socials i els múltiples dispositius dels que disposa per a la comunicació la organització i la nova agregació.

Així doncs es caracteritza la **ciutat-xarxa** com aquell espai **complexe** compost per la metròpolis en la seva dimensió territorial i connectada a on es desenvolupa l'espai urbà i social que incorpora el processos productius de la bioeconomia en la seva dimensió global traduïda amb formes de control i govern sobre els habitants a través dels fluxos espacials, i on es produeixen noves formes de producció de subjectivitat i de resistència a amb grans potencibilitats constitutives a través de la multitud connectada.

També es considera la ciutat-xarxa en una **coevolució**, que reflexa el caràcter dinàmic i viu dels processos descrits. Les estratègies i la quantitat de de cicles de treball de les comunitats d'agents tendeixen a proliferar de manera adaptativa i simbiòtica aprofitant les oportunitats de l'ecosistema ecològic i social, al mateix temps que la biosfera en el seu conjunt manifesta una modificació progressiva per la intervenció de les pròpies comunitats.

Per tant assumint el caràcter dinàmic coevolutiu la pròpia complexitat de la ciutat-xarxa esdevé un límit del capital per a la pròpia capacitat cognitiva dels sistemes de control, on qualsevol intent de captura dels fluxos de l'autoorganització i la cooperació, només es podrà exercir des d'una arbitrariedad artificial (Rodríguez, 2002). Així el límit cognitiu del capital es converteix en un límit material de govern i control, en que la ecologia de la ciutat-xarxa obre nous horitzons pels desenvolupament d'una ecologia social basada en la construcció de nous agenciaments de la multitud connectada.

3.3.6 Cooperació social, commons i p2p

La cooperació entre cervells, produeix una sèrie de bens comuns: els coneixements, els llenguatges, les ciències, l'art, els serveis, la informació. Com s'ha vist en el primer apartat dels fonaments teòrics d'aquesta recerca, la cooperació és el principal motor de producció de valor de la bioeconomia.

Cal diferenciar a l'interior del concepte de comú entre allò que ja ve donat (com per exemples els recursos naturals, o tots els beneficis que el capital no produeix directament sinó que es considera com a entorn y que la economia caracteritza com “externalitats”) i allò comú que es crea (com la producció explícita de formes d'existència).

A diferència dels bens “tangibles, apropiables, intercanviables i consumibles” de l'Economia Política, els bens comuns són per dret “inapropiables, impossibles de intercanviar i de consumir”. Inapropiables ja que un cop són assimilats per aquell qui l'ha adquirit, no es converteix en propietari exclusiu, com no es pot ser propietari exclusiu del llenguatge. Impossibles de intercanviar, per la pròpia indivisibilitat i inapropiació. Quan es produeix un intercanvi d'un bé comú immaterial el qui transmet per exemple el coneixement no el perd. Tampoc poden ser consumibles, ja que el consum d'un bé comú no és destructor sinó que és creador de nous coneixements i de noves obres

(Lazzarato, 2006: 130)

Els bens comuns són el resultat de una cooperació “pública” no estatal, produïnt-se l'emergència d'una esfera de producció i de circulació de sabers que no depèn directament i per dret de l'estat, per tant es trenca la dicotomia entr lo públic i lo privat. I és la multitud el procés de constitució subjectiva i d'organització política a partir de les característiques de l'autovaloitziació que adopta la pròpia cooperació social.

Tot i així el capital- a la seva fase neoliberal- es dedica a capturar (privatitzar o saquejar) el valor del que troba com a ja produït, ja siguin els recursos naturals o allò produït per les xarxes cooperatives. El neoliberalisme s'ha dedicat a l'adquisició de la renda davant la impossibilitat cada cop major d'extreure plusvàlua organitzant el propi procés de cooperació. En la seva fugida el capital resta obligat a inventar noves maneres abstractes de representar i governar el comú a partir de la renda financera, amb dispositius cada cop més complexos que no són abatuts per la crisi sinó que, al contrari, es salven pel tipus de gestió que han fet d'aquesta (Gago, 2011).

Sorgeix en aquest punt la hipòtesis del *welfare* (benestar) del comú o del *commonfare*. En la mesura que la producció social és la producció d'allò comú, qualsevol política de *welfare* que tingui per objecte la cohesió social només pot partir del comú (Fumagalli, 2010: 308). Una possible orientació estratègica pels moviments, pot passar per l'acceleració d'aquestes línies de reforma del capital, que permeti consolidar els nusos de l'autonomia productiva i política, fent d'allò comú una nova condició de plena ciutadania.

Rodríguez (2010:487-88) prosa que davant de la lògica d'acumulació resulta necessari promoure una estratègia efectiva de defensa de tots aquells àmbits comuns. Això passa per la imposició de formes de propietat comuna de tots aquells bens i espais que es consideren essencials per a la vida social, establint un estatut de propietat comuna en tant a condició legal diferent i diferenciada tant de la propietat pública com de la propietat privada. Aquest estatut hauria de garantir els següents aspectes: La universalitat d'accés a aquest bens i serveis, la sostenibilitat com a única restricció d'ús d'aquells bens materials, la democràcia i transparència en els criteris de gestió i ús segons principis progressius en relació a la renda i a la riquesa, i la seva inalienabilitat dels bens comuns en mans de tercers. Així doncs la lluita, la defensa i l'expansió d'aquest nou estatut de la propietat comuna hauria de ser suficient per aturar, i inclús invertir, la permanent renovació de la violència capitalista sobre el cos social.

A mesura que s'ha anat desenvolupant la bioeconomia, emergeixen també noves maneres des d'una perspectiva connectiva nous models d'organització de l'economia basats en la capacitat distribuïda de les xarxes, la cooperació social i allò comú: *peer to peer* o *entre iguals* (P2P). Emergent un model de propietat comuna (Bawens, 2005). Els processos p2p generen un valor d'ús per a una comunitat, són governats per la pròpia comunitat i fan que el seu valor d'ús sigui accessible lliurement i de manera universal, en termes de nous règims de propietat comuna. Els processos p2p requereixen d'una infraestructura tecnològica, amb sistemes alternatius de informació i comunicació autònoms entre agents cooperatius, un *software* de cooperació autònoma global, una infraestructura legal que protegeixi tot això de la apropiació privada a través de llicències lliures, i la difusió d'una cultura de la cooperació.

Així els processos p2p es donen en xarxes distribuïdes, on el poder i l'accés als recursos també està distribuït, la capacitat per cooperar està verificada en el mateix procés de cooperació, i validat de

manera col·lectiva en el procés de producció, amb accés horitzontal a la informació, i a on la comunicació es produeix amb un *feedback* sistemàtic integrat en el protocol del sistema cooperatiu.

Els paral·lelismes entre les teories que provenen de la cooperació social i de les noves formes de l'economia com és la bioeconomia i els models econòmics basats en el p2p, tenen enormes paral·lelismes, però posen una qüestió de manifest i és la necessitat de defensar els bens comuns i els bens comuns immaterials com a horitzó per una clara superació de les formes d'explotació capitalistes. Alhora que contribueixen a pensar des de la teoria de les xarxes i l'economia distribuïda amb una notable dimensió tecnològica nous models com el p2p que pensen i reorganitzen l'economia global de nou i sota una nova lògica dels *commons*.

4. METODOLOGIA

4.1 Entre la Investigació-Acció Participant i la Investigació Militant

Abans de començar amb una exposició sobre la metodologia emprada en aquest treball de recerca, esdevé convenient veure el posicionament com a investigador sobre la pròpia recerca amb algunes característiques singulars. Aquesta aposta metodològica camina entre dues corrents: la Investigació-Acció Participant i la Investigació Militant. A continuació s'ofereix una breu síntesi sobre els elements principals de cadascun d'aquests corrents i es veurà el posicionament d'aquesta recerca entre ambdós, amb l'objectiu de situar amb claredat la posició de l'investigador en aquesta aposta metodològica.

4.1.1 La Investigació-Acció Participant

Les influències en la inspiració teòrica de la Investigació-Acció Participant són múltiples: Marx i Freud, Gramsci i Dewey, Habermas i Foucault, Jesús Ibáñez i T. Kuhn, Edgar Morin i Paulo Freire, Kurt Lewin y Orlando Fals Borda. És bastant difícil realitzar una selecció de les aportacions d'aquests, però sí que és important esmentar-los com a punts de referència en el desenvolupament teòric de la IAP.

La I+A (Investigació-Acció) a la que se li va afegir més tard la “P” de participació, és un corrent que neix a la dècada de 1970 en contraposició al productivisme i tecnicisme de la I+D (investigació i desenvolupament), i és fruit de la confluència de les escoles crítiques de investigació i pedagogia social (en especial, de l'educació popular i de les teories i experiències de Paulo Freire i la seva pedagogia de l'oprimit) amb una forta presència a Amèrica Llatina. Arriba a la Península Ibèrica a la dècada de 1980 sota la sociologia dialèctica de Jesus Ibañez, Alfonso Ortí i Tomás R. Villasante.

La IAP busca articular la investigació i la intervenció social amb els coneixements i sabers de les comunitats locals, posant com a element central l'acció com a lloc de validació de qualsevol teoria i donant absoluta primacia als sabers pràctics. L'acció que s'ha de generar ha de ser col·lectiva i ha de contribuir a la transformació de la realitat, generant realitat nova i més justa. D'aquesta manera la praxis social és al mateix temps objecte d'estudi i resultat de la IAP.

Tot i que la participació sorgeix com una proposta teòrica des de les ciències humanes com a prevenció i difuminació de determinats conflictes socials, i consisteix en una incorporació activa dels implicats a un projecte amb una direcció estratègica definida prèviament, la IAP reclama no només la mobilització, sinó la recapitulació sobre el conjunt de processos que condicionen la vida social d'un col·lectiu determinat, amb l'objectiu de modificar-los.

Un altre element central és la ruptura amb la relació entre el subjecte (investigador) i l'objecte (investigat), una de les característiques de la investigació sociològica clàssica. A partir de la potència de l'acció de qualsevol subjecte social, es busca produir un procés de coinvestigació, on diferents subjectes, amb coneixements pràctics diversos, es relacionen segons criteris ètics i constitueixen una font d'inspiració per a qualsevol intent de fer de la investigació una eina de transformació.

4.1.2 La Investigació Militant

Amb la voluntat de posar de manifest noves eines metodològiques en el si dels moviments, determinades dinàmiques de producció de coneixement dels subjectes que hi participen i de buscar una relació diferent sobre com “habitar” un procés d’investigació participant i una manera de pensar sobre les pròpies pràctiques per a la seva transformació, sorgeix de manera difosa la noció d’Investigació militant.

4.1.2.1 Antecedents

Es poden destacar algunes punts d’inspiració en la història recent. En primer lloc, l’enquesta obrera que neix amb Marx al 1881, la coinvestigació i el trencament de la relació entre l’objecte investigat i el subjecte investigador en plena efervescència de la sociologia Industrial a la dècada de 1950 als Estats Units. En segon lloc hi ha els grups d’autoconsciència de dones nascuts en el si del feminisme radical a la dècada dels 60 als Estats Units, on es proposa “despertar la consciència latent” de la pròpia opressió de les dones per a una reapropiació política de la pròpia vida i per assentar les bases de la seva transformació, sota la consigna d’“allò personal és polític”.

També cal destacar l’epistemologia feminista amb una clara crítica a la ciència positivista contemporània que es situa fora d’un posicionament únic i té la capacitat d’analitzar els processos en la seva totalitat. L’epistemologia feminista (Donna Haraway, 1991) proposa un *coneixement situat*, que representa veritables pràctiques dels subjectes i no veritats universals absolutes; veritats parcials des d’on es poden plantejar postures polítiques i ètiques. S’apunta a la idea d’un subjecte de coneixement encarnat i inserit a una estructura social concreta i que produeix coneixements situats, però no menys objectius. Es proposa doncs, amb una crítica a la mirada científica dominant, posar especial èmfasi en les relacions de poder que hi ha en joc en tota investigació i en la necessitat d’una organització social basada en el paradigma de la reflexivitat i sota criteris de transparència i democràcia.

Assenyalar també les influències de l’Anàlisi Institucional nascut a França a partir dels corrents de la pedagogia i de la psicoteràpia “institucionals”, com a superació d’ambdues en un clima de gran efervescència social i de crisi de les institucions a la dècada dels seixanta. Aquest corrent intenta desmuntar la noció de neutralitat del psicoanalista i del pedagog, i l’alliberament de la paraula social, l’expressió col·lectiva, implicant a tots i cadascun dels seus membres en l’anàlisi institucional. També es consideren els moviments socials com agenciament d’enunciació analítics privilegiats, i introdueixen l’element de la “transversalitat” en la investigació com a principi vertebrador de les anàlisis, proposant una comunicació transversal entre diferents discursos, fugint de la unificació i la homogeneïtzació.

Finalment destacar la influència de la Investigació-Acció Participant en les dinàmiques de la pròpia investigació militant pel seu retorn als coneixements pràctics i per la seva essència transformadora de la pròpia realitat com a punt de partida⁹.

---

⁹ Veure apartat anterior

4.1.2.2 Característiques

“La investigación militante no trabaja a partir de un conjunto de saberes propios sobre el mundo, ni sobre cómo deberían ser las cosas. Muy por el contrario, la única y dificultosa condición del militante investigador es la de permanecer fiel a su “no saber”. (Colectivo Situaciones, 2003).

Amb l'intent de caracteritzar la investigació militant en la seva dimensió múltiple i assumint que no es pot separar el llenguatge de la investigació militant de les pràctiques, es durà a terme una caracterització a partir de les aportacions de Marta Malo (2004), ja que es considera una de les obres més recents i desenvolupades en aquest terreny i amb una clara relació amb el punt de partida en el qual es vol situar la present investigació.

Malo situa tres elements comuns a partir de les experiències d'anàlisi en el seu llibre:

- En primer lloc, una inspiració materialista, és a dir, que no busca interpretacions del món extretes dels llibres, sinó que contrasta aquestes interpretacions amb els elements de la realitat concreta i va del concret a l'abstracte per tornar a allò concret i a la possibilitat de la seva transformació. La interpretació del món va associada a una determinada acció o pràctica.
- En segon lloc proposa com a element comú la crítica de tota teoria “desencarnada” que vulgui enunciar-se des d'un lloc neutre des d'“on es veu tot”, ja que la comprensió i intervenció passa per aquella màquina sensible que és el cos, superfície on s'inscriu una subjectivitat que viu i actua en una realitat social determinada. El pensament passa pel cos i per tant serà sempre situat, implicat, *d'una part*.
- El tercer element comú és la certesa de que tota producció de coneixement nova afecta i modifica els cossos, la subjectivitat, d'aquells qui participen en el procés. La coproducció de coneixements crítics genera cossos rebels. El pensament sobre les pràctiques de rebel·lia donen valor i potència a les mateixes pràctiques. El pensament col·lectiu genera pràctica comuna.
- Com a últim element comú, destaca que per sobre de qualsevol mètode, hi ha les operacions reals que el procés d'investigació militant és capaç d'engegar. La investigació militant és un viatge obert que sabem d'on ve i com sorgeix però no sabem cap a on ens durà.

4.2 La proposta metodològica

Per situar aquesta investigació és imprescindible aclarir aquells elements concrets que singularitzen una experiència d'investigació amb fortes influències dels mètodes exposats anteriorment. Es veuran en detall quins són els trets de la metodologia emprada, el posicionament com a investigador i el procés obert amb aquesta, com a primer punt de partida d'un projecte que tan sols està en el seu despertar.

A continuació s'exposaran els elements que caracteritzen la recerca i quina és la seva relació amb la IAP i la IM.

4.2.1 Punt de partida

El punt de partida a l'hora de pensar en una proposta metodològica que respongui al propi sentit de la investigació i alhora situï una determinada aposta, recau en la necessitat de buscar en les pràctiques algunes pistes emergents sobre les característiques d'una nova sociabilitat a la ciutat-xarxa. Un dels elements centrals d'aquesta investigació consisteix en determinar una sèrie de pràctiques i com aquestes transformen als subjectes que les duen a terme. Per tant, esdevé central pensar aquestes pràctiques d'una manera situada i des de dins del propi procés, ja que l'objectiu final no només consisteix en la caracterització de les pràctiques, sinó en com pensar en les pràctiques pot reforçar el propi procés i d'aquí l'Acció.

4.2.2 Sobre el caràcter militant de la investigació

Per veure les característiques de la influència de la IM en aquest treball, s'empraran quatre condicions plantejades pel Colectivo Situaciones (2003) referides al compromís i caràcter militant de la recerca:

(a) Sobre el caràcter de la motivació que sosté la investigació

La proposta de treballar amb la iniciativa *DemocraciaRealYa* amb especial èmfasi a Barcelona, sorgeix de la participació activa en aquest grup des de finals de març de 2011. Al ser una iniciativa tan recent, amb els seus orígens a la xarxa i amb una declinació pròpia territorial, es va veure necessari obrir un primer procés d'investigació que busqués a dins de la iniciativa i amb alguns dels participants entrevistats, elements d'innovació, en un fenomen que s'estenia a molta velocitat i que estava donant lloc a una acceleració de processos de recomposició, nova comunicació i organització, que introduís elements de reflexió i reforç de la pròpia iniciativa.

(b) El caràcter pràctic de la investigació (elaboració d'hipòtesis pràctiques situades)

Es parteix de les intuïcions inicials sobre algunes de les característiques que han marcat la iniciativa des del seu inici i el seu caràcter en xarxa, i la quantitat de gent que es suma al procés i el seu impacte situat en el territori ciutat. Les preguntes d'investigació plantejades a l'inici tenen dues dimensions, una de principal centrada en les pràctiques, i una altra sobre el caràcter subjectiu i també situat de les relacions existents entre l'experiència de participar en aquesta iniciativa i alguns conceptes que es puguin extreure d'aquestes pràctiques, per *a posteriori* tornar a ser contrastats amb la pràctica.

(c) El valor d'allò investigat: el producte de la investigació només es dimensiona en la seva totalitat en situacions que comparteixen tant la problemàtica investigada com la constel·lació de condicions i preocupacions

La iniciativa de la investigació sorgeix d'una inquietud personal i sota una lògica distribuïda que caracteritza els processos en xarxa, és a dir, com es poden introduir elements, en aquest cas analítics, que reforcin un procés de reflexió sobre les pròpies pràctiques. En aquest sentit esdevé una pregunta oberta la qüestió de l'organització, sobre quins són els elements de recomposició dels participants, així com trets més generals sobre els elements comuns dels subjectes participants. A partir d'aquí, el valor d'allò investigat sorgeix evidentment des d'una visió subjectiva, però situada dins d'aquesta pràctica i que vol ser contrastada.

(d) El seu procediment efectiu: el seu desenvolupament és ja resultat, i el seu resultat redunda en una immediata intensificació dels procediments efectius.

Sobre l'efectivitat dels procediments, no hi ha un mètode d'avaluació definit però sí que a través de l'observació participant realitzada, s'ha intervingut des de la posició de participant en el procés i a través de les converses obertes a les entrevistes, s'ha generat un procés d'intensificació del pensament sobre les pròpies pràctiques. També es planteja un retorn dels resultats a tots els participants, per a una lectura crítica d'aquests, un aprofundiment en les qüestions plantejades i l'obertura de noves preguntes d'investigació.

4.2.3 Sobre el paper de l'investigador

Amb les dificultats de definir una posició acurada sobre el paper de l'investigador, és important ressaltar la voluntat de fugir de la dicotomia dins/fora a l'hora d'afrontar un projecte d'investigació amb una experiència/estudi de cas concret. Ha quedat clar el caràcter participant en el si de la iniciativa analitzada, cosa que no exclou una mirada analítica sobre el procés. *Dins i fora, inclusió i exclusió*, són categories excessivament simples que solen amagar molt més del que revelen. És una categorització que no explica la complexitat del procés de presa de contacte amb qualsevol realitat, que modifica també la pròpia posició de l'investigador a mesura que avança la investigació. Per això l'experiència del militant investigador no és la d'estar *dins*, sinó la de treballar en *immanència*¹⁰.

Així doncs és important que l'activitat de la IM no pugui existir només a partir d'un treball exhaustiu sobre l'experiència concreta, sinó sobre una mirada sobre un mateix; es a dir, no pot existir sense investigar-se a un mateix, sense modificar-se, sense reconfigurar-se en les experiències de les quals forma part, sense revisar els ideals i valors que sosté, sense criticar permanentment les pròpies idees i lectures, en fi, sense desenvolupar pràctiques en totes les direccions possibles (Colectivo Situaciones, 2003). Aquesta dimensió ètica remet a la pròpia complexitat de la investigació militant: la feina subjectivitzant de deconstruir qualsevol inclinació objectivitzant, o sigui de realitzar una investigació sense objecte.

Recuperant la dicotomia de l'estar a dins o a fora, es veu que aquesta denota una al·lusió a la ubicació en relació a un cos o element en relació a una disjuntiva o una frontera. Per tant, estar a dins seria com pertànyer a un mateix conjunt. Aquest sistema de referències fa que s'obri la pregunta d'on estem situats. Per no simplificar la posició de l'investigador recuperem el concepte d'*Immanència* com una cosa diferent d'estar a dins.

“La *inmanencia* refiere una modalidad de *habitar* la *situación* y trabaja a partir de la *composición* –el amor o la amistad para dar lugar a *nuevos posibles materiales* de dicha situación. La *inmanencia* es, pues, una copertenencia constituyente que atraviesa transversal o diagonalmente las representaciones del “adentro” y el “afuera”. Como tal no se deriva del estar, sino que requiere una operación del habitar, del componer.” (Colectivo Situaciones, 2003)

---

¹⁰ Anders Johansson en el seu article “Què és el pensamiento inmanente?. Introducción a la filosofía de Deleuze” fa la següent descripció: el pla de immanència es la condició del pensament, però també allò oposat al pensament, allò ‘impensat’ “*en el pensamiento, lo que (todavía) no podemos conceptualizar*”. El pla de immanència no és, doncs, “un estat psicològic o una consciència: existeix un afora de la consciència, en el temps”, como diu Deleuze.

El *Colectivo Situaciones* situa doncs les nocions d'immanència, situació, composició, com a internes a l'experiència de la investigació militant, com a noms útils per a les operacions que organitzen un esdevenir comú i sobretot constituent. Així doncs es fugirà d'una fonamentació a partir de la pertinença i la identitat cap a una connexió de la immanència que dona a l'investigador militant una major disponibilitat per participar de noves experiències.

4.2.4 Sobre la investigació a la xarxa

Recuperar les nocions d'immanència, situació i composició, no només serà útil per situar a l'investigador, sinó per obrir un marc analític on superar alguns dels límits de l'etnografia virtual, quant a la identificació de determinades pràctiques, codis i processos d'agregatius, organitzatius i comunicatius al territori xarxa complementaris amb els del territori ciutat.

En aquest sentit, l'*Etnografia virtual* (Hine, 2000) ha permès l'estudi detallat de determinades relacions en línia, entenent Internet no només com un mitjà de comunicació sinó com un artefacte quotidià en la vida de les persones i en la formació de comunitats i grups més o menys estables, que fa emergir una nova sociabilitat. S'ha de tenir en compte que l'artefacte no només possibilita les accions socials sinó que en el seu disseny hi ha inscrites formes d'estructurar i entendre la sociabilitat, produint-se doncs una hibridació tecnosocial que va més enllà del text i d'una mirada exclusivament sociològica o psicosocial centrada en el subjecte o en el discurs textual (Ardèvol, 2003).

El terme etnografia virtual és bastant comú i acceptat pels investigadors d'Internet per referir-se a l'adaptació de la metodologia etnogràfica per l'estudi de les interaccions mediatitzades per ordinador o de les pràctiques socials i culturals associades a l'ús i la producció d'Internet. Tot i així el concepte "virtual" esdevé problemàtic ja que marca una polaritat enfront allò "real", donant a entendre que les relacions que s'estudien son menys "reals" que les que mantenim físicament, cara a cara o fins i tot per telèfon; o que les interaccions i les relacions mediatitzades per l'ordinador son a priori, diferents de les que s'estableixen cara a cara (Ardèvol, 2007).. Un altre problema és la limitació de l'etnografia a l'estudi de la interacció *on-line*, sense tenir en compte els aspectes *off-line* de tota interacció mediatitzada per ordinador i els contextos locals en els quals es troben els subjectes.

Es proposa el terme "digital" (Ardèvol 2007) per la seva conveniència relacionada amb les pràctiques a Internet o altres tecnologies digitals de la comunicació audiovisual i textual como són els telèfons mòbils, encara que se segueixi plantejant una parcialització cap a l'estudi de la mediació tecnològica, per sobre de contextos locals i relacions més amplis. És interessant en aquest sentit el concepte *Multisituació* per situar l'etnografia (Marcus, 1998) que permet trencar el llaç entre comunitat i territori.

Així doncs es prendrà el terme de multisituació de cara a l'observació participant amb l'objectiu de trencar la divisió *on-line off-line*, ja que són dinàmiques absolutament complementàries i en permanent retroalimentació, en la iniciativa en què es fonamenta la investigació. No s'emprarà el concepte etnogràfic ja que tampoc inclou la copertinença constituent que travessa transversalment les representacions del "a dins" i "a fora" encara molt presents en l'etnografia en general, i es proposarà la *Participació observant* girant el punt de partida del propi investigador, que primer participa i després decideix investigar, observar, des d'una posició pròpia i militant. S'emprarà el

terme “digital” per identificar aquelles eines o dispositius que han servit i serveixen per articular la iniciativa en base a la seva dimensió connectada i en xarxa.

4.3. Desenvolupament de la metodologia

Un cop vist el posicionament com a investigador i el marc en el qual s'inscriu, s'exposarà la metodologia emprada en aquesta investigació establint una relació entre la metodologia i l'aposta metodològica dins la IM.

L'aposta per una metodologia qualitativa i una investigació militant prové de l'interès d'extreure, a través d'experiències vitals i concretes, alguns elements comuns que ajudin a entendre des de visions singulars com sorgeix la iniciativa, quines són les motivacions que fan que tanta gent i tan diferent participi sota preceptes comuns, com això es produeix i s'estén, quin és el paper de la xarxa, les NTIC i les eines digitals, en el procés, i com això transforma als propis habitants de la iniciativa. Reforçant aquest mètode i vinculat als objectius de la investigació sorgeixen dues qüestions més: la relació entre la xarxa i la ciutat a través d'una iniciativa que habita entre ambdós territoris, intentant trencar amb la dicotomia *of-fline on-line*, des de la mirada dels propis subjectes que encarnen una pràctica simultània, i els elements comuns que d'aquesta relació i construcció simultània se n'extreuen. Assumint la complexitat del repte i les limitacions metodològiques, en el sentit dels límits de la representativitat d'una lectura subjectiva contrastada tan sols amb alguns dels participants, en aquesta investigació es pretén fer una primera lectura que introdueixi alguns elements a la discussió sobre aquest processos que pugui contribuir a una mirada analítica d'aquests, obrint noves preguntes d'investigació des dels propis moviments i proporcionant algunes eines conceptuals per pensar noves formes d'agregació en el context de crisi actual en el marc de la societat de la informació i el coneixement.

Tot i que part d'aquesta recerca està realitzada durant els mesos previs a la constitució d'aquesta iniciativa, és a dir, abans del 15 de maig de 2011, moment en que es materialitza el primer gran objectiu de prendre el carrer i que desemboca en un seguit de mobilitzacions socials multitudinàries durant les setmanes següents, també s'han recollit testimonis que recullen algunes de les primeres lectures al llarg de les dues setmanes conseqüents al 15 de maig.

Així doncs les estratègies emprades que es plantegen són, a partir de l'estudi de cas de *DemocraciaRealYa*¹¹ i el cas concret del grup de Barcelona *BarcelonaRealYa*¹². A partir de la participació tant a les reunions presencials realitzades com en el treball a la xarxa a través del grup del Facebook de *Democracia real JA Barcelona*, el blog i la llista de correu, s'ha realitzat el treball d'observació participant. També s'han realitzat tres entrevistes semiestructurades a tres dels participants del grup de Barcelona, i durant tot el procés s'ha anat desenvolupant un diari de camp amb les anotacions, reflexions, comentaris i idees sorgides, així com altres continguts (notícies, articles, vídeos, tweets..) i que d'alguna manera, contribueixen a l'anàlisi de les dades recollides. A continuació es presenta l'estudi de cas i es desenvolupa cada una de les tècniques emprades.

---

¹¹ <http://democraciarealya.es>

¹² <http://democraciarealjbarcelona.blogspot.com/>

4.3.1 Presentació de l'estudi de cas

Per emprendre aquesta investigació sobre els nous moviments a la xarxa, la seva composició i la seva relació amb la ciutat, es parteix de l'experiència de *DemocràciaRealJa*, una iniciativa recent que s'inicia a la xarxa a finals de febrer del 2011 i que es constitueix a més duna seixantena de ciutats d'Espanya en poc menys de tres mesos. Aquest moviment, des del seu inici, trenca amb la dicotomia de la xarxa i la ciutat, ja que de seguida s'inclina cap a la formació de nodes territorialitzats com el cas de Barcelona i la resta de ciutats, mantenint una constant interrelació entre ambdós territoris.

Després es veurà amb més detall la cronologia i orígens d'aquesta iniciativa i les seves múltiples conseqüències, però es vol ressaltar aquí el perquè es va decidir a priori treballar amb aquesta iniciativa com a estudi de cas, quins eren els elements centrals vinculats als objectius de la recerca, i com la metodologia emprada respon a l'aproximació metodològica plantejada.

Davant l'interès d'estudi i anàlisi d'experiències de nous moviments socials a la xarxa i la seva relació amb la ciutat, es poden destacar alguns aspectes rellevants des del seu inici. En primer lloc destacar l'escenari de crisi econòmica generalitzada amb fortes pressions cap a la societat en una situació de deteriorament social (atur, reducció de la inversió als serveis públics, endeutament de les famílies, rebaixa dels sous,...) i les possibles reaccions socials com a element latent capaç de respondre a determinades situacions de vulnerabilitat social. En segon lloc, el caràcter confluent de diferents iniciatives preexistents en una de sola, amb l'objectiu d'una gran mobilització ciutadana a totes les ciutats d'Espanya. Això sorgeix a la xarxa a través d'un grup al Facebook i d'una pàgina web que inclou espai oberts de participació (fòrums, espais per a pujar cartells, etc.), elements que des del seu inici li donen una gran accessibilitat a l'hora de participar.

En tercer lloc, es plantegen una sèrie missatges comuns¹³ que responen a una determinada situació econòmica, política i social, que generen una gran identificació social per part de sectors molt diferenciats amb objectius comuns, fugint de les grans ideologies¹⁴, associades a determinats grups polítics. Finalment, l'interès cap a l'aposta d'una iniciativa que surt de la xarxa i que busca els seu impacte i primer objectiu¹⁵ a la ciutat, cosa que permetia una mirada múltiple entre la xarxa i la ciutat, en un nou camp de relacionalitat; la ciutat-xarxa.

Les preguntes d'investigació s'han anat reformulant a mesura que ha anat avançant el procés, degut a l'impacte que suposa al mateix temps habitar-lo, i a les converses mantingudes a les entrevistes. Un dels elements claus introduïts durant la fase d'investigació, és l'anàlisi dels motius pels quals la gent s'identifica i passa a habitar aquesta iniciativa i com això genera noves subjectivitats.

4.3.1.1 Sobre l'adequació metodològica a l'estudi de cas

Primer de tot, pel que significa habitar; habitar un procés i viure'l com qualsevol altre participant amb les seves visions singulars sense perdre la perspectiva analítica, permet comprendre amb molta més

¹³ “Democràcia Real Ja, no som mercaderies en mans de polítics i banquers”

¹⁴ “apolítics, apartidistes i asindicals”

¹⁵ “Toma la calle”

profunditat la complexitat de les relacions que s'hi produeixen, entendre la dimensió més orgànica d'un procés des de la perspectiva de permanent mutació i transformació de tot el que hi passa, i per compartir la dimensió emocional, element central de la dinàmica col·lectiva de funcionament.

Un altre element clau és sobre el funcionament i la construcció en xarxa de la iniciativa. Participar i observar són accions complementàries, que des de la perspectiva de la IM no situen a l'investigador fora d'allò que està observant, i el propi caràcter obert i inclusiu de la iniciativa fa que qualsevol persona pugui ésser activa en el procés, independentment dels seus interessos de participació, respectant sempre determinats codis ètics d'ús de les eines digitals emprades¹⁶. Per tant, extraient determinades característiques del treball en xarxa a través de les diferents eines emprades amb l'observació i la participació, podem extreure no només les característiques i dinàmiques de funcionament, sinó sobre el procés d'aprenentatge del funcionament d'aquestes, de la transformació permanent dels seus usos, així com els seus límits davant de determinats problemes, amb una mirada de necessitats comunes i alhora pròpia o singular.

En tercer lloc, i com a element més característic de la IM, la necessitat de pensar sobre les pròpies pràctiques per a la seva transformació a través de plantejar determinades preguntes sobre el procés amb les tres entrevistes realitzades i en el treball de retorn dels resultats tant a tots els participants de la iniciativa com a la comunitat, essent tots els continguts generats en aquesta recerca públics, oberts i accessibles a través de la xarxa. Per tant, un cop extretes les primeres conclusions d'aquesta recerca, aquestes seran enviades i contrastades amb la resta de participants de DRY-bcn.

4.3.1.2 Possibles limitacions de la recerca

Una de les grans discussions dins la metodologia qualitativa i en concret de la tècnica de la Observació Participant recau precisament en la posició de l'investigador a l'hora d'exposar o no la seva pròpia condició d'investigador. Es planteja com un dels problemes més delicats a l'hora d'emprendre la investigació de camp (Taylor, Bodgan; 1987: 42). Si es pensa aquest problema des de la IM, la pròpia condició de "militant" en el sentit de participant actiu a partir de les motivacions personals i col·lectives, esborra aquest delicat problema, ja que en la mesura que ja s'és participant de la iniciativa, la decisió sobre obrir processos d'investigació sorgirà tant de les necessitats comunes com de les singulars. No hem d'oblidar que els objectius de la recerca són en part instruments d'anàlisi i de reflexió sobre les pròpies pràctiques per tal de que aquestes siguin millorades i reforçades.

Cal apuntar que no s'ha posat de manifest ni en els espais de trobada presencials, excepte en les entrevistes, ni en el espais de treball en xarxa la posició com a investigador, ja que la pròpia dinàmica del procés no exigeix ni requereix un posicionament previ, i partint de la motivació en el procés de participació no s'ha volgut condicionar la relació a possibles malentesos sobre la possible instrumentalització de la recerca. La condició d'investigador militant és present en tots els seus participants en la mesura que es pregunten i pensen individual i col·lectivament sobre el procés del qual d'alguna manera o altra formen part. Tot i així esdevindrà de gran importància el retorn dels resultats no només a DRY-bcn sinó a qualsevol persona que vulgui accedir a aquest coneixement, sota la lògica d'anada i de tornada del coneixent entre una visió subjectiva i la comunitat.

---

¹⁶ Tant al fòrum com al grup del Facebook existeixen uns codis de funcionament que apel·len al bon funcionament de la eina, a través d'un determinat ús, el respecte a tots els participants i l'exclusivitat de la funcionalitat pròpia de cadascuna.

Una altre de les grans limitacions d'aquesta recerca és la dificultat de recollida i processament de dades i continguts generats, ja que al ser una iniciativa on part del que succeeix, passa per la xarxa, on la participació i la generació de continguts és elevadíssima, requereix determinar les situacions a analitzar de manera acotada, i sistematitzar i seleccionar molt acuradament aquells aspectes rellevants que responen a les preguntes d'investigació.

Un dels riscos sobre la validesa de la nostra investigació recau sobre la pròpia subjectivitat de l'investigador militant, davant de possibles mirades positivistes¹⁷ o quantitatives que intenten extreure universalitat dels resultats obtinguts o establir normes amb els resultats obtinguts. A través de l'anàlisi qualitatiu s'obté un coneixement directe de la vida social (Taylor, 1987: 22) i situat en experiències concretes, en vivències, en processos de subjectivació, etc. L'investigador militant no està exempt de tot això, per tant cal partir de la visió condicionada tant per les motivacions personals, els afectes i emocions, com pel permanent procés de resituació en la mesura que el procés està viu i les dinàmiques estan en permanent transformació. Això no exclou que existeixin formes - com s'ha fet a través de la observació participant i les entrevistes - d'investigar el procés - sempre i quan es tingui en compte la relació permanent d'anar d'allò concret a allò abstracte, per tornar a allò concret - que donen caràcter viu als processos de transformació social. En aquesta mateixa direcció es podria arribar a pensar que davant d'aquest posicionament es pot influir i conduir de manera premeditada la dinàmica de la iniciativa. Aquest aspecte serà desenvolupat més endavant, però s'anota de moment el caràcter autoregulator de les dinàmiques del treball en xarxa on la construcció de legitimitat passa per una sèrie de mèrits i reconeixements no només dels discursos sinó de les accions que es realitzen, essent neutralitzades les ingerències que no respectin el marc comú en el que es compon la relació dins la comunitat constituïda.

4.3.2 El treball de camp

4.3.2.1 L'observació participant i la participació observant: habitar un procés

L'observació participant és un dels ingredients principals de la metodologia qualitativa, que és utilitzada per designar la investigació que involucra la interacció social entre l'investigador i els informants en el *milieu* d'aquest últims, i durant la qual es recullen dades de manera sistemàtica i no intrusiva (Taylor, 1987: 31). Tot i que aquesta definició encara dista lleugerament de les tesis de la IM, ja que l'investigador és alhora informant, el centre es situarà en l'operació d'habitar i compondre (Colectivo Situaciones, 2003) el procés que permet la recollida de les dades en la seva dimensió tècnica.

La tècnica consisteix en la forma en que s'obtenen dades sobre la construcció col·lectiva d'un procés, a través de compartir espais comuns i interessos i afectes d'un grup de persones que permetin analitzar aquest procés, en la mesura que es decideix investigar un cop ja es forma part del procés. Es farà un gir lingüístic de la tècnica que expressi millor la posició de l'investigador: la participació observant.

4.3.2.1.1 Algunes característiques de DRY i DRY-bcn

DemocraciaRealYa s'ha organitzat bàsicament a partir del grup del Facebook *Plataforma Coordinación de Grupos Promovilización Ciudadana*, la web *democraciarealya.es* i el fòrum que duia incorporat. En el cas de Barcelona es va crear el grup a FB *DemocraciaRealJa: Barcelona*, una llista

---

¹⁷ En la que es separa l'objecte d'estudi del subjecte investigador.

de correu¹⁸, un blog, un fòrum només de Barcelona i una sèrie de reunions setmanals presencials tots els diumenges a la tarda des de finals de març fins al 15M, dia de la manifestació.

El grup de FB de DRY-bcn va anar creixent des de mitjans de març fins als 250 membres la setmana abans del 15 de maig, per créixer exponencialment fins a més d'un miler la setmana següent. Al ser un grup obert, qualsevol podia ser-hi convidat per alguna de les persones que ja formàvem el grup o simplement sol·licitar-hi l'entrada. Aquest dispositiu ha jugat diverses funcions: la de comunicació ràpida, la de difusió de continguts relacionats amb la iniciativa i la d'organització interna amb tasques molt concretes. També ha fet de pont amb els continguts del fòrum. El fòrum és un espai molt més específic de treball tot i que no ha tingut una gran resposta per part de la comunitat de DRY-bcn. L'activitat i producció de continguts ha estat menor que al grup del FB, però la funció ha estat molt més organitzativa de temes concrets. Finalment, la llista de correu ha jugat un paper de comunicació directa entre les persones que havien participat en alguna de les reunions presencials, amb una funció comunicativa orientada a resoldre problemes amb certa rapidesa i amb major nivell d'afinitat.

És una tasca d'enorme dificultat caracteritzar les persones participants en cadascun d'aquests dispositius, tant per la seva quantitat i diversitat, com per la impossibilitat d'identificar aspectes que van més enllà del propi ús dels dispositius digitals. No obstant, no és l'objectiu d'aquesta recerca fer una categorització i una anàlisi descriptiva dels subjectes que han participat de la iniciativa en termes quantitius.

Les reunions presencials han comptat amb una mitjana d'entre 30 i 40 participants compresos entre les edats de 18 a 45 anys aproximadament. Han estat reunions de caràcter molt tècnic associat al treball de preparació de la manifestació del 15 de maig de 2011, a la divisió per comissions de tasques i a la posada en comú d'aquestes.

Durant aquest procés s'han anat prenent notes a través del diari de camp, tècnica que serà exposada posteriorment, tant de les reunions presencials com de la participació observant dels dispositius digitals emprats.

4.3.2.1.2 Situació de la recerca

A continuació s'acoten en un marc temporal i espacial aquells espais de trobada presencials així com una marc d'anàlisi específic pels dispositius digitals en xarxa.

- Les reunions presencials en les que s'ha participat s'han realitzat els dies següents:

Dia	17/04/11	24/04/11	15/05/11	30/05/11
Hora	19-22h	19-22h	11-14h	19-21h
Lloc	Restaurant Viena i Conservas	Conservas	Conservas	Aula magna UB Facultat de Filosofia

- L'observació i participació amb els dispositius digitals emprats s'ha fet a partir del nombre

---

¹⁸ democraciarealya-bcn@googlegroups.com

de connexions aproximades realitzades diàriament amb cadascun dels dispositius i el període en el que s'ha realitzat les connexions.

Dispositiu digital	Connexió	Període
<i>Grup DRY-bcn FB</i>	5-7 Connexions diàries	Març-juny 2011
<i>Llista de correu</i>	2-3 Connexions diàries	Abril-juny 2011
<i>Blog</i>	2-3 Connexions setmanals	Abril-juny 2011

4.3.2.2 Les entrevistes semiestructurades: Diàlegs i converses

Les entrevistes semiestructurades, dirigides o enfocades suposen un pas endavant pel que fa als temes que volen ser abordats. La persona entrevistada té la llibertat per expressar-se com vulgui i la direcció de l'entrevista ve determinada pels punts que planteja l'investigador, tot i els seu caràcter obert i modificable. L'ús d'aquesta modalitat suposa que l'investigador ja ha analitzat provisionalment alguns elements significatius del problema d'investigació i sobre la base d'aquesta anàlisi realitzada, es fa una guia de l'entrevista, guió o protocol, de caràcter obert, que serveix per a exposar la conversa.

Aquestes entrevistes comparteixen amb altres tipus d'entrevistes, com ara les no estructurades, el caràcter obert de las preguntes i la profunditat amb la que son tractats els diferents temes. Resulten especialment útils quan només es té una oportunitat per entrevistar a la persona en el marc de projectes de recerca amb un temps limitat com és aquest cas. Es parteix de les preguntes d'investigació com a marc de referència i alhora es dona absoluta llibertat per plantejar altres temes i respondre amb les pròpies paraules i amb una perspectiva pròpia.

S'introdueix també el concepte de diàleg, referit no només al caràcter obert del guió inicial sinó a la capacitat d'exposar de manera oberta les intuïcions inicials, per a ser contrastades amb les persones entrevistades.

4.3.2.2.1 El desenvolupament i la situació de les entrevistes

En el transcurs d'aquesta investigació s'han realitzat tres entrevistes semiestructurades. Els criteris de selecció de les persones que han participat de les entrevistes han estat els següents:

- Participació en la iniciativa des dels seus inicis
- Presència tant en els espais de trobada com en els dispositius digitals
- La seva trajectòria prèvia en altres moviments socials, amb la voluntat de partir d'experiències prèvies diferents

Les entrevistes han estat realitzades durant dos períodes diferents, una (Clàudia) abans del 15 de maig i dues després del dia 15 de maig (Aitor i Toret). Degut a que el primer i gran objectiu de DRY és la manifestació del dia 15 de maig, s'ha considerat important poder establir les converses abans i després d'aquest fet.

Les persones entrevistades són:

- Clàudia (@piruletako) 35 anys, professora de cicles formatius d'Imatge i so. Participant de DRY des dels seus inicis (febrer 2011). Gran presència tant en la dinamització de les reunions presencials com als dispositius digitals. Experiències prèvies dins dels moviments que sorgeixen abans de DRY com són Nolesvotes o Estado del Malestar.
- Aitor (@quodlibetat) 28 anys, Llicenciat en Ciències Polítiques. Participant a DRY des de finals de març de 2011. Forta presència des de la seva incorporació a les reunions presencials i activitat abundant als dispositius digitals. Experiències prèvies dins els moviments socials com al moviment contra la guerra i les mobilitzacions de l'assemblea de Barcelona.
- Toret (@toret) 34 anys. Psicòleg esquizoanalista i militant. Participant a DRY des de inicis de març de 2011. Gran presència en la dinamització dels espais de trobada així com en els dispositius digitals. Experiència prèvia en el moviment global (2000-2002), en diferents centres socials de Màlaga (1998-2008), en el moviment de l'Euromayday (2004-2010) participant de la Universitat Nòmada i participant de la xarxa d'Oficines de Drets Socials.

Les entrevistes han transcorregut correctament, han estat enregistrades i transcrits i han complementat el diari de camp. No s'han amagat en cap moment els objectius de la investigació i les intencions com a investigador militant. En aquest sentit és essencial la transparència del procés d'investigació amb les persones entrevistades.

4.3.3 El Diari de Camp. Registre i organització de la informació

El diari de camp es caracteritza com un instrument de registre no sistematitzat de caràcter personal en el qual es deixa constància de l'experiència durant tot el treball de camp. Les anotacions permeten a l'investigador registrar i referenciar tot allò que contribueix a la permanent autosubjectivació.

El diari de camp és transversal i també multidimensional ja que les notes allà preses provenen tant de la xarxa com dels espais de trobada presencials. Al diari s'hi han anat afegint tots aquells elements que d'alguna forma, han influït en la investigació: anotacions durant les reunions i a través de l'ús dels dispositius digitals, articles llegits durant aquest període, converses amb participants de DRY i altres persones que han col·laborat en la discussió de la recerca, anàlisis d'alguns dels missatges publicats a Twitter¹⁹ (tweets), referències bibliogràfiques, etc. El diari de camp esdevé una eina imprescindible per a fer un recull de tots aquells elements que després seran referenciats durant l'anàlisi, i es contempla el seu caràcter multicanal, entenent que allà es condensa informació que prové de qualsevol tipus de registre, ja sigui, parlat, escrit, llegit, comentat, etc., i també des d'una mirada processal del que es veu i es viu també emprant els dispositius digitals.

Existeix una gran dificultat de recollir *in situ* tots aquells elements que permeten alguna reflexió i/o punt d'inflexió en la investigació, i per això és clau considerar la memòria com una de les eines amb les que compta l'investigador. La memòria és el primer instrument de registre de l'experiència. Són importants els espais de participació i observació no només per conservar la memòria del que passa, de les accions i converses, sinó també per recordar els afectes i les emocions d'habitar un determinat procés. La memòria de camp és vital per l'elaboració de les dades, la seva interpretació i anàlisi, sempre essent conscient de les possibles trampes i limitacions, com la deformació subjectiva del que

---

¹⁹ <http://twitter.com>

una cosa va ser o significar.

Per això el diari de camp també ens serveix per fixar i sistematitzar la memòria de camp. El registre que es du a terme sempre és fragmentat i parcial, però funciona com a organitzador i ordenador de la resta de informacions i d'alguna manera guia d'investigació. El diari de camp doncs, és la memòria convertida en text o gràfic, disciplina o reflexió del treball de camp, el primer exercici de construcció i elaboració de les dades.

Una altre de les característiques del diari de camp, és la seva hipertextualitat, resultant essencial per un diari de camp inserit en una investigació fonamentada en la xarxa. La permanent connectivitat amb continguts digitals que complementen el diari, és fonamental, tan per la sistematització de les dades com per la seva expressió multisituada, com a mirada transversal als diferents territoris.

4.3.4 L'anàlisi de la informació

De manera pragmàtica, l'anàlisi realitzat en aquesta recerca parteix del seu caràcter obert, dinàmic i processal, en la mesura de que és un procés viu i en permanent transformació. Això fa que hi hagi una anada i tornada contínua del que són les pràctiques i el que és la teoria, és a dir, que en el moment que es plantegen algunes possibles línies analítiques sobre les preguntes d'investigació, es contrasten amb la pràctica. Aquest caràcter dinàmic i viu del procés, és el que d'alguna manera permet estar en permanent tensió amb el present, posant de manifest que l'objectiu de la recerca no recau en la cerca de grans teories sinó en assenyalar alguns axiomes que puguin sortir de l'experiència i que alhora obrin noves preguntes dins de les pràctiques de les que parteix la investigació.

Cal recordar també que el punt de partida i la caracterització de la Investigació militant, planteja una sèrie de preguntes inicials que sorgeixen tant de l'experiència inicial en el grup, com de la trajectòria prèvia de l'investigador i la seva participació en projectes i iniciatives relacionades. Per tant, les preguntes d'investigació sorgeixen d'una experiència pràctica i d'un substrat teòric, que acompanya el procés d'investigació permanent.

És important apuntar que l'anàlisi de la investigació és un procés permanent i transversal a totes les etapes de la investigació. En tot moment, hi ha una influència de l'experiència pràctica, amb plantejaments teòrics i viceversa que van modificant i modelant la recerca, fins i tot reformulen i replantegen algunes de les preguntes d'investigació i alhora modifiquen els conceptes i la seva adequació per a la descripció i anàlisi de processos complexos.

Tot i aquesta dinàmica analítica permanent, sí que es pot establir una diferència entre les tres etapes del treball amb les dades.

En una primera fase, s'han identificat, les característiques dels temes emergents i el desenvolupament de les preguntes d'investigació. De manera progressiva s'han anat modulant aquest temes adaptant-los i contextualitzant-los i s'ha fet un treball de conceptualització teòrica i un desenvolupament de cadascun d'aquest temes, que alhora ha orientat de nou les preguntes d'investigació. En aquesta fase s'ha realitzat gran part del treball de camp, la participació-observant i les entrevistes semiestructurades, així com l'elaboració del treball de camp.

Hi ha hagut una segona fase de codificació, tractament i refinament de les dades recollides. S'han transcrit les entrevistes i s'han assenyalat els elements centrals vinculats a les preguntes d'investigació, així com altres elements destacats. S'han transcrit les notes de camp i s'han

hipertextualitzat, combinant les notes de l'experiència pràctica amb elements significatius (enllaços d'interès) que han influït d'alguna manera en la recerca. S'han transcrit cronològicament les notes de la participació observant a les reunions presencials i s'han extret alguns trets generals amb referències temporals de l'anàlisi dels dispositius digitals estudiats. Un cop seleccionada tota la informació rellevant, s'ha agrupat per temes i s'ha digitalitzat en el diari de camp.

Finalment, a la tercera fase s'ha fet un tractament de les dades i una interpretació, tot vinculant els conceptes i aspectes més rellevants del marc teòric (dades indirectes), amb els objectius d'investigació i el diari de camp (dades directes) amb tot el material codificat.

4.3.5 El retorn de les dades a la comunitat

Un dels pilars fonamentals de la IM és el seu caràcter obert i per tant el retorn del treball realitzat al procés i al comú esdevé central per obrir nous processos d'anàlisi, reflexió i transformació de la pròpia realitat viscuda. L'objectiu del retorn és tornar a la comunitat un coneixement compartit, de tots i per tots, que obri noves preguntes sobre les pràctiques.

El retorn consta de diferents actuacions. D'una banda, la publicació d'aquesta investigació amb una llicència lliure i oberta *Creative Commons*²⁰, accessible i descarregable per a qualsevol persona des d'Internet, i traduïda com a mínim al castellà. També es preveu una trobada amb les tres persones entrevistades, per tal d'obrir una nova conversa un cop fet el tractament de les dades, amb les conclusions extretes i obrint noves preguntes d'investigació.

Finalment, es pretén exposar públicament els resultats en els dispositius digitals en els que s'ha participat durant aquest període i que encara s'hi participa, així com altres que ja estan en camí, per poder obrir una discussió amb els participants de DRY que tinguin interès sobre aquestes qüestions assumint les diferents singularitats i interessos que existeixen a DRY-bcn.

---

²⁰ Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0

5. NOUS MOVIMENTS, AUTOCOMUNICACIÓ I REVOLUCIONS MOLECULARS: EL CAS DE *DEMOCRACIA REAL YA* A BARCELONA

5.1 Introducció

En un mundo marcado por el crecimiento de la autocomunicación de masas, hay muchas oportunidades para que los movimientos sociales y las políticas insurgentes entren en el espacio público. Utilizando tanto las redes de comunicación horizontales como los medios mayoritarios para difundir mensajes e imágenes, aumentan sus posibilidades de promover el cambio político y cultural aunque empiezen en una posición subordinada dentro del poder institucional, los recursos financieros o la legitimidad simbólica. (Castells, 2009)

A finals de febrer de 2011 es crea el grup d'on surt la convocatòria de manifestació del 15 de maig de 2011 (a partir d'ara 15M) sota el lema “*Toma la calle. No somos mercancía en manos de políticos y banqueros*” i d'aquell grup surt la iniciativa *Democracia Real Ya* (DRY), una experiència que amb poc menys de quatre mesos és replicada a més de 60 ciutats d'Espanya i que acaba amb manifestacions a totes aquestes ciutats. Les més significatives són a Madrid, Barcelona i València amb un nombre aproximat de participants de 50.000, 20.000 i 10.000 respectivament. A partir d'aquestes manifestacions s'inicia una acampada a la plaça del Sol de Madrid, que desencadena una multiplicació d'acampades, especialment a les principals ciutats espanyoles, però també arreu del món, arribant a ser comptabilitzades més de 800²¹. Durant les següents setmanes es succeïxen una sèrie de fets que alteren per complet la vida política i social del país, inundant l'espai mediàtic i desplaçant l'agenda comunicativa cap aquest moviment emergent.

Primer per les tensions sorgides arrel de l'anunci per part de la Junta Electoral de desallotjar les acampades durant la jornada de reflexió prèvia a les eleccions municipals del dia 22 de maig²², tot i no haver-hi cap incident. Després, i amb gran ressò mediàtic, per l'intent de desallotjament de l'acampada de Plaça Catalunya a Barcelona, durant el qual es tenen lloc forts episodis de violència per part dels cossos de seguretat contra manifestants pacífics²³. Això genera una gran resposta a nivell estatal amb grans mostres de solidaritat. Les acampades es comencen a reestructurar i algunes decideixen aixecar per continuar²⁴. Posteriorment, s'esdevenen nous esdeveniments destacables com ara l'acció dels dies 14 i 15 de juny d'intent de bloqueig del parlament de Catalunya, encaminada a mostrar el rebuig a l'aprovació dels pressupostos de la Generalitat, en els quals s'inclouen les retallades pressupostàries en salut i educació. Això acaba amb una protesta multitudinària i amb alguns incidents en forma d'agressions envers alguns parlamentaris, que seguidament són condemnats pels propis portaveus de la convocatòria. Tot i el soroll mediàtic i cert intent de deslegitimació del moviment del #15M (un dels tants noms que ha rebut), el 19 de juliol es convoca una gran manifestació a les principals ciutats d'Espanya, amb una participació de 260.000 a Barcelona i 200.000 a Madrid, essent un total d'un milió de persones després del recompte de totes les ciutats²⁵. Cada un d'aquests esdeveniments té la seva rèplica i viralitat a través de la xarxa, ja sigui via Twitter, essent les etiquetes dels esdeveniments gairebé a diari TT estatals, via FB, amb la

---

²¹ <http://www.thetechnoant.info/campmap/>

²² Font: Vilaweb | <http://bit.ly/j515oR>

²³ Font: Antena3 | <http://bit.ly/mfgpAw>

²⁴ Font: Tele5 | <http://bit.ly/jaH9IQ>

²⁵ Font: DRY | <http://on.fb.me/iJWvbC>

creació de milers de grups, esdeveniments i convocatòries, o amb el desenvolupament de noves eines organitzatives com ha estat n-1.cc, entre d'altres.

Però aquesta recerca, tot i oferir una primera pinzellada als esdeveniments *post* 15M a través d'alguns elements sorgits a les entrevistes i a través de la participació observant realitzada, pretén obrir algunes reflexions sobre el procés previ al 15M, entenent-lo no des de la perspectiva dels grans esdeveniments, sinó des de les dinàmiques complexes que en el seu interior es desenvolupen a través de la interacció entre persones, tecnologies i territoris, que conformen i alhora expliquen una part important del que esdevé el 15M. En tot cas, aquí no es pretenen oferir solucions màgiques, sinó donar una lectura singular a través d'una experiència i un mètode concret, assumint el caràcter obert d'aquest procés i d'aquest camí, i la necessitat d'introduir aquests elements analítics que permetin, no tan sols entendre com i perquè ha passat tot això, sinó per explorar noves vies de discussió que contribueixin al present i al futur del propi moviment.

També és important remarcar que DRY és un moviment de milers de persones, amb centenars de grups de treball, comissions i grups locals. Per això, part del treball que segueix a continuació està centrat en part en el grup de *Democracia Real Ya Barcelona* (DRY-bcn), assumint però la complexitat i connectivitat d'aquest amb DRY, els grups locals de cada ciutat i els grups de treball transversals. Per seguir una cronologia detallada del procés de DRY des de la seva constitució fins al 15M, resulta interessant veure l'anàlisi de Pablo Buentes a la seva publicació “¿*Como se gestó el movimiento 15-M?*”²⁶, el qual ofereix una visió hipertextual àmplia i molt ben situada respecte l'experiència pròpia viscuda.

5.2 Antecedents

Per analitzar els antecedents és interessant diferenciar entre la genealogia i la contextualogia. La genealogia és referida als subjectes i al com viuen i senten aquest procés. La contextualogia recau en la velocitat dels afectes i de la comunicació, que permet d'alguna manera, obrir nous camps que atravessin el control social²⁷. Per tant, primer veurem els aspectes genealògics destacats i després veurem els contextuals.

5.2.1. Contextualogia

En el marc teòric d'aquest treball, s'analitzen amb detall els impactes de la crisi econòmica a Espanya en un escenari de crisi econòmica global, però remarcat aquells elements que li donen una sèrie de trets característics que fan del cas Espanyol un cas singular. I és que l'impacte de la crisi ha generat situacions de forta inestabilitat social, com són els gairebé cinc milions d'aturats, un índex d'atur de la població juvenil per sobre del 45% o l'augment de la morositat a l'hora d'assumir els deutes generats a la dècada prèvia als darrers tres anys de crisi.

Aquests elements generen un fort descontentament social, que ve acompanyat d'un sentiment d'impotència molt estès en els mitjans de comunicació de masses. Alhora que a altres llocs d'Europa es succeïen diferents mobilitzacions enfront les polítiques d'ajustament econòmic portades a terme a França, Itàlia o el Regne Unit, aquí es pregunta sobre l'abast de la situació.

---

²⁶ Font: Storify (24/05/2011) | <http://bit.ly/is2Axc>

²⁷ Annex: Entrevista Toret, p.101

“Aquí portàvem aquesta experiència del cicle de mobilitzacions europea en contra de les polítiques d'austeritat, ja sigui a Portugal, a Anglaterra, o a Itàlia, sempre hi havia hagut moviments...”²⁸.

Una altre element central i recurrent per entendre el context en el que sorgeix DRY, són les revolucions del món àrab.

“...jo mateixa em vaig enganxar a tot això amb el Twitter, a partir d'Egipte, Tuníssia, mirant el que passava i aquí estic. Si que hi ha aquesta sensació que alguna cosa es mou”²⁹

“Tots aquests cicles de mobilització que hi ha Europa, la primavera àrab, nosaltres, prenem nota de tot això, i el que està desitjant la gent és, “quan toca ja que l'estat espanyol ens mobilitzem a les nostres ciutats, com sigui”³⁰.

El 18 de desembre de 2010 s'inicien les primers mobilitzacions a Tuníssia, que acaben amb un derrocament del govern el 14 de gener de 2011. El 25 de gener comença un alçament popular a Egipte que finalitza amb la caiguda del govern del president Mubarak³¹. Durant aquest període es van anar succeint diverses mobilitzacions a diferents països com Líbia, el Yemen, Argèlia, Marroc o Palestina, que conformen el que s'ha anomenat la *primavera àrab*. Una de les característiques que marquen a nivell internacional, és l'ús de les xarxes socials i les tecnologies de la informació i la comunicació, com són Facebook i Twitter, tant per iniciar les primeres convocatòries de mobilitzacions aparegudes a Tuníssia i a Egipte, com per estendre, multiplicar i difondre tot el que passa a escala global. En poc menys de dos mesos els països àrabs passen d'un imaginari global associat al terrorisme i l'islamisme radical, a la Revolució. Això, d'alguna manera, esdevindrà font de inspiració i catalitzador de les pràctiques organitzatives i comunicatives, que després es veuran en detall, de DRY i del moviment del 15M.

“Egipto y Túnez reabren la historia. Una multiplicidad de la subjetividad compleja y fractal, que planta cara al sistema capitalista y a las instituciones globales. Egipto y Túnez como una escuela de la revolución. Para construir lo común en el campo tecnológico. Miles de personas han entendido el código de como se ha hecho”³².

Quan es parla de contextualització però, es tracta també de la recuperació d'allò que acaba essent el motor de transformació del cos social, de la subjectivitat col·lectiva. El moviment del 15M va acompanyat de múltiples adjectius, però un dels més emprats és el d'**Indignats**³³. Una dels elements a destacar en el marc contextual, és el fet que la trajectòria de DRY i l'emergència del 15M, no només ve determinada per aquesta indignació generalitzada, sinó per un desig emergent de canvi i d'obrir la possibilitat de concebre com a possibles altres formes de fer la política, i al cap i a la fi, de vida, cosa que expressa de manera força imperativa el propi nom de la incitativa (Democràcia Real Ja).

---

²⁸ Annex: Entrevista Aitor, p.95

²⁹ Annex: Entrevista Clàudia, p. 86

³⁰ Annex: Entrevista Aitor, p.95

³¹ Font: Wikipedia | <http://bit.ly/iPnGIY>

³² Annex: Entrevista Toret, p.101

³³ Arrel de la publicació del Llibre *Indigneu-vos!* de Stephen Hessel a inicis del 2011.

“...jo crec que és una mica el punt de saturació global, la situació aquí és difícil però evidentment a Egipte era molt pitjor, per això, que aquí és difícil depèn de amb què ho comparis. Però si que hi ha una sensació que el món no funciona ni aquí ni a cap país...”³⁴

Per tant, es parteix de certa intuïció, la qual s'intentarà abordar a la resta de l'anàlisi, que assenyala que no és suficient la indignació per a que s'esdevingui una emergència pública del conflicte social, sinó que, i amb una mirada complexa que entengui la mutidimensionalitat contextual i genealògica i una nova relació del cos social amb nous dispositius tecnològics connectats en xarxa, sinó que esdevé essencial entrar en el terreny del desig de canvi i la voluntat comuna que posen de manifest que altres maneres d'entendre i viure el món són possibles, que escapen als paràmetres apresos fins a l'actualitat.

5.2.2. Genealogia

Amb les següents paraules es constitueix el grup DRY el 2 de març de 2011, i es llença en primícia a la xarxa la convocatòria pública de manifestació del 15 de maig.

“...Para subsanar este acuciante problema y poder mostrar, al igual que en tantos otros países de nuestro entorno, el creciente descontento social, representantes y activistas de varios grupos, blogs y plataformas entre los que se destacan Anonymous, ADESORG, Estado del Malestar, Ponte en Pie, Juventud en Acción o No les votes, unidos bajo la denominación común de “Plataforma de coordinación de grupos pro-movilización ciudadana”, se encuentran actualmente trabajando con la intención de organizar una gran convocatoria de protesta en toda España previa a las elecciones municipales...La fecha fijada para la movilización es el 15 de mayo, y el lema bajo el que será convocada “Democracia real YA. Somos mercancía en manos de políticos y banqueros”. Todos los datos relativos a la misma serán difundidos a través de la web de la plataforma, www.democraciarealya.es, que empezará a estar operativa en los próximos días”³⁵.”

D'alguna manera, en aquest text es veuen les primeres influències presents a l'origen de DRY, totes elles experiències relativament joves com són *Nolesvotes*³⁶ (febrer 2011)³⁷, *ADESORG*³⁸ (octubre 2010), *Anonymous*³⁹ (gener 2011), *Estado del Malestar*⁴⁰ (febrer 2011), *Ponte en Pie*⁴¹ (gener 2011) i *Juventud en Acción*⁴² (desembre 2010), i amb un caràcter comú de denúncia de la situació actual de crisi econòmica, descontentament i desafecció amb la classe política i amb el bipartidisme.

“...jo estava ficada el grup de Malestar i Nolesvotes, vas “surfeando”, i em vaig trobar la plataforma de Plataforma de Coordinació de Grups Pro Mobilització Ciutadana, i allà explicaven que volien gent de tots els col·lectius, algun representant de cada col·lectiu, i que estiguéssim tots en contacte. Vaig entrar i vaig dir que estava a Malestar i Nolesvotes però que no representava a ningú perquè és impossible representar a ningú, però podia fer de nexa, “el que es parli aquí ho puc explicar allà i com a mínim la

---

³⁴ Annex: Entrevista Clàudia, p. 86

³⁵ Font: ppsoe.foroactivo | <http://bit.ly/fwdhqD>

³⁶ <http://www.nolesvotes.com>

³⁷ Entre parèntesis el mes i any de naixement de cadascuna de les iniciatives.

³⁸ Asociación Nacional de Desempleados | <http://adesorg2009.magix.net/website>

³⁹ <http://anonspain.com/>

⁴⁰ <http://malestar.org/>

⁴¹ <http://ponteinpie.blogspot.com/>

⁴² <http://www.juventudenaccion.info>

informació s'anirà movent".⁴³

Tot i així, i quan es parla de genealogia cal veure els elements subjectius dels propis participants de DRY-bcn entrevistats i de la participació observant, per tenir algunes nocions dels imaginaris que són presents en el procés del 15M. Així doncs, s'assumeix la dimensió subjectiva des de la perspectiva de que totes les persones que participen de la iniciativa, tenen una sèrie de referents genealògics que evidentment no són universals sinó diferenciats en funció d'una experiència prèvia i una lectura pròpia.

Definir una sola línia del temps per la genealogia d'aquest moviment serà doncs una tasca inassolible, ja que són molts els elements que contribueixen a la conformació de DRY. No obstant, si que s'en poden destacar alguns.

En primer lloc, cal recordar la història de les lluites que tenen lloc en aquest país, posant especial èmfasis en el paper determinant de quaranta anys de dictadura en el període de 1939-1975 com a procés d'inhibició i aniquilació de qualsevol tipus de forma de resistència i oposició al règim franquista, amb milers d'assassinats i amb la privació de llibertats polítiques i socials. Durant els darrers anys del règim, les lluites de resistència es van multiplicar aconseguint recuperar una part de l'imaginari col·lectiu, tal i com expressa un dels entrevistats; "...recuperar la història del franquismo y del aniquilamiento del deseo de 40 años de dictadura"⁴⁴. D'alguna manera, quaranta anys de repressió marquen un cos social atemorit i aniquilat alhora però que emergeixen noves expressions de desig i de canvi amb una recuperació de la il·lusió cap a la política. No obstant això, no s'aconsegueix trencar amb tot allò que havia significat el règim franquista. Poc a poc aquesta il·lusió es deteriora fins arribar a l'actualitat.

Els precedents sorgits durant el procés han estat molts, però convé destacar la presència reiterada de l'imaginari dels *zapatistes*⁴⁵ i la seva estratègia del *caminar preguntando* com a mètode per a la construcció del procés⁴⁶. Aquest és el primer conflicte amb projecció global que interpel·la a tota la societat civil nacional i internacional sota els lemes de igualtat, justícia i llibertat. També apareixen paral·lelismes entre aquells que van ser més presents en el moviment global, des de Seattle fins a Gènova, passant pel moviment de resistència global (MRG) a Espanya, amb important presència a Barcelona i a Madrid, els quals ja treballen de manera autoorganitzada entorn a xarxes flexibles i descentralitzades (Juris, 2006). Aquestes doncs es constitueixen com les primeres grans mobilitzacions que esdevenen globals, també per la seva dimensió tecnològica connectada a través d'Internet (l·listes de correu, Indymedia, etc.), i són possiblement els referents singulars més propers que acull la dimensió global de DRY i del moviment del 15M.

"I és això, aquest aplec de diferents moviments socials, el saber trobar aquest comú a tots els moviments socials, de fet això sempre havia estat la crítica i que ho trobaves al moviment antiglobalització, "si, som molt bona gent que tenim molt bones idees però cadascú anem per la seva, a veure quan trobem aquest comú i ho fem". Doncs crec que DRY el què fa es suplir aquest dèficit que hi havia i sumant-li òbviament la importància de la xarxa a tot això."⁴⁷

---

⁴³ Annex: Entrevista Clàudia, p.85

⁴⁴ Annex: Entrevista Toret, p.101

⁴⁵ L'1 de gener de 1994 s'alça l'exercit zapatista d'alliberament nacional (EZLN) davant la situació d'explotació de les comunitats indígenes de l'estat de Chiapas a Mèxic.

⁴⁶ Font: el País (29/05/2011) | <http://bit.ly/iwXApZ>

⁴⁷ Entrevista Aitor, p.94

Avançant en la història recent, destaquen les mobilitzacions que tenen lloc després de les grans manifestacions multitudinàries contra la guerra d'Irak i la nit de les eleccions generals de 2004, el 13 de març, conegut com “*La noche de los mensajes*”⁴⁸, nit en la que circula el següent missatge via SMS: “¿Aznar de rositas? ¿Lo llaman jornada de reflexión y Urdaci trabajando? Hoy 13M, a las 18h. Sede PP, C/ Génova 13. Sin partidos. Silencio por la verdad. ¡Pásalo!”. Això deriva en concentracions multitudinàries davant les seus del Partit Popular durant tota la nit de la jornada de reflexió, amplificant la capacitat autoorganitzativa de les persones, aprofitant l'autonomia comunicativa per organitzar-se i alhora ampliar la pròpia organització⁴⁹. Així es genera una primera experiència postmediàtica d'autocomunicació de masses associada a la reapropiació social de l'ús de la tecnologia mòbil, i es propicia un canvi de govern en contra dels pronòstics de totes les enquestes. Aquesta experiència esdevé un dels principals referents històrics en quant a la reapropiació tecnològica i comunicativa dels dispositius, que d'alguna manera ha esdevingut el procés de DRY i el moviment del 15M.

Una altra experiència similar d'ús dels nous mitjans de comunicació a través del correu electrònic a finals del 2006, és l'encapçalada per l'eslògan de “no vas a tener casa en tu puta vida”, que genera diverses mobilitzacions multitudinàries a nivell estatal pel dret a una habitatge digne, i que es coneix com el moviment *V de Vivienda*⁵⁰. Aquest moviment aconsegueix, no només una difusió viral dels seus missatges, sinó una posada en escena construïda a través d'un eslògan que apel·la a un dret fonamental com és el de l'habitatge, i que construeix un nou imaginari post-ideològic que barreja el personatge de *V de Vendetta*⁵¹ (que després ha heretat *Anonymus*, essent les màscares d'aquest altament presents en el conjunt de mobilitzacions succeïdes després del 15M) i una gràfica “desidentitzada” de qualsevol referent previ, trencant amb anteriors estètiques dels moviments socials, com si d'una campanya publicitària es tractés, i assumint el color groc i negre com a imatge pròpia (colors adoptats per a la web i la campanya gràfica de DRY). Aquest moviment evoluciona al llarg dels darrers quatre anys i acaba constituït la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), amb la qual s'estableixen grans vincles des de DRY⁵² i des del propi moviment del 15M⁵³. Per tot això doncs, resulta crucial destacar certs paral·lelismes i encreuaments amb l'experiència estudiada.

Finalment, s'arriba al 2010 amb un escenari d'agitació a la xarxa. El desembre de 2009 es publica a FB el “*Manifiesto en defensa de los derechos fundamentales*”⁵⁴, el qual aconsegueix més de 240.000 adhesions, mogudes pel rebuig a la possible aprovació de la polèmica “*Ley Sinde*”, en el marc de la *Ley de Economía Sostenible*⁵⁵. L'objectiu de la llei, promoguda pel govern del PSOE, és establir una normativa de regulació de la xarxa amb capacitat de tancament de pàgines web sense autorització d'un jutge, a través d'un organisme propi promogut per les entitats de gestió dels drets de la propietat intel·lectual.

---

⁴⁸ Font: Xpress Radiocable | <http://bit.ly/iCyQVt>

⁴⁹ [Video] Manuel Castells. Xerrada a Plaça Catalunya el 27 de maig de 2011 (min.11) | <http://bit.ly/kJI0Vn>

⁵⁰ <http://www.vdevivienda.net/>

⁵¹ *V de Vendetta*, també coneguda com V de Venjança, és una novel·la gràfica formada per una sèrie de deu còmic-books escrits per Alan Moore i il·lustrats majoritàriament per David Lloyd

⁵² Annex: Diari de camp p.79

⁵³ Font: el País (19/06/2011) | <http://bit.ly/IF7DJq>

⁵⁴ Font: Facebook | <http://on.fb.me/7bzoQw>

⁵⁵ Font: Gobierno de España | <http://bit.ly/j1MS3Q>

10. (U)Reaction from the Association of Internet Users ("Internautas") and like-minded organizations, however, was immediate and vocal. On the morning of December 2, a 10-point Manifesto in Defense of Fundamental Rights on the Internet appeared on the Internet and in the first two days had reportedly gained tens of thousands of adherents. The Manifesto argues that "copyright cannot be placed above citizens' fundamental rights such as privacy, security, the presumption of innocence, effective judicial protection, and freedom of expression." Its authors decry the empowerment of an administrative entity to do judges' work, and claim that bypassing the judicial system violates due process. They protest that the measures, if approved, will damage the technology sector and inhibit new cultural creation on the Internet, and further argue that content providers should abandon their obsolete business model and seek new ways to profit from their work on the Internet⁵⁶.

Com es desprèn d'aquest cable, les autoritats dels Estats Units segueixen amb atenció els moviments del govern d'Espanya i la seva oposició social entorn a aquesta qüestió. La llei genera un moviment d'oposició molt fort a la xarxa que es tradueix en diverses accions durant tot l'any 2010, amb campanyes virals a través dels blogs, la iniciativa *lalistadesinde*⁵⁷, o *damoslacara*⁵⁸, així com diversos atacs DDoS⁵⁹ dirigits a les pàgines web del PP, PSOE, CIU i el propi Congrés dels Diputats. "[sobre la llei sinde]... Vaig anar-ho coneixent sobretot pel Twitter, però com més gradual, vas veient i algun dia t'hi fiques..."⁶⁰.

Aquesta campanya adquireix una gran presència a Twitter, a través de *hashtags*⁶¹, i la consecució de diversos *Trending Topics* (TT) durant diversos dies, com ara *#leysinde* o *#sindegate*, esdevenint les tendències del moment de la xarxa social. També des de Twitter es difonen els atacs DDoS i els programes que executen aquests atacs, que propicien la caiguda durant hores de les pàgines web del PP i de CiU. A mitjans de febrer de 2011 s'aprova la *Ley Sinde* i neix *Nolesvotes*.

"Cada persona que està allà tindrà un itinerari molt diferent, és molt difícil definir. Crec que NLV és una mica l'arrel, en el sentit d'organitzar-se a la xarxa. Clar, al principi era que hi hagués representants de diferents moviments però després va apareixent gent que no és de cap moviment i mai a la seva vida havia estat a cap moviment social"⁶²

"Había el deseo de seguir. Nolesvotes el movimiento de la Ley Sinde, que ha entendido la potencia política de organizarse en red. La genealogía i la contextuología, un grupo que sale hace 4 meses, mucha ilusión de cooperar en red"⁶³.

Nolesvotes és una iniciativa que sorgeix a la xarxa, amb un manifest que proposa una estratègia o acció concreta de cara a les eleccions municipals del 22 de maig de 2011: no votar a cap dels partits polítics que aproven la *Ley Sinde*. Aquesta iniciativa, com ja s'ha esmentat, està present en el moment de creació de DRY, per la qual cosa, resulta interessant fer un seguiment dels

---

⁵⁶ Cable 238241 de Wikileaks Font: El País (3/12/2010) | <http://bit.ly/dHRJVR>

⁵⁷ <http://lalistadesinde.net/>

⁵⁸ <http://damoslacara.net/>

⁵⁹ Ataque distribuido de denegación de servicio (de l'anglès *Distributed Denial of Service*) el qual es du a terme generant un gran fluxe d'informació des de diversos punts de connexió. La forma més comuna de realitzar un DDoS és a través de una *botnet*, essent aquesta tècnica el ciberatac més usual i eficaç.

⁶⁰ Annex: Entrevista Claudia p.86

⁶¹ Del l'anglès *hash*, coixinet i *tag*, etiqueta. Són les paraules emprades a Twitter amb un coixinet a davant, que serveixen per etiquetar conceptes i poder fer cerques.

⁶² Annex: Entrevista Claudia, p.86

⁶³ Annex: Entrevista Toret, p.102

paral·lelismes sorgits en el procés que indiquen aquest “caminar plegats” d'ambdues. Molts dels usuaris de FB, participants del grup de DRY-bcn, adopten l'icona de Nolesvotes en el seu *avatar*⁶⁴. També d'alguna manera, s'hereta d'aquest moviment la importància tàctica comunicativa dels TT⁶⁵ a Twitter així com la seva dimensió organitzativa en xarxa. En aquest sentit és important remarcar que el moviment en defensa de la llibertat i la neutralitat de la xarxa, manté els fonaments per la defensa de l'espai de desenvolupament dels mitjans d'autocomunicació de masses, que és el que permet a aquest moviment organitzar-se i comunicar-se de manera horitzontal més enllà dels grans mitjans de comunicació de masses.

“...i tot aquest moviment per una xarxa d'Internet lliure i neutre, que és la base de l'accés al coneixement, tota aquesta cultura del *free culture*, que bueno, si tu vols una democràcia participativa primer has de tenir una democràcia deliberativa i per tenir una democràcia deliberativa de qualitat has de tenir aquest accés a la informació i clar...Són tot lluites, són diferents lluites que venen a ser el mateix no?”⁶⁶

Després d'aquest recorregut, es disposa ja d'una sèrie de factors que marquen de manera més o menys intensa i des d'una perspectiva singular amb l'experiència d'investigació militant i contrastada amb les entrevistes, la genealogia de DRY i del Moviment del 15M, i aquells factors que influeixen en el procés. Tot plegat, ajuda a oferir una mirada complexa a aquest moviment emergent.

5.3 Sobre l'agregació molecular, la comunicació i la organització en xarxa

Com s'avança en el marc teòric, aquest apartat es dedica a llegir des d'una perspectiva situada en una experiència concreta, el procés de producció d'una nova subjectivitat singular que neix i es conforma a partir de la manera en que s'habiten aquests processos que canvien o alteren una determinada producció de subjectivitat preestablerta i condicionada al conjunt de màquines que modelen la vida social (la màquina mediàtica, la màquina econòmica, la màquina política, etc.). S'obren nous camps d'experimentació en el terreny de la revolució molecular, en aquest procés permanent d'agregació de singularitats en permanent recomposició. Sorgeix un mètode basat en les formes de producció que fa de les singularitats i el seu desenvolupament la seva pròpia riquesa.

Per entendre com es produeix i es caracteritza aquesta nova subjectivitat, es treballarà a partir de l'experiència de DRY-bcn i el seu hàbitat híbrid de la ciutat-xarxa, amb tots els dispositius utilitzats. A través d'una mirada transversal, múltiple i complexe del procés d'agregació molecular i les dinàmiques de comunicació i organització, es caracteritzaran de manera oberta aquells elements que conformen la producció d'una nova subjectivitat. Tot i ser processos estretament relacionats i que es creuen permanentment al llarg de la recerca, si que s'establiran algunes diferenciacions processals.

En primer lloc, s'analitzaran les dinàmiques d'agregació, fent referència al procés d'arribada de tota la gent que participa a DRY-bcn, a partir de la motivació inicial, dels reconeixement, de la

---

⁶⁴ Foto identificativa de l'usuari a qualsevol xarxa social (FB, twitter,...)

⁶⁵ Annex: Diari de camp, p.79

⁶⁶ Annex: Entrevista Aitor, p.94

identificació, de l'adhesió i de les simpaties, que donen peu a una accelerada agregació de centenars de persones en un procés comú, assumint la multidimensionalitat que implica habitar un procés com aquest, on els ritmes, les responsabilitats i les tasques són absolutament diferents per a cada subjecte. En segon lloc, s'analitzaran minuciosament les dinàmiques d'organització i comunicació que es donen i que alhora, estan íntimament relacionades amb l'agregació. Es tindrà en compte en aquest punt que ambdós conceptes no són separables ja que les eines comunicatives esdevenen organitzatives i *viceversa*, assumint sempre el caràcter tecnològic i de treball en xarxa que proporcionen les eines en les quals es desenvolupa la iniciativa en la seva etapa inicial, el FB i la web de DRY estatal.

5.3.1 Sobre l'agregació

Primer de tot i a l'hora de pensar els processos d'agregació molecular i seguint una lògica d'anàlisi complexa, s'ha de tenir en compte la relació directa amb la genealogia i la contextuologia com a elements destacats que d'alguna manera estan presents en el procés. Des de la influència dels moviments previs existents que marquen l'inici de DRY i algunes de les experiències recents més significatives com la campanya contra la *Ley Sinde* o Nolesvotes, fins tots aquells elements contextuals, que determinen un escenari de crisi econòmica i política i que marca de ben aprop l'escenari en que es troba el cos social.

“...i bàsicament el que motiva que la gent s'hagi afegit és la situació que estem vivint, ens han estat apretant cada vegada més, per alguna banda havia de sortir. Sobretot la gent que mai havia participat de cap moguda d'aquestes, la gent que ja està més polititzada o mobilitzada és més normal...”⁶⁷

“La gent pot participar molt, cadascú en alguna cosa, DRY és un moviment ciutadà, en el sentit que no és com els moviments socials que es mobilitzen o es formen per una problemàtica social concreta, sinó que és per una cosa més contextual, d'un sentit comú.”⁶⁸

Un cop assumida la transversalitat de la genealogia i el context, cal remarcar la centralitat del que significa **el desig en la construcció d'un projecte singular i comú**. Deleuze (2004) descriu el desig en si mateix com un procés revolucionari immanent molecular i d'alguna manera espontani, en el sentit del no voler ser oprimat, explotat, esclavitzat o sotmès. Però no des d'una perspectiva del plaer, sinó de la creació d'enunciats que donin lloc a nous agenciaments que expressin precisament la necessitat d'emergir una nova subjectivitat singular deslligada de tot mecanisme de control i anul·lació de la vida en la seva màxima expressió. Caldrà doncs posar especial èmfasi en la construcció d'aquest desig singular i comú de construcció d'un procés com el que desemboca a la mobilització del 15M, amb el seu caràcter obert, amb mecanismes propis d'autorepresentació i d'autoagregació amb una sèrie d'axiomes comuns, que orienten l'agregació alhora però que esdevenen dinàmics en la seva pròpia lògica metodològica.

*“Como se crea el deseo de construir esta movilización es lo mas importante. Como se ha construido un plan lo suficientemente abierto, apartidista, asindical, no nos representan, pero que si expresa, expresa lo común de una manera expresiva y no representativa. El movimiento tiene 4 o 5 axiomas. Nuestra palabra sagrada són nuestros comunicados. Són las reglas comunes que tenemos que respetar, aunque después se modifiquen”*⁶⁹.

---

⁶⁷ Annex: Entrevista Clàudia, p.86

⁶⁸ Annex: Entrevista Aitor, p.95

⁶⁹ Annex: Entrevista Toret, p.102

Es posa de manifest així el caràcter obert que permet múltiples formes d'identificació, de reconeixement a partir d'axiomes oberts, fugint del terreny de les grans consignes ideològiques. Elements com el caràcter de **transversalitat** apareixen reiteradament al llarg de tot el procés i en el manifest inicial⁷⁰, així com el rebuig permanent a les formes tradicionals de la classe política i els sindicats⁷¹. Això es porta a terme a través de l'ús d'una sèrie d'eines obertes i accessibles a tothom, facilitant l'arribada i la inclusió i contínuament reforçant, acompanyant i cuidant a la gent que s'incorpora al grup⁷².

“La gent pot participar molt, cadascú en alguna cosa 'a la seva mida'. Quan portes quatre dies passejant-te pel Facebook acabes coneixent a la gent que està allà i acabes establint una relació molt directa, “preguntes”, “et contesten...” “què faig” “doncs podries fer això...” i això fa que la gent s'impliqui i passen els dies i continues allà, pots fer coses, pots sentir-te útil.”⁷³,

La **participació oberta i lliure** és una de les característiques centrals de DRY, ja des del seu naixement: sorgeix al FB i amb una web pròpia, amb un *foro* obert integrat en el qual s'hi pot registrar qualsevol persona que ho desitgi. Quan es crea el grup al FB de DRY-bcn, és obert, qualsevol persona s'hi pot afegir. Aquesta és una de les característiques principals de la xarxa i del moviment de la cultura lliure del *software* lliure, tots els continguts són oberts i accessibles per a tothom de manera autoregulada. Més endavant es veurà la relació i els paral·lelismes amb aquest moviment.

I és aquest caràcter en xarxa i la participació oberta i directa en la construcció del procés, sense intermediaris i de manera horitzontal, el que genera l'**autorepresentació**, com a crítica a la classe política i a l'actual model de representació. Aquest esdevé un dels axiomes principals de sortida de DRY, on la centralitat d'una democràcia “real” s'erigeix com un dels vectors principals del moviment i la crítica al sistema de partits i sindicats esdevé constant en totes les seves expressions.

“A més, aquesta cosa de que sigui de la gent, de tots, per molt diferents que siguem i que no hi hagi ningú que mediatitzi, jo crec que també ha fet que la gent decideixi afegir-se això i no a una altre història, perquè hi ha molta gent que està cansada d'això també, desil·lusionada, dels sindicats...Hi ha molta gent al Grup General que ens fa comentaris com “los sindicatos son todos unos vendidos”... Llavors, el fet de poder sortir al carrer o poder fer “algo” per ells mateixos sense que uns sindicats amb els quals estan decepcionats o no tinguin res a veure...”⁷⁴

I és que la pròpia dimensió de la xarxa té aquest caràcter obert sense intermediaris per a la construcció de l'agregació, per això és interessant el concepte d'**autoagregació**, on és el propi subjecte que pren la posició d'entrar a participar ja sigui a través d'un comentari, a través d'un *tweet* o a través d'alguna de les interaccions possibles al FB. El que trobem a la xarxa són diferents interfícies que possibiliten això. En la mesura que aquestes esdevenen accessibles, es trenquen moltes fronteres; la de la invisibilitat, la d'aïllament o la de la inaccessibilitat, i són aquestes mateixes interfícies que acaben essent representades a l'espai públic el que més endavant analitzarem com la ciutat-xarxa, abordant aquesta relació híbrida i dinàmica entre la xarxa i la ciutat.

---

⁷⁰ Quan per exemple a l'inici del manifest diu “Som persones normals i corrents. Som com tu...”

⁷¹ Annex: Diari de camp p.81

⁷² Annex: Diari de camp p.80

⁷³ Annex: Entrevista Claudia, p.86

⁷⁴ Annex: Entrevista Claudia, p.90

“Que ha donat Internet a la xarxa? La capacitat d'autoagregació individual, partim d'una societat que està totalment individualitzada, això és una estratègia del biocomandament molt treballada i estudiada i és això, això és el que et permetia Internet, sense estar participant d'un moviment social concret podies autoagregar-t'hi.”⁷⁵

Finalment, i associat al propi desig singular i comú, veiem la materialització de la **potència de la cooperació** com a element intrínsec de la trajectòria. La **construcció d'un projecte comú**, que esdevé reforçat permanentment per l'articulació dels subjectes que interactuen en el procés i que posen de manifest resultats que inicialment havien estat inimaginables, generant noves possibilitats d'agregació molecular.

“...això d'intentar tenir gent de tots els grups i posar-nos d'acord en fer alguna cosa, compartir informació, compartir recursos...em semblava interessant, intentar fer alguna cosa que englobés una mica la dispersió que hi havia, que sempre hi hagut i sempre hi serà no...però està bé intentar-ho...”⁷⁶

5.3.2 Sobre la comunicació i la organització

Un dels elements centrals de DRY i del moviment del 15M és l'ús del que s'ha anomenat els mitjans d'autocomunicació de masses, aquell conjunt de dispositius que des d'una lògica horitzontal, generen comunicació oberta i lliure, essent accessible en la mesura que la tecnologia ho permet. Amb l'arribada d'Internet als dispositius mòbils de manera generalitzada (gràcies a les tarifes planes de connexió de dades que fins l'any 2010 les companyies no van començar a oferir de manera generalitzada en el cas d'Espanya) es multiplica el camp de possibilitats per a la construcció i experimentació amb noves formes de comunicació, que transformen radicalment les dinàmiques dels nous moviments emergents, sota una lògica inversa del que havien estat els mitjans de comunicació de masses, des de la multitud connectada horitzontal cap a l'esfera mediàtica. Per tant, es veuen episodis d'inversió comunicativa on, a arrel de les mobilitzacions del 15M els grans mitjans van a remolc dels mitjans d'autocomunicació de masses, cosa que fa que es parli d'era post-mediàtica.

*“La primacia de la poder de subjetividad se ha llamado la generación transmedia o la pelea en el imperio mediático, esta entre el mainstream i la ecología de las prácticas de autoproducción de comunicación que se hacen en la red, hay un conflicto, generacional, de intereses y de clase, de la multitud autoorganizada para producir su comunicación para sus intereses. Hablar de comunicación hoy es hablar de organización en red distribuida en atractores extraños de comunicación y autorganización del trabajo vivo online, de la inteligencia colectiva productiva, que produce mundo y riqueza, que inventa y diagrama mundos nuevos. Esa batalla es donde se ha jugado este movimiento”*⁷⁷

Anteriorment, s'han assenyalat ja alguns dels aprenentatges heretats del moviment en defensa de la neutralitat a la xarxa i la cultura lliure i els usos de Twitter i dels TT a través de hashtags, per posar al centre de l'activitat a la xarxa una determinada problemàtica. Aquesta estratègia s'ha mantingut dins de DRY, visibilitzant-se ja a les setmanes prèvies de la mobilització, quan els hashtags #15m #15mpasalo o #tomalacalle van ser TT⁷⁸, essent les paraules més emprades a nivell espanyol en

---

⁷⁵ Annex: Entrevista Aitor, p.95

⁷⁶ Annex: Entrevista Clàudia, p.87

⁷⁷ Annex: Entrevista Toret, p.102

⁷⁸ Annex: Diari de camp, p.82

aquesta xarxa social durant aquest dies. Una altre estratègia és l'ús dels propis usuaris del Twitter de DRY. El 15 de maig @democraciarealya tenia al voltant de 4500 seguidors i a principis del mes de juny ja anava pels 80.000, més del doble de seguidors que els que tenen el PP (~21.000 seguidors) i el PSOE (~24.000 seguidors) junts⁷⁹. L'evolució de les estratègies comunicatives a través del Twitter han dotat a DRY i al moviment del 15M d'un aprenentatge accelerat sobre noves possibilitats d'ús i readaptació de l'eina, convertint-se en nous mitjans amb una gran capacitat d'incidència a l'esfera públic-mediàtica i comunicativa.

“La posibilidad de lanzar un plan Twitter permite diagramar la lucha, permite la interacción. Lo común es el hashtag, lo singular es el tweet. Los hashtags són los diagramas de la inteligencia colectiva. Esto es la importancia de la síntesis conectiva de esto y lo otro”⁸⁰.

L'altre dada important és la introducció de grups amb capacitat de regular els permisos d'accés i les eines d'editar documents i xat incorporades dins de FB, a la tardor de 2010⁸¹. Sense aquesta eina no s'hagués creat ni el grup de “Plataforma de Coordinació de Grups Pro Mobilització Ciutadana” ni DRY-bcn, els quals han operat principalment amb aquesta aplicació de FB. I és que a juny de 2011 FB compta amb 15 milions d'usuaris a Espanya i 700 milions arreu del món⁸². La generalització d'aquesta eina és una de les raons principals del seu èxit tot i no estar exemptes de contradiccions. En el grup han existit nombroses discussions sobre la idoneïtat de l'eina, i els seus límits però el factor d'accessibilitat i generalització de l'eina sempre ha acabat decantant la seva centralitat.

“...una de les meves primeres propostes era, “marxem del Facebook”, no marxem sinó tinguem un altre espai. Però el fet de que sigui tant plural i tant divers, fa que sigui impossible organitzar-nos de moment...potser si que ara ho podríem fet però al principi, clar, tothom té Facebook i tothom sap com va el Facebook, tothom és capaç de fer un comentari, o un “me gusta”, linkar una notícia...”⁸³

D'aquí surten dos elements centrals, d'una banda, l'**apropiació social d'un dispositiu tecnocomunicatiu** i de l'altra, l'aposta central per determinats **canals d'autocomunicació de masses** des d'un bon inici per part de DRY i posteriorment, pel moviment del 15M. El primer respon precisament a les capacitats del *General Intellect*, de la intel·ligència col·lectiva duta a la pràctica. D'aquesta manera es pot afirmar que l'eina fa l'organització i no al revés. Exemples d'això són els codis propis desenvolupats al grup de FB de DRY-bcn com l' “up” o el “+1” per la promoció de continguts al mur⁸⁴, o la regulació dels membres del grup per poder mantenir el xat incorporat a l'aplicació⁸⁵.

“...una reapropiació d'una eina que no estava pensada per això. Hi ha molts grups de debat, n'hi ha milions, jo crec que el Sr. Facebook quan s'ho va inventar no era conscient de la potència...”⁸⁶

“un grupo que sale hace cuatro meses, con mucha ilusión de cooperar en red, convirtiendo un herramienta del poder como es Facebook, en una herramienta del común. Un uso del común de una

---

⁷⁹ Font: Twitter

⁸⁰ Annex: Entrevista Toret, p.103

⁸¹ Font: adsandtea | <http://bit.ly/liDZNB>

⁸² Font: el País | <http://bit.ly/lhZa3F>

⁸³ Annex: Entrevista Clàudia, p.87

⁸⁴ Annex: Diari de camp, p.78

⁸⁵ Annex: Diari de camp, p.81

⁸⁶ Annex: Entrevista Clàudia, p.87

*herramienta del enemigo...*⁸⁷

L'altre element destacat i referit a l'aposta clara cap a aquestes eines (FB, Twitter i Tuenti amb un públic diferent però també molt nombrós), mostra la seva transversalitat i accés a públics molt amplis. Així l'autocomunicació de masses és estesa i difosa davant d'un públic potencial, a través de les comunitats virtuals amb més usuaris registrats a l'actualitat. Això també obre un altre punt d'interès entorn de la generació de les audiències a la xarxa en la seva dimensió horitzontal, les quals són construïdes des d'una lògica horitzontal, distribuïda, compartida i per interessos singulars, i no des de grans corporacions de la comunicació, fet que desplaça el monopoli dels discursos dominants i hegemònics a una esfera oberta, on és la pròpia comunitat la que s'emancipa de la dependència dels seus canals de referència per reconstruir-los de nou sota nous paràmetres.

*“DRY ha estado en los principales canales (FB, tuenti, Twitter) conjunta, resonando a toda la gente que está en la red, y ha cubierto a todos los públicos. La comunicación en el ciberterritorio, de la red a la calle. Síntesis connectiva.....Inteligencia multitudinària mas la síntesis connectiva de deseo”*⁸⁸

Tot i la potència que suposa, la reapropiació social de dispositius com el FB, no deixa de resultar contradictòria i així apareix contínuament en tot el procés de DRY. FB d'una banda, proporciona una tecnologia comunicativa a milions d'usuaris amb una sèrie de potencialitats, basant el seu valor en la potència de la cooperació a través de la comunicació. De l'altra, extreu un valor econòmic d'aquesta producció distribuïda a través de la publicitat i la seva cotització a la borsa, erigint-se com una de les empreses més importants del món acumulant beneficis de més de mil milions de dòlars l'any 2010⁸⁹. Igualment, durant el procés de DRY previ al 15M, s'estableixen de forma permanent una gran quantitat de dispositius complementaris, com ara canals de IRC⁹⁰, fòrums, PAD's⁹¹, llistes de correu a *Googlegroups*, documents a *Googledocs*, que complementen els déficits del propi FB per a tasques organitzatives i comunicatives⁹². Alhora, s'obre el debat sobre l'ús de plataformes pròpies que atorguin autonomia tecnològica als grups i que s'adaptin a un modelatge propi de les necessitats i que no depenguin de tercers. En aquesta direcció cal destacar eines com N-1⁹³ o la pròpia xarxa de DRY, encara en fase de desenvolupament, basades en Elgg⁹⁴, una plataforma de xarxa social elaborada amb codi obert.

Es torna a posar de manifest la necessitat de defensar i mantenir l'autonomia tecnològica, que es tradueix també en l'autonomia de la organització. DRY neix com un sol grup a FB i una vegada estès a les diferents ciutats, aquestes prenen autonomia pròpia tot i mantenint connexió amb la iniciativa mare⁹⁵. Sorgeix el debat sobre l'autonomia dels grups locals de cada ciutat i el grup estatal, en un procés de permanent construcció i revisió per a poder establir un treball en xarxa que superi aquesta tensió.

---

⁸⁷ Annex: Entrevista Toret, p.101

⁸⁸ Annex: Entrevista Toret, p.102

⁸⁹ Font: Techtear| <http://bit.ly/mIBbhZ>

⁹⁰ IRC (*Internet Relay Chat*) és un protocol de comunicació a temps real basat en text, que permet debats entre dos o més persones.

⁹¹ El pad, és una eina digital per elaborar textos on-line, a temps real, amb un canal de xat incorporat.

⁹² Annex: Diari de camp, p.79

⁹³ <http://n-1.cc>

⁹⁴ <http://www.elgg.org>

⁹⁵ Annex: Diari de camp, p.75

“Crec que hi ha una tensió constant entre la organització i la jerarquització, perquè són les estructures que ens han ensenyat. Llavors, tot i que volem ser horitzontals, de vegades estas reproduint estructures que no vols tenir però que són com inevitables no? Però de moment ens ens sortim bastant bé”⁹⁶

Les característiques d'una organització en xarxa es reflecteixen constantment en el si de les dinàmiques de DRY-bcn, tot i les tensions en les respectives declinacions territorials que es van resolent a mesura que es van afrontant. El seu caràcter obert, que convida a la participació, descentralitzat, visible a través de la inexistència d'un epicentre de la organització, horitzontal, sense representants, distribuït, a través dels dispositius i eines digitals i dels grups de treball i comissions, i amb un fort component pràctic, en el sentit experimental, on no es treballa en el camp de les idees sinó en la construcció dels processos.

“...ens constituïm en diferents comissions de treball; difusió urbana, difusió digital i comunicació, festa presentació de DRY...Diferents comissions de treball però que sempre teníem molta autonomia dels nodes locals, però si que prèviament existia aquesta coordinadora estatal...”⁹⁷

Les formes d'organització i comunicació estan en plena fase de desenvolupament. La pròpia aposta de DRY per a la seva àmplia dimensió, fa que restin qüestions a resoldre entorn als límits de la organització, traduït en la necessitat del desenvolupament d'eines tecnològiques que resolguin els dèficits d'**escalabilitat** entre els nodes de cada ciutat, com és DRY-bcn, la pròpia capacitat de **sosteniment tecnològic** (servidors, connectivitat, recursos,...), i la complementarietat **internodal** davant dels límits de la organització a la ciutat-xarxa. Tot i així, l'aposta pel seu caràcter en xarxa es considera com una de les claus del seu èxit, i que alhora desenvolupa mecanismes per trobar respostes a cadascuna d'aquestes qüestions, restant el camp de possibilitats obert, incert i possible.

5.4 La producció d'una nova subjectivitat connectiva, singular i comuna

El cos segueix una sèrie de processos de transformació interna a mesura que es va construint, assumint que tot allò que passa dins i fora d'aquest, va contribuint en la seva construcció. Per tant, no s'entén com una entitat tancada, sinó com una cosa relacional que es crea, es limita, es sostén i es dissol en un flux espai-temporal de processos múltiples.

La **producció de subjectivitat** intenta explicar la complexitat dels processos de cosificació entre allò sistèmic o establert, relacionat amb totes les formes de govern de la vida (capitalística), i allò que obre noves possibilitats de desviament i reapropiació. Una relació d'expressió i creació en la qual l'individu es reapropia del la subjectivitat (**singularització**). Es parteix doncs del fet que els subjectes romanen sempre entre aquestes dues formes de producció de subjectivitat de forma dinàmica, però les possibilitats que porta intrínseques la producció de subjectivitat capitalística de singularització, esdevenen immenses. En aquest apartat s'intentaran extreure alguns dels elements d'aquest procés de singularització, tot i assumir que és un procés complexe, l'objectiu no és reduir-lo a 1, sinó explicar-lo per a la seva multiplicació.

La reapropiació i desenvolupament de noves subjectivitats, no tan sols en el procés de DRY i del moviment del 15M, sinó seguint els fils genealògics i contextuals, va absolutament relacionada amb els dispositius tecno-comunicatius que s'han vist fins ara i que modelen la relació entre els

---

⁹⁶ Annex: Entrevista Clàudia, p.88

⁹⁷ Annex: Entrevista Aitor, p.95

subjectes, la tecnologia i l'ús social que d'ella s'en fa. D'alguna manera, tot el que s'ha produït a totes les escales, representa una polarització cap al procés de singularització sota preceptes que posen en qüestió l'ordre actual de les coses; un sistema polític amb molts dèficits de representació, un sistema econòmic imperant. I és que una de les primeres característiques que convé assenyalar, és aquesta capacitat **automodeladora** que ja anotava Guattari (2006), procés en el que es capten aquells elements de situació i de context per construir noves referències pràctiques i teòriques sense dependència de les formes de poder existent i amb gran llibertat de viure el procés.

Molts dels elements que es desprenen de la producció de subjectivitat ja venen esmentats del procés d'agregació, comunicació i organització, però el que es pretén remarcar aquí és, com aquests elements que van apareixent, és a dir, autorepresentació, autocomunicació, autoorganització, reapropiació tecno-social, etc., van reconfigurant els subjectes que porten a terme o viuen aquestes pràctiques, essent multiplicades, replicades i transformades de manera múltiple i a grans velocitats.

“...Vaig entrar i vaig dir que estava a Malestar i Nolesvotes però que no representava a ningú perquè és impossible representar a ningú, però podia fer de nexa”⁹⁸.

“Per això deia allò de la multitud, perquè l'acampada diu “ningú no ens representa”, aquí t'estan traduint aquesta axioma “que la multitud és irreductible”, són els molts en tant que molts,..”⁹⁹

Una dels elements centrals és el de la representació. Emergeix recurrentment l'autorepresentació, el no ser representats per ningú davant d'un model de representació en crisi. Això genera el fet que les formes organitzatives prenguin nous caràcters, oberts, inclusivius, dinàmics, amb nous sistemes d'autoregulació col·lectiva, que d'una banda, obliguen a desenvolupar tot aquest treball horitzontal, alhora que de l'altra, a reinventar permanentment noves formes de organització en xarxa i adaptant així els dispositius tecnocomunicatius utilitzats. Trets que s'exemplifiquen molt bé a través de les aportacions de les persones entrevistades: “...no necessito ningú que parli per mi i que em digui com m'haig d'organitzar. Potser ho faig malament, però ja n'aprendré...”¹⁰⁰, o “És el desig de participar el que permet aquest agenciament”¹⁰¹.

Un altre element és precisament la dimensió comuna que s'estableix entre múltiples relacions singulars. Davant l'autoregulació, l'autorepresentació i l'autocomunicació, sorgeixen formes i pràctiques comunes, expressions que combinen les singularitats amb allò que és transversal. L'objectiu comú de la manifestació del 15 de maig era un element comú i el manifest, els lemes principals i les pràctiques de difusió eren després pròpies de cada ciutat. I tot acompanyat permanentment de pràctiques de cooperació a través del compartir informació i recursos, des dels manifestos inicials, les pràctiques organitzatives, el materials gràfics, les estratègies comunicatives, etc.

“L'eliminació dels costos de participació, anant ja a un discurs més politològic. Els costos de participació en relació espai-temps s'han suprimit, ja no existeixen, jo puc participar des d'on jo vulgui quan jo vulgui, això és una democràcia realment, poder participar sempre que jo vulgui, no votar cada quatre anys”¹⁰².

---

⁹⁸ Annex: Entrevista Clàudia, p.85

⁹⁹ Annex: Entrevista Aitor, p.97

¹⁰⁰ Annex: Entrevista Clàudia, p.89

¹⁰¹ Annex: Entrevista Aitor, p.97

¹⁰² Annex: Entrevista Aitor, p.98

Un dels principals canvis que introdueixen els mitjans d'autocomunicació de masses i tot el conjunt de dispositius digitals connectats en xarxa, és la reducció dels costos de participació. Formar part d'un procés ja no implica ser-hi físicament, sinó que es multipliquen els canals. Participar, o més aviat “habitar”, es fa de maneres molt diferents, difonent continguts per la xarxa, participant de la manifestació o de les accions, traduint un document, comentant les propostes del fòrum... Però sempre des d'una voluntat pròpia, des d'un motor subjectiu, des del propi desig. Es trenquen doncs formes preconcebudes sobre la impossibilitat de fer les coses, de dur a terme grans mobilitzacions, en la mesura que esdevenen un èxit i els costos previs d'organització i difusió són mínims i distribuïts per tota la comunitat. Tal com es desprèn d'una aportació de les entrevistes: “Estem trencant un esquema mental piramidal vertical i passem a un totalment descentralitzat, en xarxa, en nodes i super nodes i això és el que et permet aquesta participació i la reappropriació de la política”¹⁰³.

Tot plegat, està obrint noves dimensions a una generació connectiva de cervells connectats de forma dispersa, relacionades amb allò horitzontal i múltiple, generant nous alfabetismes i aprenentatges que acaben transformant el propi cos i la pròpia subjecció, i obrint processos de reorientació permanents¹⁰⁴.

5.5 La revolució molecular

Guattari (2004) proposa el concepte de *revolucions moleculars* com els factors de resistència i processos de diferenciació permanents que xoquen precisament amb aquest tipus de nova subjectivitat, com una determinada actitud etico-analítico-política.

La revolució molecular travessa tots els camps, els infrapersonals, els personals i els interpersonals i consisteix en produir les condicions, no només d'una vida col·lectiva, sinó també de l'encarnació de la vida per a ella mateixa tant en el camp material, com en el camp subjectiu.

Els múltiples aprenentatges apareguts en el procés de DRY-bcn, incorporats en el procés de singularització que s'ha exposat anteriorment, passen a una dimensió més àmplia un cop deixen de ser anecdòtics o casuals, i es situen en un pla constitutiu. En la mesura que la iniciativa va creixent i es multiplica, la nova subjectivitat serà el motor d'aquestes revolucions moleculars. Es pot afirmar doncs, que són processos emergents que, en la mesura que es generalitzen sobre un cos social comú i impacten sobre moltes de les esferes de la vida social, desplaçant l'agenda dels *mass media* i expressant el desig de canvi, generen nous moviments i noves revolucions moleculars que alteren de manera clara un determinat ordre establert de les coses.

“L'aprenentatge que està fent tota la gent que està ficada, com relacionar-se amb altres persones, com organitzar-se, com coordinar-se, com estructurar coses, com debatre i mediar i arribar a punts en comú... Tot això és una cosa que ens endurem per sempre, d'aquí vint anys encara ho tindrem i crec que és molt positiu. Surten molts temes a les converses i als debats i al Facebook i a tot arreu i com que són, la majoria som, jo m'hi incloc, no tenim un recorregut llarg en moviments socials ni en res d'això, molta gent encara menys que jo, llavors tot li arriba de nou, és com absorbir informació, els hi expliques coses o algú explica alguna cosa o llegeixes algo i flipen...”¹⁰⁵

I la característica central d'aquestes revolucions moleculars respon a l'obertura de noves possibilitats

¹⁰³ Annex: Entrevista Aitor, p.80

¹⁰⁴ Annex: Entrevista Toret, p.103

¹⁰⁵ Annex: Entrevista Clàudia, p.91

constituents que precisament, l'ús de les NTIC i la seva reapropiació social i transformació, proporcionen. Això permet una recuperació encarnada de la política, actualment fase en plena experimentació i emancipació.

“...el que ens permet Internet és aquesta reapropiació directa de la política i fer d'aquesta participació una cosa real, és democràcia 2.0, i què et permet aquest agenciament? Dins la capacitat no només d'aquesta participació sinó de l'autoeegració individual per la teva pròpia voluntat, no necessites res més que tenir accés a Internet i llavors ja trobarà els continguts i les dinàmiques de treball d'aquest moviment i t'agradaran o no, les compartiràs o no...”¹⁰⁶

S'obre doncs la pregunta sobre quines són les possibilitats dels moviments sorgides arrel de DRY i del 15M, i sobre si és possible pensar en la construcció d'una societat organitzada, no utòpica, que produeixi altres formes de subjectivació diferents de les capitalístiques, com una confluència de les revolucions moleculars.

*“FB ha sido la herramienta de esa generación que ha conseguido crear un gran swarm global, estratégicamente planificado. Un metaplan abierto con una estrategia abierta se constituye como subjetividad, con una tensión entre la singularidad personal y entendiendo la potencia de lo común com estrategia dinamica abierta y escalable”*¹⁰⁷

De moment, el que mostra l'experiència és l'obertura d'una gran quantitat de processos de manera rizomàtica (Deleuze, 2008), transversal i horitzontal en el transcurs de la curta existència de DRY i el moviment del 15M, i que aquests ja formen part de la seva pròpia genealogia. Alhora, porten intrínsecs coeficients de llibertat inassimilables i irrecuperables pel sistema dominant, anant el moviment sempre per davant de qualsevol anticipació. S'han creat i s'estan creant nous dispositius comunicatius i organitzatius des d'una perspectiva diagramàtica i no programàtica, en els quals no s'estableixen mètodes rígids i determinats, sinó oberts i dinàmics que orienten el procés, proposant nous elements imperatius, com ara el respecte als trets de singularitat horitzontalitat, autorepresentació i heterogeneïtat dels diversos segments de lluita engegats. Això ha de permetre desenvolupar, sobre objectius delimitats, una nova forma d'estructuració, que requereix de la constitució d'aparells de lluita i de màquines de guerra revolucionària eficaces, dispositius que han de possibilitar una articulació nova, que han de permetre crear estructures de defensa i estructures ofensives, crear obertures, contactes i dispositius vius encarnats en el propi camp social en relacions de complementarietat i de suport, en definitiva relacions rizomàtiques.

Per tant, retorna el caràcter dinàmic de l'organització tant per la pluralitat de relacions dins d'una multiplicitat de singular-comú centrada sobre funcions i objectius comuns que fugen del control, com pel caràcter obert, en xarxa, flexible i connectiu dels mecanismes que han de permetre una continua revisió dels propis processos que mantinguin els imperatius proposats i que garanteixin el mateix caràcter dinàmic, en contra de qualsevol forma d'estancament. Els dispositius tecnocomunicatius posats en escena, tenen gran part d'aquestes característiques integrades, i la centralitat del seu ús i continua modificació i adaptació a noves i futures necessitats comunes, obren aquest escenari nou i incert carregats de possibilitats.

---

¹⁰⁶ Annex: Entrevista Aitor, p.98

¹⁰⁷ Annex: Entrevista Toret, p.103

6. LA MULTIDIMENSIONALITAT DE LA CIUTAT-XARXA

La ciutat-xarxa, en tota la seva complexitat, serveix per explicar l'espai públic on es desenvolupen dues esferes que en l'experiència analitzada, han estat en permanent hibridació i creuament, la ciutat i la xarxa. L'interès de caracteritzar aquest espai sorgeix del dèficit existent d'anàlisis que parteixin d'aquesta doble dimensió, totalitzant a un o altre territori l'espai de conflicte social. Amb el naixement de DRY, una iniciativa que es gesta a la xarxa però que apunta cap a una gran mobilització a totes les ciutats d'Espanya, s'obre l'espai analític per entendre aquestes dinàmiques creuades.

A continuació es farà un anàlisi d'aquestes dinàmiques creuades i les relacions establertes, que ajudi a comprendre aquesta relació dinàmica i “viva” que s'ha establert. Es veurà també de quina manera es modifica i es transforma aquesta relació geo i ciber territorial.

6.1 De la xarxa a la ciutat i de la ciutat a la xarxa

Tot comença amb l'inici dels nodes locals, i en aquest cas amb la constitució de DRY-bcn. Després de la creació del grup al FB, es proposa fer les primeres trobades presencials, en les quals es decideix començar a fer difusió de la manifestació. A partir de la tercera reunió comença a créixer el nombre de participants, tot gestionat encara únicament des del grup del FB. Aquí sorgeix el primer símptoma de la capacitat d'agregació del procés, no només en els dispositius digitals sinó també a les trobades presencials, les quals van començar a un espai altament representatiu del caràcter obert de la mobilització.

“...no teníem cap centre social per anar, ens ajuntàvem en un bar, al Viena, va sorgir així...Això és molt indicatiu que és un moviment ciutadà pur i dur, per mi són detalls importants per entendre aquest moviment, com sorgeix, com es crea i és això, un moviment que es gesta, neix, continua i creix a Internet i després surt al carrer i fins al 15M és tot un procés d'autoformació més que d'organització”¹⁰⁸

Els espais de trobada dels inicis acaben esdevenint insuficients i s'opta per acceptar l'ofertament d'una de les persones participants, d'adoptar el local de la EX, projecte que treballa entorn a la neutralitat de la xarxa, com a nou punt d'encontre. Això obre nous territoris als participants de DRY-bcn que, d'alguna manera, comencen a habitar nous territoris de la ciutat establint noves relacions.

“ (sobre el lloc de les reunions) a Conserves, que és el lloc on està la Ex(...), ens ha fet arrelar-nos una mica més també...En plan contactar amb entitats bastant potents de la ciutat, amb les associacions de veïns...O sigui contactar amb ells així com enviar un mail i explica'l-s'hi que fas està “guay”, però si tens algú que està treballant amb ells directament, la relació és molt més directa”¹⁰⁹

Les trobades presencials reforcen els llaços efectius¹¹⁰entre els participant i permeten el desenvolupament de nous dispositius digitals de treball, com la llista de correu, el fòrum, la millora del blog així com la campanya comunicativa utilitzada. Alhora reforça la dinàmica de treball al grup del FB. La simbiosi amb la ciutat com a espai de difusió, també genera la organització d'encartellades, una roda de premsa i un acte de presentació, entre d'altres. Però la presència a la ciutat no esdevé multitudinària fins el 15 de maig, amb la manifestació formada i viscuda per més

---

¹⁰⁸ Entrevista Aitor, p.95

¹⁰⁹ Entrevista Clàudia, p.90

¹¹⁰ Annex: Diari de camp, p.76

de 15.000 participants. Una mobilització, com ja s'ha comentat anteriorment, difosa a través de les xarxes socials de FB i Twitter i amb certa capacitat d'incidència en alguns mitjans de comunicació de masses. El dia següent comencen les acampades a les principals ciutats d'Espanya, i també a Barcelona, ubicada a la plaça Catalunya, emulant a la plaça *Tahrir* d'Egipte, on uns mesos abans s'havia produït una revolució on el paper de les xarxes socials havia estat central.

“Aquí a les ciutats, seguint aquesta lògica de sinergisme, és un node d'atracció de productivitat i llavors el que veiem a les acampades és una explosió de productivitat col·lectiva creativa, és brutal el que veiem, les pancartes, les intervencions mateixes que es fan a l'assemblea... Per mi aquesta és la relació amb el moviment ciutat, després hi ha les diferents lògiques a escales territorials, no és el mateix una ciutat, que un petit poble, que un barri d'una gran ciutat i s'ha de saber jugar amb l'escalabilitat d'aquesta relació. Però per altra banda, si ho relacionem amb la xarxa, és “la mare que la va parir no?”, és on s'ha gestat, on ha nascut i on ha crescut. Llavors és el doble *feedback* i les possibilitats de la immediatesa de la comunicació, ara amb un dispositiu, amb un smartphone, “tú ho penses, ho comuniquis i ho fas”, és l'acció, amb un sol click a més, suportat amb una imatge, so, audiovisual, o un link mateix...”¹¹¹

Per tant, a partir del 15M es produeix una veritable alteració de la dinàmica urbana a través de les places, les quals es converteixen en nodes interconnectats amb la resta de places del món que decideixen sumar-se a la iniciativa. Però una de les qüestions més interessants d'aquest element, és que les manifestacions del 15M que tenen lloc a més de 60 ciutats d'Espanya, aconseguen d'alguna manera trencar el bloqueig mediàtic projectant un nou camp de possibilitats comunicatives, que les acampades acabaran de manifestar amb la presa de les places.

S'arriba doncs a la plaça-xarxa o a la xarxa de places connectades, la màxima expressió de la ciutat-xarxa en aquest període de recerca. Un cop es trenca la dicotomia carrer-xarxa, l'acció política de la multitud camina a la vegada entre aquests dos territoris inseparables i en permanent retroalimentació, en un procés simbiòtic viu. Les places es s'intercomuniquen a través del Twitter, mentre narren a la resta del món el que allà està passant a temps real. La xarxa doncs redueix els costos de participació de l'acció política, del desgast físic o de l'aïllament, i la ciutat i la plaça reemergeixen com espai d'encarnació de la immaterialitat de la xarxa com espai afectiu i de trobada dels cossos rebels.

*“La metropolis es una dimensión, la red y la metropolis son la misma cosa. ...El geoterritorio permite unas cosas y el ciberterritorio otras.....Auque también hay problemas en las plazas, donde se producen a veces malos encuentros La herramienta es importante pero sin proyecto político no sirve. Existen varios problemas, de usabilidad, de servers, de reconversión de la herramienta, de generaciones de acceso a la red distintas. La migración no va a ser traumática”*¹¹²

Però un dels límits sorgits després de la manifestació del 15M era organitzatiu. En la mesura que el grup de DRY-bcn al FB es desborda¹¹³, emergeix (també a les places), la necessitat d'una eina comunicativa i organitzativa que tingui la capacitat escalable d'assimilar el creixement exponencial dels participants de DRY i del moviment del 15M. S'obre doncs el debat sobre els límits dels models d'organització emprats fins el 15 de maig i com seguir treballant amb la potència d'allò que ha generat l'autoagregació, l'autorrepresentació i l'autocomuniació de manera escalable i accessible.

---

¹¹¹ Annex: Entrevista Aitor, p.97

¹¹² Annex: Entrevista Toret, p. 104

¹¹³ Annex: Diari de camp, p.77 (Fig. 1)

Partint de la dimensió emancipadora i la producció d'una nova subjectivitat a la ciutat-xarxa, centrada en l'espai de resistència de la ciutat per fer front a determinats sistemes de control i de govern de l'espai públic, es visibilitza un horitzó de la ciutat-xarxa com a espai de reconquesta de les llibertats, un espai on la multitud s'expressi a través del conflicte, on, junt amb les noves tecnologies de la informació i la comunicació, es conquereixin nous drets metropolitans. I es troba en aquesta experiència una conjunció entre un nou ordre a la ciutat, una nova manera d'entendre l'espai fora les dinàmiques de control, a través de la cooperació social i el mitjans d'autocomunicació de masses i els seus dispositius digitals, on s'expressa un espai que pretén experimentar nous terrenys dins una ciutat-xarxa al servei de la gent, que sigui capaç de generar noves situacions desitjables, en una dinàmica de continua construcció col·lectiva i de transformació de l'espai urbà al servei de la multitud que l'habita.

7. COOPERACIÓ, COMMONS I NOUS CAMPS DE POSSIBILITATS

Per tancar la part analítica d'aquesta recerca es volen llençar alguns elements que tot i ser relativament presents el l'experiència analitzada esdevenen centrals en la forma i en el fons en el transcurs del procés.

Es proposa doncs una lectura a través del concepte de *commons* (comuns) com aquells elements que posen de manifest l'emergència d'una nova esfera que està fora d'allò privat i allò públic. Sota el lema "No som mercaderies en mans de polítics i banquers" es posa de manifest una voluntat que fuig de l'àmbit privat com a òrgan regulador de les dinàmiques de la vida com poden ser els bancs i la gestió que han fet de l'economia, i alhora posa en qüestió lo públic, focalitzat en una classe política absolutament deslegitimada per a la gestió de les qüestions comunes.

7.1 El nou paraigües del comú

A l'inici de l'anterior apartat, fent referència a la contextualologia, es posava de manifest el punt de partida afectiu com a motor de producció d'una nova subjectivitat. I és que la situació de crisi econòmica i la seva materialització ha obert un espai que posa de manifest un sentiment cada cop més generalitzat de rebuig cap a l'abús dels mercats financers i de les entitats bancàries, així com altres agents privats, com a cares més visibles de l'actual model econòmic, així com de la gestió pública per governar totes aquestes formes d'explotació econòmica en contra d'un bé comú i social generalitzat. Això ha obert un escenari de conflicte on la defensa de lo comú com a sortida d'aquesta dicotomia.

“...que no és només el “sóm precaris i tal.” sinó que és una mica això no? Que hi ha alguna cosa més apart de la precarietat, defensar i reclamar el que és de tots no?”¹¹⁴

DRY i el moviment del 15M posen a l'imaginari comú una identitat col·lectiva desidentitzada fugint dels grans dogmes ideològics i construint nous lèxics que han anat guanyant presència en la pròpia força dels fets i no sobre grans fórmules teòriques i conceptuals preestablertes i segmentades. Aquest moviment parla des de si, des d'un sentir comú, des de les necessitats de la pròpia insatisfacció i per això genera tanta agregació, complicitat i identificació, perquè interlocuta a tota la gent i des de la gent. Això es tradueix també amb formes de solidaritat social, assumida des de diferents situacions de precarietat o submissió a diverses formes d'explotació.

“jo crec que si, i de fet la gent que estem allà estem lluitant per una sèrie de qüestions que no ens afecten directament a tots,.... però a un li afecta una cosa, a un altre li afecta una altra,....per solidaritat perquè és cosa de tots”¹¹⁵

La centralitat d'allò comú apareix també, en la transformació d'un sentiment de rebuig, de malestar o de indignació, cap a una proposta afirmativa cap a la defensa de les qüestions comunes ja existents, com pot ser l'educació i la sanitat, o cap a nous reclams de drets fonamentals com el dret a l'habitatge, o el dret a la lliure informació i comunicació, demandes per DRY com una de les seves demandes del manifest inicial¹¹⁶.

¹¹⁴ Entrevista Claudia, p.92

¹¹⁵ *Ibidem*.

¹¹⁶ Propostes de DRY | http://www.democraciarealya.es/?page_id=234

“ El comú és l'arrel de tot això, òbviament, ja no només pel malestar, però si que és un vector...Si, a l'hora de consecució de drets no? Els drets del comú, ja ho coneixes, o els drets emergents com el dret a la ciutat o el dret a una renda bàsica o renda universal, que òbviament en aquests continguts que estan darrere de tot això, si que no estan reflexats en el que serien les demandes de les acampades o de DRY”¹¹⁷

Així la defensa de la neutralitat de la xarxa i la defensa de les llibertats digitals seran un dels fonts més presents en el procés de DRY, tant per l'herència del moviment contra la llei sinde i Nolesvotes, com per la presència d'*Anonymous* en tot el procés. Entenent la importància determinant de la xarxa en el procés de DRY i del moviment del 15M, la lluita i defensa per aquest espai esdevenen centrals, ja que és la pròpia xarxa la que d'alguna manera garanteix el seu èxit i el seu futur desenvolupament.

“Però aquest atac de l'Estat de Benestar, no només hem de lluitar per aquests drets que estem perdent sinó també per aquests nous drets del comú, com podria ser aquest accés lliure a la xarxa, a Internet, perquè es fonamental per la productivitat, com deia horitzontal. Aquest paradigma de l'economia de la polinització, doncs és a la xarxa la infraestructura on es dona aquesta polinització...Llavors és entendre, drets del comú, no quedar-nos només amb els drets que estem perdent que estant atacant, sinó anar més enllà, un anar més enllà totalment vinculat al que és la xarxa i aquesta capacitat d'autoproducció que et dona la xarxa, són dues coses que per mi són inseparables”¹¹⁸

Tornant a la construcció d'un espai que no és privat ni públic, el terreny de l'agregació molecular, la organització i la comunicació, tant a les places com en altres espais d'autoorganització com és DRY, es constitueixen processos oberts i dinàmics, laboratoris de construcció de noves formes d'expressió de la política situada, que inventen noves formes de pensar els processos comuns.

“La cuestión del commons está ausente de las plazas pero es lo mas presente. Todo lo que estamos haciendo es una esfera pública no estatal, es una comuna experimental con una dimensión mas o menos digital con dimensión multitudinaria, aunque los geodispositivos son determinantes. El aspecto de lo común recorre Europa y el mundo. Estaba creciendo por todas partes. La discusión de ls commons digitales y analógicos,...Ahora ha tomado la dimensión de espectro. Es importante entender la potencia de la multitud online en esta revolución molecular tecnomáquina”¹¹⁹

Finalment la dimensió global del moviment, tant per les repercussions a escala internacional de la mobilització del 15 de maig¹²⁰, com pels grups de DRY apareguts a Portugal, Itàlia, Grècia i França, o la replicació de les acampades a una gran quantitat de països al món¹²¹, mostra de nou una expressió d'un moviment que va més enllà de les fronteres d'un estat nació. La dimensió global de la crisi i el paper de la Unió Europea com a espai determinant en la gestió de la economia que determina les polítiques nacionals, genera noves subjectivitats universals que rebutgen un determinat model econòmic i polític que d'alguna manera travessen fronteres, com va passar amb les revolucions del món àrab als inicis del 2011.

“se articula este nuevo movimiento global de los commons, metaestrategias con planes de

---

¹¹⁷ Entrevista Aitor, p.98

¹¹⁸ Entrevista Aitor, p.80

¹¹⁹ Entrevista Toret, p.104

¹²⁰ Font: *Herald Sun* | <http://bit.ly/m8PdM1>

¹²¹ <http://takethesquare.net>

escalabilidad y “how to”, en el marco de una tensión en el capitalismo cognitivo integrado. Expolio de la polinización global. El planteamiento del commonwealth, el devenir maquínico es el devenir universal de la subjetividad revolucionaria.”¹²²

7.2 Nous camps de possibilitats

El procés de DRY i el moviment del 15M desplacen no tan sols la idea de que no hi havia res a fer davant de la crisi, sinó que superen qualsevol expectativa¹²³ del camp dels possibles. Això apunta a pensar que és possible que es donin nous episodis semblants, amb la diferència que els aprenentatges acumulats durant aquest procés no tan sols romanen sinó que proporcionen avantatges per nous escenaris futurs. Un dels aprenentatges principals és l'ús de dispositius comunicatius i organitzatius a través de la xarxa, els quals avancen a grans velocitats en el conjunt del procés. Això fa que el propi caràcter viu de DRY i del moviment del 15M doni instruments per inventar, millorar i reforçar, les seves dinàmiques que permeti construir més enllà d'esdevenir un una contestació social o una mostra de rebuig.

“Metafederación, tecnopolítica para construir commons. Como se hace la renta básica, hay que inventarla como gestión autónoma y autorganizada de abajo hacia arriba. Economía social federada. Sistemas de economía alternativos, “bitcoin”, sostenibilidad de las formas de vida. Autodefensa, seguridad colectiva distribuida, digital y no. El commonfare es el camino del movimiento. La idea de descentralización, claro y transparente”¹²⁴

Les possibilitats de construcció passen pel respecte d'aquells axiomes¹²⁵ que han esdevingut protagonistes del procés, per la defensa d'un mètode obert, transparent i dinàmic amb mecanismes integrats d'autoregulació permanent, el seu caràcter connectiu que va des dels dispositius digitals utilitzats fins a l'ús permanent de la xarxa com a medi propi, i la defensa de les qüestions comunes com a paraigües de les noves subjectivitats o com a camí comú del moviment.

“Metaplan de éxodo del capitalismo. Indignación más inteligencia colectiva más confianza, hemos vuelto a creer en el mundo, y en la posibilidad de que lo podemos cambiar y que lo vamos a hacer. Sobre el commons, Negri decía que la manera de cambiar el mundo será mas parecido a la ciencia ficción que a la izquierda. La libertad era la conquista de la modernidad. Una democracia real ya global no pasa sin una construcción autónoma del reparto de la riqueza de lo común”¹²⁶.

El camp de possibilitats està obert. Amb el final del llarg hivern de les mobilitzacions i l'arribada de la primavera amb el moviment del 15M, la il·lusió i el desig cap a nous mons millors esdevenen de nou possibles. Una generació hiperfomada, hiperconnectada i sense dependències d'un passat il·lusori s'han quedat sense futur i volen recuperar-lo. La irreversibilitat del procés sembla cada cop més una tendència quan encara tot està per construir. Tot allò après, encarnat i viscut per milers de persones no té retorn i ja s'ha produït petites revolucions moleculars emergents. És qüestió de temps l'emergència de nous agenciaments de desig acabin derivant amb veritables màquines de guerra. La

---

¹²² Annex: Entrevista Toret, p. 105

¹²³ Annex: Diari de camp, p.76

¹²⁴ Annex: Entrevista Toret, p. 106

¹²⁵ No només els punts del manifest i les propostes sinó aquells elements transversals com la no-violència, l'autorepresentació, l'autonomia o el caràcter distribuït i en xarxa de la organització.

¹²⁶ Annex: Entrevista Toret p. 106

construcció de noves institucions del comú que donin cos a aquestes agències serà fonamental en la constitució i la continuïtat dels processos emergents , creant nous dispositius tecnomaquínics que resolguin els límits de la organització multiescala a través dels models del p2p, la cooperació social i les xarxes distribuïdes.

8. CONCLUSIONS

Des d'una mirada transdisciplinària i de les ciències de la complexitat, s'ha fet un repàs sobre els fonaments teòrics d'aquesta investigació. Primer s'ha fet una lectura de les transformacions del capitalisme contemporani caracteritzat com la Bioeconomia o Capitalisme Cognitiu que explica les transformacions de la nova economia que actua sobre tots els processos d'organització de la vida social i desplaça la producció cap a la cooperació social. En segon lloc s'ha situat l'escenari de crisi econòmica en el cas d'Espanya, com un dels elements contextuais centrals d'aquesta investigació. Després s'ha fet un repàs sobre diferents aproximacions als moviments i la seva relació amb les tecnologies de la comunicació i el coneixement.

A la segona part del marc teòric s'han abordat, els conceptes que fonamenten aquesta recerca, com és la doble dimensió de la producció de subjectivitat, els processos de singularització, l'agregació molecular, l'organització i la comunicació, els nous agenciaments i les revolucions moleculars. Finalment es situa el concepte de ciutat-xarxa com escenari complex que integra l'espai urbà i els fluxos electrònics, i s'apunten alguns conceptes de la teoria dels *commons* i els nous sistemes de producció basats en les tecnologies p2p.

A través de la noció de Investigació Militant sorgeix la voluntat de posar de manifest noves eines metodològiques en el si dels moviments, determinades dinàmiques de producció de coneixement dels subjectes que hi participen, i buscar una relació diferent sobre com “habitar” un procés d'investigació participant i una manera de pensar sobre les pròpies pràctiques per a la seva transformació. La immanència és doncs una copertinença constituent que travessa transversalment les representacions del “a dins” i “a fora” d'un procés, element fonamental per situar la posició de l'investigador.

Un cop fet l'anàlisi de l'experiència de DRY-bcn sorgeixen algunes reflexions sobre les dinàmiques complexes que en el seu interior s'han donat a través de la interacció entre subjectes, tecnologies i territoris, que conformen i alhora expliquen una part important del que ha passat el 15M, a través d'una lectura singular que explora noves vies de discussió que contribueixin al present i al futur del propi moviment.

Sobre la contextualogia, entesa com aquells elements que es situen el pla afectiu i que esdevenen vius, cal destacar l'impacte de la crisi econòmica a l'esfera pública i a la vida social com un dels motius principals del procés de mobilització i la influència de les revolucions d'Egipte i Tunísia com a fonts d'inspiració col·lectiva. La genealogia del moviment és molt diversa i passa per una dimensió molt subjectiva, però es destaquen alguns moments rellevants dels precedents. Primer els *Zapatistes* i el “*caminar preguntando*”, després el moviment global i les xarxes que va desenvolupar. També esdevé present les mobilitzacions del 13M de 2003 davant de les seus del PP amb la primera mobilització convocada pels mitjans d'autocomunicació de masses, o el moviment *V de Vivienda* per un habitatge digne i la seva capacitat de fer emergir nous imaginaris i noves formes de comunicació i mobilització. Fin arribar al moviment contra la Llei Sinde, les lluites per la defensa de la neutralitat a la xarxa i *Nolesvotes*, que d'alguna manera seran els predecessors del 15M.

De l'objectiu de caracteritzar el procés de creació d'una nova subjectivitat que inverteixi les lògiques

de producció de subjectivitat capitalística, a través de les formes d'agregació molecular d'organització i comunicació del procés de DRY se n'extreuen una sèrie de característiques. Pel que fa l'agregació es destaca la importància de la contextualogia com a factor central del procés d'agregació acompanyat d'un desig de construcció d'un projecte singular i comú. Es destaca també el seu caràcter transversal a l'hora de comunicar-se i l'accessibilitat i obertura del procés de participació sense intermediacions. La forma de l'autopresentació enfront a la crítica a l'actual model de representació política, i la contribució de tots aquests elements a un procés d'autoagregació, es sintetitza en processos de cooperació i la constitució de projectes comuns.

Sobre la comunicació i la organització es destaca el seu caràcter indivisible, on a través de l'emergència i generalització dels mitjans d'autocomunicació de masses s'ha arribat a fenòmens d'inversió mediàtica on els continguts es construeixen de baix cap a dalt, enunciant l'inici d'una era post-mediàtica en la que els grans mitjans comencen a perdre centralitat sobre els seus públics. S'analitzen algunes de les estratègies comunicatives emprades destacant la reapropiació social d'un dispositiu tecnocomunicatiu com és el FB o el Twitter performant l'ús pel qual inicialment han estat dissenyats. Es destaca també l'aposta per determinats canals, en el sentit d'accés als públics més amplis de la xarxa. Així doncs les audiències, en els mitjans d'autocomunicació de masses es construeixen des d'una lògica horitzontal, distribuïda, compartida i per interessos singulars.

D'altre banda s'ha vist un creuament permanent entre dispositius comunicatius i organitzatius i s'ha posat de manifest la necessitat d'una autonomia tecnològica, per desenvolupar eines pròpies que s'adequin a les necessitats organitzatives i comunicatives, sense fugir dels canals majoritaris. S'adopten els trets característics de la organització en xarxa com és el seu caràcter obert on qualsevol pot participar, descentralitzat on no hi ha un epicentre de la organització i horitzontal o sigui sense representants. Davant dels límits de la organització sorgeix la qüestió de l'escalabilitat, la sostenibilitat tecnològica i la complementarietat internodal, per abordar solucions que permetin reforçar la organització.

Pel que fa a la producció de nova subjectivitat que dels processos anteriors se n'extreu cal destacar la permanent modelització per part dels dispositius tecnocomunicatius de les relacions que es produeixen. Alhora l'autorepresentació, l'autocomunicació, l'autoorganització, i la reapropiació tecno-social, van reconfigurant els subjectes produint noves pràctiques que d'alguna manera desafien les formes de producció de subjectivitat dominants. També es destaca la relació comuna entre diferents formes de singularització, i la reducció dels costos de participació com a element que facilita i agilitza les formes de participació. Es generen doncs nous alfabetismes i aprenentatges que acaben transformant el propi cos en un procés permanent de reorientació de la pràctica política i vital.

Per explicar l'obertura de noves possibilitats constituents que precisament, l'ús de les NTIC, i la seva reapropiació social i transformació proporcionen, es recorre al concepte de revolució molecular com un procés múltiple que equilibra la relació entre singular i comú i que desenvolupa sistemes d'organització dinàmics que permeten la pluralitat de relacions que s'estableixen.

Un cop vistes les dinàmiques de producció de nova subjectivitat, es parteix de la relació de DRY-bcn amb el territori ciutat i es proposa el concepte de ciutat-xarxa com a espai de dimensions múltiples que concep la relació dinàmica i retroalimentada del que passa a la xarxa com a espai de fluxos electrònics i el que passa a la ciutat. L'anàlisi d'aquesta relació permet pensar els límits d'allò físic per aprendre dels processos en xarxa i la potència de l'impacte del cos social sobre la ciutat i

sobre l'esfera públic-mediàtica. La ciutat esdevé en la seva doble dimensió de espai de control i de resistència un escenari on desenvolupar la nova subjectivitat que es construeix també en el territori ciutat.

Finalment s'analitza el caràcter transversal i permanent d'allò comú que va més enllà d'una esfera pública i privada. La centralitat d'allò comú apareix en la transformació d'un sentiment de rebuig, de malestar o de indignació, cap a una proposta afirmativa per la defensa de les qüestions comunes, com són part de les demandes de DRY, sent alhora factors d'agregació i producció de nova subjectivitat. La necessitat de defensar no només els bens comuns que estan en risc de ser expropiats, sinó nous drets que avancin en l'accés a nous comuns, com són els drets digitals, l'educació, la sanitat o l'accés a la renda, seran vectors del moviment pels propers mesos.

Amb els aprenentatges acumulats i el salt qualitatiu dels dispositius tecnocomunicatius en la posada en escena del moviment a la ciutat-xarxa, s'obren nous camps de possibilitats enormes per a l'experimentació política amb una experiència social curta però intensa que permet abordar amb més complexitat i coneixement de causa, noves propostes i nous agenciaments, que posin al centre la qüestió comuna com a experiència constituent i de nova institucionalitat biopolítica.

9. BIBLIOGRAFIA

ARDÈVOL, Elisenda; BERTRÁN Marta; CALLÉN, Blanca i PÉREZ, Carmen (2003): “Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea” a *Athenea Digital*, núm. 3: 72-92, Universitat Oberta de Catalunya. Disponible a: <http://psicologiasocial.uab.es/athenea/index.php/atheneaDigital/article/view/67/67>

BARANDIARAN, Xabier. Activismo digital y telemático. Poder y contrapoder en el ciberespacio. Metabolik, 2003. Disponible en: <http://sindominio.net/metabolik>

BLONDEAU, Olivier (2004): “Genesis y subersión del capitalismo informacional” a *Capitalismo Cognitivo*, Madrid, Traficantes de Sueños.

CASTELLS, Manuel (2009): *Comunicación y poder*; Madrid, Alianza Editorial.

- (2003): *L'era de la informació. La societat xarxa, vol.I*, Barcelona, Editorial UOC.
- (2003): *L'era de la informació. El canvi de mil·leni, vol.III*, Barcelona, Editorial UOC.
- (2001): *The Internet Galaxy: Reflections on the Internet, Business, and Society*, Oxford, Oxford University Press.

COLECTIVO SITUACIONES (2003): “Sobre el militante investigador” EIPCP, Instituto Europeo para Políticas Culturales Progresivas. Disponible a: <http://eipcp.net/transversal/0406/colectivosituaciones/es>

DAVIS, Mike (2001): *Control Urbano: la ecología del miedo. Mas allà de Blade Runner*. Barcelona, Virus.

DELEUZE, Gilles (2006): “Post-scriptum de las sociedades de control” a *Conversaciones*, Valencia, Pre-textos.

- (2006): *Conversaciones* (4a ed.) Valencia, Pre-textos.

DELEUZE, Gilles i Félix GUATTARI (2006): *Mil mesetas: capitalismo y esquizofrenia* (7a ed.) Valencia, Pre-textos.

DELEUZE, Gilles i Claire PARNET (2004): *Dialogo* (4a ed.) Valencia, Pre-textos.

DE GIORGI, Alessandro (2006): *El gobierno de la excedencia. Postfordismo y control de la multitud*, Madrid, Traficantes de Sueños.

FOUCAULT, Michel (1994): *Vigilar y castigar. Nacimiento de la prisión*. Madrid, Siglo XXI.

ESTAELLA, Adolfo i Elisenda ARDÈVOL, (2007): “Ética de campo: hacia una ética situada” a *Forum: Qualitative Social Research*, Vol. 8, No. 3, Art. 2. Disponible a: <http://201.147.150.252:8080/jspui/bitstream/123456789/711/1/etica-de-campo-hacia-una-etica-situada.pdf>

FRIEDLAND, Jamie i Kenneth ROGERSON (2009) How Political and Social Movements Form on the Internet and How They Change Over Time. *Literature Review*, Institute for homeland security solutions. Novembre 2009 .

FUMAGALLI, Andrea (2010): *Bioeconomia y capitalismo cognitivo: hacia un nuevo paradigma de acumulación*, Madrid, Traficantes de sueños, (mapas; 29).

GALAZ, Caterine; Karla MONTENEGRO i Marisela MONTENEGRO (2007): “Metodologías de intervención e investigación y perspectivas feministas: algunas consideraciones en las prácticas de los servicios dirigidos a mujeres inmigradas”, a *Cuaderno de prácticas sociales* nº 5, Magister en políticas sociales y gestión local , Universidad de Arte y Ciencias Sociales, Santiago de Chile.

GUATTARI, Félix (2000): *Las tres ecologías*, Valencia, Pre-textos.

- (2004): *Plan sobre el planeta. Capitalismo mundial integrado y revoluciones moleculares*, Madrid, Traficantes de Sueños.

GUATTARI, Félix i Antonio NEGRI (1999): *Las verdades nómadas & General Intellect, poder constituyente, comunismo*, Madrid, Akal (Cuestiones de Antagonismo; 2).

GUATTARI, Félix i Sueley ROLNIK (2006): *Micropolíticas. Cartografías del deseo*. Madrid, Traficantes de sueños, (mapas; 14).

HARVEY, David (2007): *Espacios de esperanza*, Madrid, Akal, (Cuestiones de antagonismo; 16).

HARAWAY, Donna (1995): “Conocimientos situados: la cuestión científica en el feminismo el privilegio de la perspectiva parcial” a *Ciencia, Ciborgs i Mujeres: la reinención de la naturaleza* (pp. 313- 346). Madrid, Ediciones Cátedra.

HINE, Cristhine (2000): *Virtual ethnography*. London, Sage.

JOHANSSON, Anders, 2004, "¿Qué es un pensamiento inmanente? Introducción a la filosofía de Gilles Deleuze", ponencia presentada a la Universidad de San Marcos, Lima, maig 3, Disponible a:
http://terra.cefetgo.br/cienciashumanas/humanidades_foco/anteriores/humanidades_5/textos/a_provados/fil_pensamiento.pdf

JURIS, Jeffrey (2009): “Global citizenship and the “New, New” social movements” a *Young Nordic journal of youth research*, Los Angeles, SAGE Publications, p. 421-442.

JURIS, Jeffrey (2006): “Movimientos sociales en red: movimientos sociales globales por una justicia global” a *La sociedad red: una visión global*. Madrid, Alianza Editorial, p. 415-439.

LAZZARATO, Maurizio (2006): *Por una política menor. Acontecimiento y política en las sociedades de control*, Madrid, Traficantes de sueños, (mapas, 15).

MALO, Marta (2004): Prólogo de *Nociones Comunes. Experiencias y ensayos entre in vestigaciónny militancia*, Madrid, Traficantes de Sueños (Útiles, 2).

MARCUS, George E. (1998): *Ethnography through Thick and Thin*, Princeton University Press. Disponible a:

<http://www.dourish.com/classes/readings/Marcus-MultiSitedEthnography-ARA.pdf>

MEZZADRA, Sandro (2009): Introducción a *La gran crisis de la economía global. Mercados financieros, luchas sociales y nuevos escenarios políticos*. Madrid, Traficantes de sueños, p.11-19.

MORENO, José L i Mª Ángeles ESPADAS (1994): “Investigación –Acción participativa” a *Diccionario Crítico de Ciencias Sociales*. Disponible a:

http://www.ucm.es/info/eurotheo/diccionario/I/invest_accionparticipativa.htm

NEGRI, Antonio i Michael HARTD (2002): *Imperio*, Buenos Aires, Paidós.

NEGRI, Antonio “La Metropolis y la multitud” 2005. Disponible a

http://www.ddooss.org/articulos/otros/Antonio_Negri.htm

NEGRI, Antonio (2008): *La fábrica de porcelana. Una nueva gramática de la política*. Barcelona, Paidós, p. 56-57.

OBSERVATORIO METROPOLITANO (2011): *La Crisis que viene: algunas notas para afrontar esta década*, Madrid, Traficantes de sueños, (Lemur; 2).

PEREZ DE LAMA, José (2009): *Devenires Ciborg. Arquitectura, urbanismo y redes*, Sevilla, Universidad de Sevilla.

- (2006): *Entre Blade Runner y Mickey Mouse. Nuevas condiciones urbanas. Una perspectiva desde los Ángeles, California*. (Tesi doctoral, Universidad de Sevilla, 2006). Cap.06.01, p.565-568.

RODRIGUEZ, Emmanuel “Ecología de la metrópolis Algunas notas para un programa de investigación”, Revista Archipelago n° 62, 2002. Disponible a:

<http://areaciega.net/index.php/plain/Textos/Archipelago>

RODRIGUEZ, Emmanuel i Raúl SANCHEZ (2004): “Entre el capitalismo cognitivo y el *Commonfare*” a *Capitalismo Cognitivo*, Madrid, Traficantes de Sueños, p.13-28.

RODRIGUEZ, Emmanuel i Isidro LÓPEZ (2010): *Fin de Ciclo: financiarización, territorio y sociedad de propietarios en la onda larga del capitalismo hispano (1959-2010)*, Madrid, Traficantes de sueños, (Útiles; 9).

TAYLOR, Stephen J i R. BODGAN, (1987): *Introducción a los métodos cualitativos de investiación*, Barcelona, Paidós Básica.

VIRNO, Paolo (2003): “Diez tesis sobre la multitud y el capitalismo postfordista” a *Gramática de la multitud*, Madrid, Traficantes de Sueños.

- (2003): “Virtuosismo y revolución. Notas sobre la acción política” a *Virtuosismo y revolución. La acción política en la era del desencanto*, Madrid, Traficantes de Sueños.

SASSEN, Saskia (1999): *La ciudad global*, Buenos Aires, Eudeba.

RULLANI, Enzo (2004): “El capitalismo cognitivo ¿un déjà-vu?” a *Capitalismo Cognitivo*, Madrid, Traficantes de Sueños.

VAYREDA, Agnès i Elisenda ARDÈVOL (2002): “Metodologías cualitativas de investigación social”, Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya. Disponible a: http://cv.uoc.edu/moduls/UW04_63030_00835/index.html

WARK, Mckenzie (2006): *Un manifiesto hacker*, Alpha Decay.

ANNEX

Diari de camp

1. Reunions presencials

Dia	17/04/11	24/04/11	15/05/11	30/05/11
Hora	19-22h	19-22h	11-14h	19-21h
Lloc	Restaurant Viena i Conserves	Conservas	Conservas	Aula magna UB Facultat de Filosofia

Dia: 17/04

35 persones aproximadament

Acta: <http://democraciarealjabarcelona.blogspot.com/2011/04/acta-1704.html>

- La major part de la gent no es coneixia, o es coneixia del FB. Procés de desvirtualització.
- Es defineixen els grups de treball.
- Es parla sobre la gestió i el bon funcionament de la llista i del grup de FB
- S'estableix el FB i la llista de correu com a zones d'organització internes i el blog com a eina de difusió.
- Es creen grups de difusió al carrer (encartellar, repartir flyers, etc.).
- Es proposa una presentació de DRY pública.
- Es percep poca experiència prèvia en assemblees, dispersió en els temes, però s'autoregula. bé, un moderador, una persona que condueix l'ordre del dia, etc.
- Sorgeixen moltes propostes i moltes ganes de col·laborar.
- Bona sensació col·lectiva i bon ambient.
- Ningú ve en nom de ningú.

Dia: 24/04

40 persones aproximadament

Acta: <http://democraciarealjabarcelona.blogspot.com/2011/04/acta-reunion-274.html>

- Discussió sobre la relació entre l'autonomia dels nodes locals i la organització estatal.
- Es crea el fòrum com a espai de treball intern.
- Es presenta la campanya gràfica, "estil publicitari" perquè arribi a tots els públics. S'al·ludeix a la campanya de *V de Vivienda* en diverses ocasions tant per la qüestió gràfica com la qüestió estratègica de cara a plantejar la manifestació.
- S'assignen gestors de twitter i facebook per organitzar tots els grups, hashtags, etc.
- Vinculació amb els moviments àrabs (Egipte, Tunez) i amb Islandia de cara a plantejar la roda de premsa.
- Intents de obrir discussions sobre la ideologia del moviment, però desplaçats per la importància de la manifestació.
- Importància del treball per comissions.
- Moderació de les reunions.

Dia: 15/05

50 persones

- Preparació de la manifestació i de les diferents tasques.

- Repàs general de la posada en escena.
- Distribució de les tasques molt efectiva, s'ha fet tot el que s'havia dit que es faria (permisos, difusió, camions, equips, cartells, samarretes).
- Expectatives prudents sobre la manifestació. Es pronostiquen vora els 3.000 participants.
- Bon ambient, il·lusió col·lectiva, incertesa en quant a la participació.

Dia: 30/05

400 persones

Acta: <http://democraciarealjabarcelona.blogspot.com/2011/05/drj-barcelona-presentacio-passeu-vos.html>

- Introducció històrica a DRY (Grup promobilitació ciutadana, 15M, Acampades).
- L'efecte multiplicador del 15M.
- Relació de DRY amb les acampades, relació sinèrgica.
- Organització de DRY. Grups de treball/grups locals/Plataforma.
- Grups de treball a escala local i estatal (propostes, comunicació, tecnologia, etc.
- Aliances amb altres iniciatives (Plataforma d'afectats per la hipoteca i Indignats de la sanitat).

2. Dispositius digitals

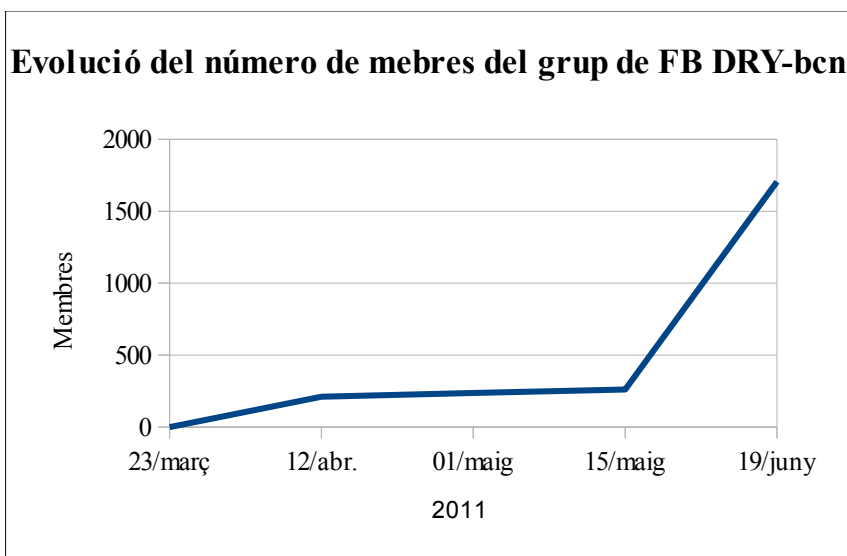
Dispositiu digital	Connexió	Període
<i>Grup FB DRY-bcn</i>	5-7 Connexions diàries	Març-juny 2011
<i>Llista de correu</i>	2-3 Connexions diàries	Abril-juny 2011
<i>Blog</i>	2-3 Connexions setmanals	Abril-juny 2011

2.1 Grup DRY-bcn FB

2.1.1 Algunes característiques generals

Els grups de FB incorporats a principis de 2011, tenen diverses eines de treball. El mur, el xat, limitat a 250 membres (un cop es passa el nombre desapareix el xat), els docs o documents per poder treballar amb documents dins del grup i la creació d'esdeveniments des del propi grup.

El grup es crea el 23 de març de 2011. El 12 d'abril tenia 211 membres, l'1 de maig en tenia 237 a 15 de juny estava sobre els 259 membres, el 18 de juny de 2011 arriba a 1700. Durant el període estudiat (fins el 15 de maig de 2011) el nombre de membre més actius (considerats actius aquells qui han publicat més de tres posts al mur relacionats amb la organització del grup) ha estat al voltant dels 40 membres. Tot i així la participació en els comentaris i els likes ha estat molt major.

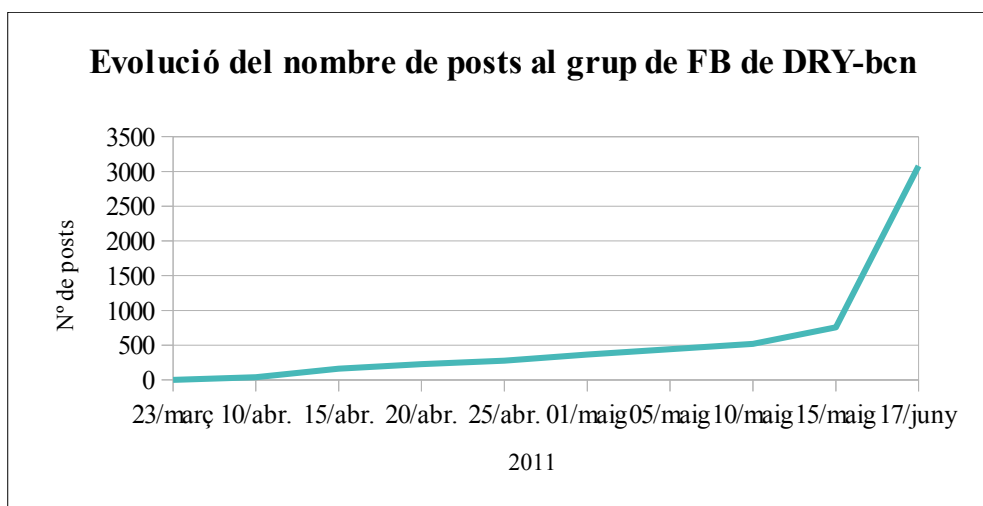

2.1.2 Documents

En el grup s'han creat 33 documents. D'aquests 12 han estat relacionats amb la organització interna (actes de les reunions, ordres del dia, funcionament intern,...), 8 han estat comunicats públics (notes de premsa, manifestos,...), 8 de difusió externa (sobre temes no relacionats directament amb DRY-bcn i 5 han sigut documents propis (FAQ's, relació amb els mitjans...).

2.1.3 El mur

És interessant veure l'evolució del mur. El grup es crea el 23 de març de 2011, el 10 d'abril tenia tan sols 40 posts¹²⁷, el 15 de maig hi havia 757 posts i el 17 de juny del mateix any s'havia arribat als 3080 posts.

Veient aquesta evolució la participació observant s'ha fet fins el 15 de maig. Després tant el nombre de posts publicat com el número de membres s'ha multiplicat gairebé per 10 cosa que fa gairebé

¹²⁷ Un post és una publicació al mur. Els comentaris i els "likes" es fan respecte el post, però un comentari no s'ha comptat com a post.

impossible poder processar tot el que passa. A partir d'aquesta data s'han transformat els usos del grup, essent la funció principal un espai obert de publicació. La organització interna del grup s'ha traslladat a la llista de correu i a nous dispositius organitzatius digitals com per exemple n-1.cc¹²⁸. Per això s'ha considerat interessant analitzar els usos del FB fins al 15 de maig.

Únicament anotar que l'anàlisi del mur s'ha fet intentant descriure els usos del mur així com alguns exemples de posts publicats. A continuació s'apunten els principals usos pels quals s'ha emprat el mur.

Entorn a l'organització i la comunicació interna

En primer lloc, cal destacar el desenvolupament de codis en el si de les converses que s'estableixen, reformulant les funcions inicials per les quals havien estat dissenyades. “up” per la promoció de continguts a dalt de tot del mur, “+1” per donar suport a la proposta d'algú, el botó “like” per establir votacions.

Durant el període en que es porta a terme la participació observant, aquesta ha estat la principal funció organitzativa del grup del FB. En primer lloc, es pot destacar l'autoregulació col·lectiva i elaboració de formes de funcionament propis. Aquí tenim un primer exemple:

“13-4 12.25 am aviso: este grupo es para organizar la mani de Barcelona, es un grupo colaborativo para trabajar juntos por un proyecto común y no se van a tolerar comentarios racistas ni ofensivos de ningún tipo. Al próximo comentario fuera de lugar, se sacará al responsable fuera del grupo. Avisado quedas. y tampoco se permite el spam, por si hay dudas ;) 5 likes 5 comments”

O també es pot destacar el document “Para los recién llegados: Sobre el grupo de Barcelona” que s'adjunta a continuació. Aquest és el document de benvinguda al grup, un dels documents que ha circulat més, amb 37 “likes” i 84 comentaris, 64 dels quals han estat “up” o sigui que es promociona el contingut a dalt del mur per a que sigui visible. Tot i ser un document amb un espai propi, aquest també apareix al mur cada cop que s'hi fa una modificació, o es comenta per tant cal destacar la seva rellevància:

1- Cuando lleguéis nuevos al grupo es importante que os leais las actas de las reuniones anteriores a vuestra llegada y los textos de obligada lectura, para que sepais en que punto estamos, que cosas faltan por hacer y en qué podeis colaborar. Están a la derecha donde dice "documents".

2- Para compartir enlaces, debatir temas que a todos nos indignan, etc...Está la página de fans: <http://www.facebook.com/BarcelonaRealJa>, desde donde le llegarán los enlaces a mucha más gente y además todo el mundo podrá debatir, no solo los organizadores.

3- Intentad seguir los temas comentando en el hilo original y no abrir hilos nuevos para cada comentario, para no convertir el muro en un caos.

4- No se admiten insultos ni comentarios xenofobos, sexistas o discriminatorios de ningún tipo. Esto es motivo de expulsión.

---

¹²⁸ <http://n-1.cc>

5- *Quien quiera integrarse en un equipo de trabajo activo y participar en la organizacion y el día a día de DRY-Barcelona puede enviar un mensaje a barcelona@democraciarealya.es y pedir ser añadido al mailing de nuevos miembros, donde os informarán de cómo podeis incorporaros al grupo.*

TEXTOS DE OBLIGADA LECTURA PARA TODOS

Veo que hay muchas nuevas incorporaciones y que algunos andan un poco perdido con los documentos, etc, con idea de ayudar os paso los enlaces a los textos que todos deberiais leer

1º Manifiesto: http://democraciarealya.es/?page_id=88

2º Propuestas: http://democraciarealya.es/?page_id=234

3º Quienes somos: http://democraciarealya.es/?page_id=264

El manifiesto lo podeis encontrar también en los doc de este mismo grupo (menu de la derecha) así como algunas notas de prensa oficiales que ya se han emitido, y aquí: http://www.facebook.com/home.php?sk=group_120164251390945&view=doc&id=132038660203504

També podem destacar la seva funcionalitat permanent en quant a recordar i difondre les trobades presencials, com han estat les reunions (actes), les accions (*flashmob*, encartellades,..) la presentació pública, etc., i la seva preparació, així com aquells detalls que requerien d'una resposta instantània, element que li dona una gran agilitat temporal: “(2) 18-4 8.23 pm Acta publicada en el BLOG 4 likes 7 comments”

Cal destacar el procés d'elaboració col·lectiva de documents interns, estratègies comunicatives, manifestos, traduccions, així com l'ús de *pads*¹²⁹ per determinades tasques relacionades amb les comissions de treball.

“(3) 22-4 10.10 am. En cuanto al orden del día del día 24/04, podéis ir proponiendo qué temas deberíamos tratar en la asamblea! Estamos construyéndola poco a poco aquí”

També ha estat molt recurrent l'ús de estratègies de cooperació internes, com per exemple la traducció de documents, el compartiment d'arxius d'audio i video produïts des del propi grup. I l'el·laboració d'estratègies comunicatives de cara al llançament públic de continguts i consignes i de la pròpia convocatòria de la manifestació. Un exemple d'això seria les instruccions per establir determinades estratègies de comunicació al twitter, a través de utilitzar *hashtags*¹³⁰ determinats per establir-los com a *Trending Topic*¹³¹.

“(4) 12-5 11.59 pm. El hashtag para el viernes será #tomalacalle . Lo usaremos acompañando a los motivos que nos han llevado a querer hacerlo. Teneis un monton de ejemplos aqui: <http://piratepad.net/laboratoriotweetDRY> La idea es que podeis tuitear el pad tambien, para que la gente vaya añadiendo ideas, y asi despues tendremos un monton de frases chulas para leer en la mani del 15 y animar a los asistentes. 6 likes 4 comments”

Un altre element interessant són el nombre de posts relacionats amb l'aparició de l'activitat del grup als mitjans de comunicació (diaris, radios, televisions, etc.). S'ha utilitzat el mur per compartir

¹²⁹ El pad, és una eina digital per el·laborar textos on-line, a temps real, amb un canal de chat incorporat. (<http://etherpad.org/>)

¹³⁰ Són aquelles paraules que són marcades al twitter amb un “#” davant i que permeten fer cerques globals d'aquells paraules.

¹³¹ És un altres concepte de Twitter. El *Trending Topic* o TT són les deu paraules que estant essent tendència en una determinada area geogràfica i en un moment concret.

aquest recurs amb tot el grup, comentar-los i alhora que això servis com a plataforma de llançament cap a l'exterior.

“11-4 2.44 pm Aquí teneis el link a la nota de prensa, echadle un ojo a ver si os parece correcta y la damos ya por buena. http://www.facebook.com/home.php?sk=group_190545447635227&view=doc&id=197774713578967 5 likes 11 comments “

Dins de la organització i comunicació interna, també s'ha treballat amb les aliances i contactes que s'han establert amb altres grups de cara a la manifestació, com és la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca¹³², grups universitaris, associacions de veïns...:

“14-4 1.29 am buena noticia, los-as compañeros-as de la PAH, la plataforma de afectados por la hipoteca que estan haciendo un trabajo increíble se suma al 15.... esto marcha.. mañana tenemos que animar a la gente de los hospitales a que tambien salga el 15 de mayo 8 likes 8 comments”

Finalment, i sobre la organització de la manifestació, el grup del FB ha servit per posar en comú tot un seguit de tasques relacionades amb aquesta, com és la legalització i el permís, qüestions de logística (camions, equip de so, ...), qüestions de preparació prèvia de cartells, pancarta,...

Entorn al caràcter obert de la participació

Una de les característiques del grup, al ser obert i públic, és a dir que qualsevol amic et podia convidar, o podies sol·licitar entrar-hi si no t'hi convidaven, era la seva permanent obertura cap a processos de participació col·lectiva. Durant el període en que s'ha participat i observat hi ha hagut nombrosos oferiments d'ajuda per col·laborar en allò que fos possible.

“13-4 3.38 pm hola, somos ya 215 personas en el grupo de barcelona, es muy importante que nos pongamos las pilas para darle caña a los curros que tenemos pendientes. Recomiendo a los nuevos que se miren los documentos que hay escritos, para incorporarse y saber mas o menos en que punto estamos.. Tenemos un mes para hacer que el 15 sea un momento que no olvidemos, que puedan ignorar. Seguimos 1 likes 5 comments”

També amb el propi grup ha permès molts tipus deiferents de participació, essent el FB un espai que no determina ni implica la quantitat de feina sinó que es deixa marge a la voluntat individual a la realització de les tasques que s'assumeixin per motivació personal.

Entorn a la comunitat

És interessant la dinàmica micropolítica que es dona en els grups, ja que determina totalment la pròpia construcció col·lectiva. Aquest grup ha estat un espai no només organitzatiu, sinó també afectiu. A mesura que avançaven les reunions presencials hi havia més sintonia en els missatges publicats. També cal destacar la funció ilusionadora de determinats missatges, expressions, expressió col·lectiva de les emocions, que generen gran empatia dins del grup.

“02-5 3.37 pm Queridos y queridas, estamos en la cuenta atrás para el 15, nos quedan 13 días. Es muy importante centrarnos, dedicar la máxima energía y atención que tengamos a sacar todas las tareas que tenemos por adelante. Asi que porfa centremonos en las cosas pendientes... Recordar que es clave que cada uno cumpla con las cosas que se ha ido comprometiendo... Vamos que juntos podemos!!! 6 likes 7 comments”

---

¹³² <http://afectadosporlahipoteca.wordpress.com/>

14-5 11.14 pm Vull donar-vos les gràcies per el vostre esforç i dedicació en benefici de tothom. M'hagués agradat poder participar més activament però estic de ple en l'adopció del meu fill/a. MIL GRÀCIES i ÀNIMS!!! 8 likes 6 comments”

“13-5 11.05 pm Comentari a una [notícia](#) : esa es una de las cosas mas bonitas de DRY, que hay gente de todo tipo pero somos capaces de trabajar junt@s por un objetivo comun. normal que gente como nuestros padres no les haga gracia la idea de que se hackeen webs ajenas, les suena a delito total y gamberrada, pero seguro que estan de acuerdo con las cosas que reclamamos ;)”

Molts comentaris doncs reforcen la construcció comuna del procés, el sentiment de pertinença a una comunitat, l'agregació a una dinàmica, la identificació amb un determinat projecte. En aquest sentit també hi ha una bona part de missatges cap a la solidaritat i el suport emocional amb la iniciativa.

Entorn a la difusió de continguts externs

La difusió de continguts externs, o de posts externs de coses que d'alguna manera estaven relacionades amb la iniciativa, però no directament. Han estat més aviat residuals, excepte a partir del 15 de maig que amb la incorporació massiva de nous membres, i la producció permanent de nous posts fa que circuli tot tipus de notícies perdent la funció organitzativa. En aquest sentit en el document pels nouvinguts al grup, ja ressaltava que els temes relacionats, com ara notícies d'interès general, havien d'anar a la pàgina de FB de DRY-bcn i no al grup.

Entorn a la connectivitat amb altres eines i dispositius digitals

És molt interessant la utilització permanent del grup del FB, per relacionar amb altres eines digitals emprades en el grup, principalment el foro, però també el canal de chat IRC obert o la utilització dels pads.

14-4 5.29 pm Democracia Real Ya y las redes IRC (Internet Relay CHAT), una manera más de comunicación directa entre los participantes: <http://bit.ly/icwTCQ>. Nuevo canal de chat en IRC-Hispano. Entra, debate y organízate. 1 like

I també com s'ha utilitzat el mur davant de les pròpies limitacions, per exemple lús del xat que du incorporat el grup. Al ser el límit de 250 membres, s'ha regulat el número de gent per poder mantenir aquesta eina incorporada.

“(12)13-5 12.00 am aviso, estamos a 249, a la que tengamos un miembro mas perdemos el chat, si alguien esta apuntado al grupo pero no participa, por favor que se borre 2 likes 5 comments”

2.1.4 Altres anotacions generals

Un dels exemples més evidents dels dispositius digitals i de la xarxa en general és la seva capacitat d'autoregulació. En aquest sentit podem destacar el permanent procés de regulació per part de la comunitat. Un exemple és aquest post sorgit arran de la desaparició de l'event de la manifestació per problemes en l'ús de *scripts*¹³³, cosa que FB va considerar que es podia tractar de *spam*. Ha estat el

¹³³ Un *script* és un tros de codi escrit en llenguatge Javascript que fa una determinada funció. A través de utilitzar aquest tros de codi a la barra del navegador es podia fer una selecció de tots els teus contactes per a fer-los hi arribar l'event.

post més comentat fins el 15 de maig.

“12-4 12.02 pm (després de que FB tanqui esdeveniments) Qué hacemos? Esperamos a ver si se soluciona... creamos de nuevo el evento?? 27 comments”

L'altre element a destacar en el procés de construcció d'una determinada subjectivitat és el seu caràcter obert i desmarcat dels partits polítics i dels sindicats. Aquest comentari sorgeix després de destacar la presència dels sindicats a la manifestació del 14 de maig a Barcelona contra les retallades a la sanitat i a l'educació.

“14-4 10.13 pm Comment. Pues vaya vergüenza, indignante! Abajo con ellos, el 15 de mayo ni una sola bandera suya! (referit als sindicats) 3 likes “

En la construcció de l'imaginari col·lectiu també va ser molt present la qüestió de la violència. Durant els dies previs a la manifestació es van enviar molts comentaris que ressaltaven la importància de la no-violència durant la manifestació del 15 de maig.

“14-5 1.35 pm 15 M | Deseo que cada uno de los manifestantes este domingo lo hagamos PACIFICAMENTE. A la manifestación irán NIÑAS y NIÑOS hemos de pensar en ellos y en qué democracia queremos que vivan. Que esa manifestación sea una declaración de principios de cómo queremos vivir y relacionarnos en este mundo. De manera coherente entre lo que reivindicamos y nuestras acciones. 7 likes 5 comments”

2.2 Blog

Entrades observades

- 19/05 <http://democraciarealjabarcelona.blogspot.com/2011/05/acta-reunion-199.html>
- Actes de cada reunió

Manifest

<http://democraciarealjabarcelona.blogspot.com/p/manifest-cat.html>

2.3 Llista de correu

A la llista de correu, constituïda dins de *googlegroups*, s'han enviat 297 missatges des del 18 d'abril fins el 15 de maig, sense tenir en compte els fils desplecats com a respostes a cada un dels missatges que sempre rondava com a mínim 3 respostes per missatge. Per tant s'han enviat una mitjana de 10 missatges al dia que serien uns 30 missatges diaris si contem les respostes a cada fil.

Missatge enviat a la llista de correu el 18 abril en el que es deia d'afegir a tots els esdeveniments del FB que convocaven a la manifestació del 15 de maig aquest missatge, que marca i determina totalment l'esperit inicial de la iniciativa.

“La Plataforma ¡Democracia real ya! deja claro, que no organizará, fomentará ni tolerará ningún tipo de violencia, actos vandálicos, racistas, xenofobos por parte de personas, grupos o asociaciones

adheridas a la misma, este es un movimiento pacífico. Consideramos que el uso de actos violentos y/o vandálicos solamente da lugar a male...star, enfrentamientos y que no ayuda, en ningún caso, a los objetivos de esta propuesta, pensamos, que el camino para lograr dichos objetivos pasa por actuaciones pacíficas, y en todo caso, desobediencia civil. Por lo tanto, esta Plataforma manifiesta claramente su repulsa a dichos actos violentos, antes mencionados."

Alguns elements destacables de la llista de correu i de la participació observant realitzada:

- Una funcionalitat central dedicada a la organització de la manifestació: permisos, logística, pancartes, música, mediació...
- Organització del treball intern: Trobades presencials, festa de presentació, quedades de les comissions de treball, accions (*flashmob*)...
- Difusió de continguts: Actes de les reunions, DRY-bcn a la premsa, vídeos, informació externa.
- Una forta connectivitat amb les altres eines digitals utilitzades: FB, Fòrum, *pads*,... com a estratègia interna de descarregar feina de la pròpia llista de correu.
- Una bona quantitat de missatges de suport i d'ofertament per a la realització de tasques concretes.
- Espai de reflexió, especialment el dia 15 després de la manifestació.

La llista de correu ha adquirit una funcionalitat semblant a la del FB, però s'han establert dinàmiques de confiança més fortes que en el propi FB. A partir del 15M la llista ha seguit operativa i ha sigut fonamental davant el desbordament del grup del FB Dry-bcn.

2.4 Altres anotacions

- Twitter

10 de maig #15M

11 de maig #15Mfacts

12 de maig #internetestuyo #tomalacalle #prensa15M

13 de maig #tomalacalle

14 de maig #alacalle15M i #15mpasalo

15 de maig #15m #15mani #spanishrevolution

- Blog DRY- Punts Manifest inicial

- Altres

<http://storify.com/pablobuenos/que-es-y-como-se-gesto-el-movimiento-15m>

Artículo Joan Subirats el País (29/5/2011) sobre la relació del 15 m i els zapatistes

http://www.elpais.com/articulo/cataluna/15-M/semanas/paisaje/elpepiespcat/20110529elpcat_4/Tes

Vídeo Manuela Castells a la Plaça Catalunya <http://www.vilaweb.tv/?video=6847> min. 11

Entrevistes

Entrevista Claudia

Nom: Claudia

A: M'interessa saber com entres a participar a DRY? Com ho descobreixes?

C: Pel Facebook, jo estava ficada el grup de Malestar i Nolesvotes, vas “surfeando” i em vaig trobar la plataforma de Plataforma de Coordinació de Grups Pro Mobilització Ciutadana, i allà explicaven que volien gents de tots els col·lectius, algun representant de cada col·lectiu, i que estiguéssim tots en contacte. Vaig entrar i vaig dir que estava a Malestar i Nolesvotes però que no representava a ningú perquè és impossible representar a ningú, però podia fer de nexa, el que es parli aquí ho puc explicar allà i com a mínim la informació s'anirà movent.

A: Però igualment Malestar i Nolesvotes va començar per les mateixes dates no? Bé, jo recordo Malestar no tant, però Nolesvotes recordo descobrir-ho molt a l'hora. Jo estava a la llista i fins que no vaig descobrir els grups del Facebook no vaig veure l'activitat que hi havia a DRY perquè al foro hi havia molt poca cosa...

C: Si el foro no va funcionar gaire bé....

A: Quan tú veus això, que és el que et porta a estar a dins? A dir, “això m'interessa”, amb què t'identifiques?

C: Aquesta idea de que hi ha molta gent “con su malestar, cada uno con sus amigos”...però això d'intentar tenir gent de tots els grups i posar-nos d'acord en fer alguna cosa, compartir informació, compartir recursos...em semblava interessant, intentar fer alguna cosa que englobés una mica la dispersió que hi havia, que sempre hi hagut i sempre hi serà no...però està bé intentar-ho...

A: Però què et cridava l'atenció, alguna cosa en concret? O la curiositat?

C: Em va agradar aquesta idea i com que jo estava a Nolesvotes vaig pensar que estava bé que circulés la informació i poder fer coses. Però de fet, quan jo vaig arribar encara no estava definit ni el 15 de Maig ni res, s'estava redactant el document transversal, que és una mica com la base ideològica.

A: Encara no havia sortit el “”tomalacalle””?

C: No, jo vaig arribar i just aquella setmana es va començar a debatre la data i la hora. Encara era gent que volia fer alguna cosa però que encara no sabíem què faríem.

A: I coneixies algú?

C: No.

A: I tot pels foros o les discussions inicials també van estar al grup del Facebook?

C: Tot al Facebook, al grup de Plataforma de Coordinació...

A: D'on creus que surt el Moviment, o d'on creus que vé això? Quines influències creus que té o la gent identifica? Si haguessis de fer com una línia històrica de les coses que hi ha hagut abans, que han permès que hi hagi DRY, quines coses diries?

C: Crec que seria molt complicat traçar un mapa perquè la gent és tant diferent...Des de “grupúculos izquierdistas radicales republicanos” fins a “Jovenes Cristianos Unidos”. Cada persona que està allà tindrà un itinerari molt diferent, és molt difícil definir. Crec que NLV és una mica l'arrel en el sentit d'organitzar-se a la xarxa. Clar, al principi era que hi hagués representants de diferents moviments però després va apareixent gent que no és de cap moviment i mai a la seva vida havia estat a cap moviment social...i definir quines han estat les bases és molt complicat.

A: No em referia tant a definir les bases sinó més com un referents, com per exemple NLV o tota la influència de les revoltes als països àrabs o el què ha passat a Portugal...No sé si creus que això ha influenciat no tant com a sigles d'organització...

C: Jo havia entès la pregunta en un altre sentit, a nivell de col·lectius o grups...Com a Malestar Social si, jo mateixa em vaig enganxar a tot això amb el Twitter, a partir d'Egipte, Tuníssia, mirant el que passava i aquíestic. Si que hi ha aquesta sensació que alguna cosa es mou.

A: I vas estar en algun moment en relació amb el tema de Llei Sinde? Abans de NLV?

C: Jo la vaig seguir però com a observadora, però no participava.

A: Però més com a moviment, si sabies que hi havia això, que s'estava movent?

C: Vaig anar coneixent sobretot pel Twitter, però com més gradual, vas veient i algun dia t'hi fiques...

A: I així a nivell de reflexió personal o pregunta que em faig també en veu alta, tu per què creus que quan s'obre aquest procés es suma tanta gent? No passa a cap organització social o política que es sumin tantes persones de cop, al grup general que hi ha 400 persones, al grup de Barcelona que hi ha 200 persones, reunions a totes les ciutats...què creus que ho impulsa?

C: Diferents coses. La gent pot participar molt, cadascú en alguna cosa “a la seva mida” i això enganxa. Quan portes quatre dies passejant-te pel Facebook acabes coneixent a la gent que està allà i acabes establint una relació molt directa, “preguntes”, “et contesten...”què faig” “doncs podries fer això...” i això fa que la gent s'impliqui i passen els dies i continues allà, pots fer coses, pots sentir-te útil, i bàsicament el que motiva que la gent s'hagi afegit és la situació que estem vivint, ens estat apretant cada vegada més, per alguna banda havia de sortir. Sobretot la gent que mai havia participat de cap moguda d'aquestes, la gent que ja està més polititzada o mobilitzada és més normal...Ahir per exemple, em va arribar un mail d'una senyora que em preguntava si podia venir amb el seu fill de vuit anys, i jo li vaig dir que clar. Avui n'he rebut un altre d'una noia que em deia :”me he quedado en paro y he decidido emplear mi tiempo en algo útil, que puedo hacer?” I li dius que per exemple, entri al Twitter i vagi retuitejant tot el que fem i així farem difusió...hi ha feines per tothom.

A: Tot i així, fa molt de temps que es diu, que portàvem 2 o 3 anys de crisi i com pot ser que la gent

no es mogui...Sembla que ara hi ha hagut com un clic, un redespertar...Per això, que no només deu ser el fet de que les coses estiguin difícils sinó que hi ha d'haver algun punt no...

C: A nivell de percepció molt personal, jo crec que és una mica el punt de saturació global, la situació aquí és difícil però evidentment a Egipte era molt pitjor, per això, que aquí és difícil depèn de amb què ho comparis. Però si que hi ha una sensació que el món no funciona ni aquí ni a cap país...

A: Però jo veig que, per exemple, DRY en aquest sentit és guapo perquè a diferència de NLV, com una cosa que potser es queda més a l'esfera d'una campanya i a la xara, DRY és una cosa que neix a la xarxa però arriba a les ciutats...en el fons els instruments del Facebook, els fòrums i tot això, faciliten molt l'accés i la difusió no?

C: Jo crec que són moviments complementaris, cadascú té les seves esferes i NLV és important i molt interessant i fan el que fan i està bé que ho facin. Per això també era una mica la idea de fer alguna cosa junts, cadascú té el seu àmbit de treball, el seu tema, però com que els motius són els mateixos per tots, fem alguna cosa junts.

A: Això ja t'ho he preguntat una mica però aquesta idea de que tot va malament, que és com un punt d'"enganxe", com a element d'identificació conjunt, però creus que hi ha alguna cosa més, creus que la gent busca sociabilitat, o la gent té ganes d'una revolució...

C: La gent té ganes de canvi, no sé si la paraula revolució...el fet de que integri gent tant diferent fa que sigui molt "light", però crec que això és positiu. A veure, sociabilitzar sí, clar, sempre acabes fent amics "el roce hace el cariño", però no crec que sigui el motiu principal. No tothom que està allà fa amics, hi ha gent que té tendència més expansiva i hi ha gent que no, en el fons la majoria de la gent que està allà va bastant per feina, "què puc fer?", "ja ho he fet", i "ara què fem"...si que hi ha "buenrollismo" però bueno...

A: Llavors, tu que coneixes també el camp de la comunicació, com veus tot el procés de difusió, d'estratègies comunicatives dins de DRY, jo veig que hi ha una diferència per exemple amb NLV, amb una eina una mica més complexa com el wiki, en canvi a DRY passa al Facebook i el Twitter queda potser en segon terme, com veus l'ús d'aquestes eines comunicatives?

C: Això ha estat debat dins de la pròpia plataforma des del principi, de fet, una de les meves primeres propostes era, marxem del Facebook, no marxem sinó tinguem un altre espai. Però el fet de que sigui tant plural i tant divers, fa que sigui impossible organitzar-nos de moment...potser si que ara ho podríem fer però al principi, clar, tothom té Facebook i tothom sap com va el Facebook, tothom és capaç de fer un comentari, o un "me gusta", linkar una notícia...Però llavors ens trobàvem molta gent que les seves competències digitals eren bastant limitades, sobretot gent gran, i traspasar-los a una altra plataforma de comunicació era inviable. De fet es va crear un foro, quan jo vaig arribar a la plataforma jo vaig dir: "això no és útil, necessitem un altre lloc on tenir la informació organitzada", llavors vam crear un foro, que no fa servir pràcticament ningú, de tant en tant la gent s'hi passa, però molt poca gent. Jo penso que el Facebook també és una mica limitador, abans he dit que tothom té Facebook però tampoc és veritat, no tothom té Facebook, és una mica excloent però com que hi ha la web també la gent entra per aquí.

A: I el foro de Barcelona, aquest té més activitat no?

C: Aquest és super recent. Va ser l'intent també...A Barcelona al començament ens vam començar a organitzar amb una *mailing list* però clar, quan érem quatre bé però quan vam arribar a cinquanta eren 200 missatges al dia i era inviabile, llavors vam fer el foro i ara estem allà *fifty fifty* foro-Facebook. El foro és com més organitzat i al Facebook la gent interactua més, et permet comentar, *me gusta*, etiquetar...

A: Clar, a mi em sorgia el dubte, perquè en el fons es barreja molt la dinàmica comunicativa amb la dinàmica organitzativa no? Al ser tot públic, o més o menys públic, tú per entrar és tant fàcil com fer un clic...

C: Però això està molt bé, perquè jo crec que és com una reapropiació d'una eina que no estava pensada per això. Hi ha molts grups de debat, n'hi ha milions, jo crec que el Sr. Facebook quan s'ho va inventar no era conscient de la potència...

A: Si si, l'altre dia per exemple vaig coincidir amb una gent de Pamplona i obre al Facebook i tenien els grups de Pamplona i ja n'hi havia cinc o sis, més el grup de Difusió, el de Post-15, el de disseny gràfic...potser hi ha 15 o 20 grups diferents...

C: Més, pensa que n'hi ha un per cada ciutat, que ja són 35, més el General, el de Difusió, el de Disseny, el Post-15, l'Internacional...i segurament me'n deixo algun.

A: I tú que vas estar més o menys des del principi, recordes quin és el moment que decidiu fet el pas de fer una trobada presencial?

C: Feia temps que ho anàvem pensant, el que passa que la gent que hi havia al principi no eren de Barcelona, n'hi havia un de Granollers, un de Vilanova un de no sé on...Ens havíem trobat un parell de vegades, 3 o 4 persones, i això és bastat limitant perquè clar, no pots fer gran cosa...Ens havíem trobat un dia i havíem anat a repartir flyers, enganxar cartells...

A: Ja amb l'objectiu de la mani del 15?

C: Si. Llavors la quarta trobada ja érem com deu persones, passar de 4 a 10 és més del doble i la setmana següent érem 35, que va ser ja el *boom*.

A: I com ho vas viure això?

C: A mi em va impressionar molt, a més jo arribava tard, i clar, jo m'esperava trobar-me allà 8 o 10 persones, potser algú més...Però al arribar allà i trobar-me 30 persones va impressionar.

A: I tothom se'n va enterar pel Facebook?

C: Si, en aquell moment no hi havia cap altra via, bé, hi havia el foro general que de tant en tant deixàvem allà missatges, "si voleu participar, deixeu el vostre mail i us afegirem a la llista de correu", però "vaya", la gent no s'ho mirava gaire...

A: I ara, entrant també una mica en el 15 i el que pugui passar després, d'aquesta manera de funcionar, organitzar-se i comunicar-se, quines són les coses bones que hi veus i els límits?

C: Crec que hi ha una tensió constant entre la organització i la jerarquitització, perquè són les estructures que ens han ensenyat, Llavors, tot i que volem ser horitzontals, de vegades estas reproduint estructures que no vols tenir però que són com inevitables no? Però de moment ens ens sortim bastant bé. Però si que hi ha aquesta “sombra presente”, que fas una cosa i te'n adones que potser millor no fer-ho així...I el “reto” serà...clar, els grups locals, quan érem els 400 a la plataforma general, érem 400 però estàvem tots al mateix lloc, estàvem tots allà i ens organitzàvem. En el moment en que van començar a sortir ciutats amb grups locals com bolets amb gent que mai havia estat a la plataforma general i que no tenia ni idea de com funcionava la cosa per dins ni res, informar-los, coordinar-los, perquè no anés cadascú a la seva bola...”Guay” perquè deies, “estem creixent”, però com ho fem? Com ho fem per organitzar la gent, fem una llista de correu, fem un grup de coordinació, fem un foro? En realitat tot és un aprenentatge continu, la gent que estem fent això no tenim experiència en això, és tot nou..

A: Però és interessant no, la tensió aquesta, entre una cosa que, encara que sigui de tots, més o menys tens controlada, en un grup que més o menys tens identificat a tothom, en el moment de “desborde”, que això també pot ser el que passi després del 15...I per això et volia preguntar, què creus que passarà el dia 15? I després què?

C: Jo crec que al 15 no vindrà tanta gent com a mi m'agradaria que vingués, a d'altres ciutats potser si però aquí amb això de que n'hi ha una altra el 14, la gent si surt un dia li costarà sortirà un altre, això ens “ha fotut” una miqueta el “xiringuito” enlaire, però “bueno”...Però crec que si que hi haurà bastanta gent, i més enllà del número de persones jo crec que la gent que hi sigui trobarà un espai que li serà propi, que no serà el comitè de la seva empresa, ni serà un partit, ni serà no sé què, serà “algo” que es seu i ell fa el que li dona la gana “y es tant suyo como de cualquiera”.

A: Això és de les coses més interessants no? Aquest sentiment de recuperació de la política en primera persona, de “surto jo aquí perquè m'autorepresento a mi mateix”...

C: Si si, perquè “yo lo valgo” i ja està i no necessito ningú que parli per mi i que em digui com m'haig d'organitzar. Potser ho faig malament, però ja aprendré...

A: I després del 15, no sabem el que pot passar no, però en tot cas, sembla ser que hi haurà bastanta gent, no serà una mani contra la guerra segurament, però sembla ser que hi haurà molta gent i després què no? Perquè era una mobilització que l'objectiu era el 15 i ara arribem ja a l'objectiu pel qual s'ha ajuntat tota aquesta gent no? I llavors, després què? Amb el que s'ha fet fins ara i amb el que s'ha consolidat fins ara, què creus que pot passar?

C: A veure, l'objectiu no és sortir el dia 15, l'objectiu és que les coses canviïn, i el dia 15 és un dels mitjans perquè llavors no tindria sentit, doncs fem una festa, sortim el 15 i ja està no...Però després, més enllà de si vé molta gent o no, s'haurà provocat una mena de reflexió social i la meva esperança és que això quedi reflectit a les eleccions. Tot i que som apartidistes, no les votes no...

A: Ja sé que no és l'objectiu el 15, però em refereixo, el lema si que ha sigut el 15 i ha estat el factor que ha unificat, ho dic perquè el grup de Barcelona hem tingut molts cops aquesta discussió, de gent que vol obrir uns debats molt delicats, perquè eren molt ideològics i diem, “bé, ja en parlarem després del 15”. I després del 15, quan s'obri aquesta veda, pot ser una olla de grills no?

C: Si, no sé ben bé com ho farem. S'està fent com un sistema de votacions perquè la gent pugui

proposar, tant propostes concretes com bases ideològiques i que es pugui votar i llavors consensuar, no del tot perquè això ara mateix és impossible...

A: Però no funciona del tot no encara?

C: No, està en beta encara. I bé, a partir d'aquesta eina canalitzar la informació i que les propostes, aquestes que són molt majoritàries que tothom està d'acord, doncs tirarem per aquestes no? Clar, perquè de propostes poden sortir-ne milions i de les "más absurdas" també, tothom té la seva idea...

A: Clar, he mirat la llista de propostes i hi havia coses més o menys sensates, i hi havia unes "anades d'olla" com vaga general durant un mes, assentades cada dia... Vull dir, que si que està bé, però com que s'ha de medir no? Perquè tens un boom i dius, "doncs ara cada dissabte sortim", i llavors el tercer dia es crema no...

C: Jo crec que seria interessant, com que hem aconseguit posar en contacte diferents col·lectius que tot i que estiguin al 15, tenen la seva pròpia vida i accions, que les persones trobin quin és el seu grup no? Llavors, per exemple, aquells que vulguin sortir cada setmana a tocar la cassola, doncs que se'n vagin a Malestar cada divendres i facin la seva història, els que vulguin anar a fer altres coses, no sé, que vulguin fer debats, potser poden trobar un altre espai on parlar i fer una cosa més teòrica i més de reflexió. Llavors, deixant que cada grup tingui la seva autonomia i la seva independència i facin les seves coses, continuar en contacte per poder tornar a coordinar coses en comú, accions més endavant, no cal fer una acció...com dius tú, hi ha la ciutat que és *heavy*, no en podem fer una cada mes...

A: No sé si vas veure que vaig obrir un fil que proposava jo de buscar una data a la tardor, que hi haguessin quatre mesos més que així permetés com fer un treball intern, com més d'abordar discussions una mica més amb profunditat per veure com es podia seguir treballant, diem amb tota la gent de la xarxa, i alhora mantenir un punt calent no? I que mantingui la tensió també en el fons fins les Generals què és on també pot haver-hi com un punt d'inflexió o no...Clar, està molt complicat perquè no hi ha alternativa però....No sé, ja ho veurem, suposo que ja es parlarà el Diumenge, després del 15 no?

C: A mi, el que em fa com més il·lusió i més m'agrada, és el fet que sigui gent molt diversa. Si realment el 15 hi ha gent de tots el colors, de totes les edats, de tots els estrats socials i de tot el...bé, de tots de tots no n'hi haurà perquè n'hi ha alguns que ja no els interessa, però tenir la màxima diversitat possible perquè, més enllà del 15 o d'això, que la gent sigui conscient que té punts amb comú amb persones diferents i que poden treballar junts, en si mateix això ja és "un triomfazo".

A: I tú creus que això, que ja ha sortit molts cops a la discussió, aquest voler que sigui una cosa de tothom, s'han remarcat coses com que no sigui violent, que no hi hagi banderes de partits ni sindicats....Tú creus que un dels factors que es sumi tanta gent és precisament aquesta dimensió que no sembli "no són els punkis de sempre o els quatre matats..."?

C: Jo crec que si perquè sinó hi ha gent que no hi seria, la meva mare amb els punkis no s'ajuntaria. A més, aquesta cosa de que sigui de la gent, de tots, per molt diferents que siguem i que no hi hagi ningú que mediatitzi, jo crec que també ha fet que la gent decideixi afegir-se això i no a una altre història, perquè hi ha molta gent que està cansada d'això també, desil·lusionada, dels sindicats...Hi

ha molta gent al Grup General que ens fa comentaris com “los sindicatos son todos unos vendidos”... Llavors, el fet de poder sortir al carrer o poder fer “algo” per ells mateixos sense que uns sindicats amb els quals estan decepcionats o no tinguin res a veure...

A: Centrant una mica més, quina relació creus que té, en el cas de Barcelona, el moviment amb la ciutat? Amb la ciutat física, amb la identificació, en el primer moment que decidiu trobar-vos al Viena, amb “lo” simbòlic ja que és el lloc no, que precisament no és un lloc que...

C: Bé, simbòlic o no, vam decidir un lloc que poguéssim estar allà tranquils xerrant...Les trobades anteriors les havíem fet a Plaça Sant Jaume o havíem anat a qualsevol “bareto”o així a fer un cafè, perquè clar, com que érem quatre persones podíem anar on fos...Crec que ara, el fet per exemple de l'espai on ens estem reunint, a Conserves, que és el lloc on està la Ex...ens ha fet arrelar-nos una mica més també, en plan contactar amb entitats bastant potents de la ciutat, amb les associacions de veïns...O sigui contactar amb ells així com enviar un mail i explica'l-s'hi que fas està “guay”, però si tens algú que està treballant amb ells directament, la relació és molt més directa.

A: Com has viscut aquest tot aquest traspàs, d'exclusivament a l'esfera virtual, d'estar només al Facebook, a estar a reunions, comissions, quedades i la culminació de tot això que és una gran mani que surt al carrer, que és l'objectiu d'això...Jo crec que potser segurament és una de les primeres grans mobilitzacions que surt d'Internet i va a petar al carrer no? Potser am V de Vivienda va passar una cosa semblant però mai va passar tant generalitzat a totes les ciutats d'Espanya...

C: Doncs una mica en la línia del que deies abans d'aquestes revolucions que hi ha hagut al Nord d'Àfrica que s'han organitzat per Internet, Internet “esta ahí”, és inevitable que es faci servir i ho hem d'aprofitar. Potser abans no s'ha donat perquè tampoc hi havia les condicions, en el sentit que la gent necessitava un punt de maduració, de fer servir les eines també, o sigui, jo fa anys que tinc Facebook però la meua mare no, potser fa un any, tot es va integrant poc a poc i arriba un punt que ja està prou...

A: I abans també comentaves que això és com una mena de procés d'aprenentatge continu, tu com creus o en el teu cas, una mica la gent que més o coneixes que està en aquest procés, com creus que això transforma, perquè vulguis o no, això et canvia no? De passar de tenir una inquietud a canalitzar-la, doncs d'una manera o altra això t'afecta no? Com creus que afecta?

C: Jo crec que és super positiu, com et deia abans, més enllà del que surti d'això, l'aprenentatge que està fent tota la gent que està ficada, com relacionar-se amb altres persones, com organitzar-se, com coordinar-se, com estructurar coses, com debatre i mediar i arribar a punts en comú...Tot això és una cosa que ens endurem per sempre, d'aquí vint anys encara ho tindrem i crec que és molt positiu. Surten molts temes a les converses i als debats i al Facebook i a tot arreu i com que són, la majoria són, jo m'hi incloc, no tenim un recorregut llarg en moviments socials ni en res d'això, molta gent encara menys que jo, llavors tot li arriba de nou, és com absorbir informació, els hi expliques coses o algú explica alguna cosa o llegeixes algo i flipen...

A: Crec que ja quasi t'ho he preguntat tot...Bé, no, a mi m'interessaven com tres coses, ja en un pla més teòric, com intentar fer una mica teoria de la pràctica; si creus que la dimensió de ciutadà, que surt en el grup de Pro Mobilización Ciudadana, el concepte identifica d'alguna manera aquest imaginari transversal de no identificació amb partits sinó de l'autorepresentació, si creus que el

concepte ciutadania, que vé molt de la persona que viu a la ciutat amb ple dret, si creus que el concepte ciutadà s'acull això?

C: En han fet crítiques també gent rural pel tema de ciutats, “els del poble també existim”. En realitat és el mateix concepte, és integrar les persones siguin d'on siguin i recuperar una mica el sentit original d'aquesta paraula, de ciutadania o de ciutadà i de democràcia com en el seu sentit original. Perquè Ciutadans, partint de la base que és un partit polític, aquesta paraula en si està super desvirtuada, els hi comences a dir a la gent: “ciutadans ens hem d'unir” i et mire com “però què dius?”, i és ciutadans però en el sentit bo de la paraula...

A: Ho dic perquè de vegades, la gent que portem més temps discutint entorn de què és el que antigament havia estat la classe obrera, que avui es molt difícil parlar d'això perquè és molt difús, perquè el treball obrer ja no és obrer ara és treball a la oficina o precari... O el concepte de precari, nosaltres durant molt temps hem parlat de precaris “precarios unidos, rebélate”... Quin creus que pot ser una mica aquest element d'identificació comú, perquè, evidentment que hi ha moltes diferències però alhora tots patim d'uns mateixos mals, i si creus que es pot buscar aquest element. Una mica s'està demostrant amb això del 15 però aquest element de reconeixement no...

C: El tema dels precaris si que surt moltíssim, amb la gent que s'autodenomina “somos los precarios”... També importat una mica de Portugal, la gent va dir, com que va una mica d'aquella època, és com “ah mira, aquest discurs també és el nostre”, que ja va bé, perquè realment potser allà són més precaris que nosaltres... Doncs el tema dels precaris, com a concepte que representa un gruix de gent i així, està bé, la gent se sent dins d'aquesta etiqueta, però no deixa de ser una etiqueta. Jo per exemple, no em considero precària, clar que m'agradaria guanyar més o tenir millors condicions, a tothom li agradaria estar millor del que està però això no treu de que no em senti involucrada en aquest projecte per altres coses, encara que la meva situació laboral no sigui precària. No és només la precarietat laboral, és una tema de llibertats, de participació, de gestió, no m'agrada com s'estan fent les coses, des dels recursos naturals, a la universitat, són moltes coses les que no m'agraden.

A: Amb això també, fent una mica de paral·lelisme, jo també vaig seguir molt tot el tema de la Llei Sinde, i una mica veient els reclams que s'estan fet, una pregunta que jo em faig i que també ja fa temps que allà a l'Ateneu li estem donant voltes a aquesta qüestió, que és si creus que hi ha un fil conductor (esperem que hi sigui), amb tota la gent, que vingui una mica de defensa de les qüestions comunes, de defensa del que és de tots, com la sanitat, l'educació, Internet, l'accés a la participació comuna... Si creus que pot ser un vector comú?

C: Si, de fet era el que volia dir jo abans però tú ho has dit millor! Que no és només el “sóm precaris i tal.” sinó que és una mica això no? Que hi ha alguna cosa més apart de la precarietat, defensar i reclamar el que és de tots no?

A: És curiós no, perquè surt com el que “és de tots”, però també s'obre en un moment de crisi d'allò públic, vull dir que el que és comú no és ni públic ni privat... Si creus que hi ha un marge de construcció... No sé, jo crec que Internet és l'exemple, Internet és de tots, és lliure, entre cometes, perquè tú pots fer el que vulguis a Internet, de moment, fins que ens deixin, i si li pagues a la companyia cada mes l'ADSL... Però si creus com ha estat la batalla per la defensa de la neutralitat a Internet, que en el fons no deixa de ser la defensa d'una cosa que és de tots, si creus que això també es pot donar en aquest moviment?

C: Si, si, jo crec que si, i de fet la gent que estem allà estem lluitant per una sèrie de qüestions que no ens afecten directament a tots, però a un li afecta una cosa, a un altre li afecta una altra, n'hi ha molts que no són hipotecats però els hi toca el tema de la hipoteca per solidaritat perquè és cosa de tots, encara que tu no tinguis hipoteca. Vull dir que si que és una mica aquest sentit de defensar el que és del poble, que dit així sona molt “el pueblo...”, és que hi ha paraules que tenen ja connotacions que no haurien de tenir però les tenen...

A: Jo crec que més o menys tot el que et volia preguntar ja t'ho he preguntat però a més a més i també per pensar una mica en el 15, jo crec que té dos èxits d'aquesta mobilització són, u, la seva organització en xarxa, que això fa que sumi gent i dos, el no abordar grans discussions ideològiques no? Ho dic perquè a la reunió de Barcelona ha passat ja que molta gent vol plantejar el “com es posiciona DRY en aquest tema”, llavors, jo no sé com ho veus tu però a mi em fa molta por en aquest sentit, perquè potser és més interessant abordar les coses que volem fer i no el que pensem...

C: Si, a més és que és un moviment de “mínimo común denominador”, en el moment en que ens posicionem molt en algun sentit perdrem a la meitat de la gent perquè no estaran d'acord i no és aquesta la idea, la idea és integrar el màxim possible de persones i trobar les quatre coses que són bàsiques importants que tots estem d'acord. Cadascú tindrà les seves idees, i tu “serás republicano” i jo no i “tu serás cristiano” i jo no, però jo seré “anticlerical total” però tú em respectes, jo et respecto i els dos estem d'acord que volem sanitat pública, ensenyament públic i tal...

A: I tú creus que es pot aconseguir això?

C: Jo crec que si, sinó no estaria aquí...Crec que hi ha uns mínims que hi ha molta gent que està d'acord, llavors, si som capaços de mantenir aquests mínims i no intentar anar més endins ...

A: Bé, mínims o no tant mínims no? Jo crec que en el fons no és mínim no, perquè una cosa és el debat de les idees i l'altra cosa el debat del que vas a fer, i el que vas a fer et pots posar d'acord, amb el 15 és una cosa molt potent i ens hem posat d'acord amb moltes coses i potser si que el Manifest General és suau però la posada en escena de la mani a Barna és com hem volgut tots, o sigui que no s'ha dit res “això no es fa”, al contrari. En aquest sentit és molt potent i no és un mínim...

C: No, no, mínim em referia al tema ideològic, de “¿estais de acuerdo con la matanza de las ballenas o no?”, potser no cal posicionar-se amb “las ballenas”, cadascú pensarà el que vulgui no? Estarà molt bé i el que vulgui lluitar per les balenes doncs també lluitarà...

A: Doncs ja està, pot ser que et torni a trucar un dia després del 15...No sé, ja veurem, joestic amb això, intentant treure les coses interessants del procés d'organització, en el sentit que és nou i que funciona, i a veure per on falla per contribuir també a la correcció. I això ho he d'entregar a finals de juny però també m'agradaria pujar-ho, amb llicència, enviar-ho a tota la gent, que la gent s'ho llegeixi, m'ho critiqui, m'ho desmunti...Però no sé, potser serveix d'alguna cosa...

Entrevista Aitor

Nom: Aitor Tinoco i Girona

A: A mi el que m'interessa és, veure la teva percepció d'on vé el moviment, fer com una mica de cronologia del moviment, o sigui quins creus que són els referents i llavors una mica desentrallaçar una mica les pràctiques i amb quines coses innova el procés de DRY a través de la teva experiència. Llavors una mica sobre el futur i sobre la relació amb la ciutat. Jo no sé quina és la teva trajectòria militant prèvia, m'interessa també saber una mica què havies fet abans, molt ràpid.

AI: Si, molt simple, havia estat a Justícia i Pau, Attac però bueno, era això, no deixaven de ser moviments més o menys institucionalitzats i que estava molt bé a nivell de debat, de diàleg i de propostes però que a l'hora de la implementació i de l'accés no...Per altra banda també tinc experiència de centres socials, cases okupa, etc., però més personal directe d'haver viscut. Però bueno, és això, venia dallà, després òbviament de tot el moviment antiglobalització quan va ser aquí el G8 a Barcelona també hi vaig participar, els moviments en contra de la Guerra d'Irak i després vaig marxar, quatre o cinc anys a Londres, París i Montreal i em vaig desconnectar bastant dels moviments d'aquí. Però quan vaig tornar, sempre havia estat amb la gent de Nòmada, Exit, Madalenas també, però no tenia aquest rol d'organització, sinó que jo anava a escoltar, mai havia volgut participar més del compte, simplement escoltar. Després torno a Barcelona, després de tres-quatre anys donant voltes i llavors què passa? Que el moviment primer, clar, continuo anant a Exit, Madalenas, Nómada, etc., però ja després quan hi ha el moviment del 25, de l'Assemblea de Barcelona, trobo que és un moviment molt interessant perquè per primera vegada s'intenta construir una plataforma que aplega els moviments socials, els centres socials i les assemblees de barri i els sindicats de base. ,en un paraigües, i bueno, per la seva metodologia, pel seu funcionament i organització em resultava molt interessant. Llavors és això, després va venir l'Assemblea de Barcelona, el moviment del 25, després la ocupació del Banc de Crèdit, preparació de la vaga del 29S, que allà també em vaig començar ficar més en serio i després ja va sorgir DRY.

A: I com ho vas descobrir?

AI: DRY pel Facebook, DRY va sorgir de Facebook. Es va constituir un grup fa com sis mesos, *Coordinadora de Plataformes Pro Grupos de Mobilización Ciudadana*. Aquí van estar com dos mesos treballant, ja et dic, serien bloggers, gent que estava indignada però feia molt de temps ja...I als dos mesos fan com aquestes 8 propostes, aquests 8 punts i es decideix fer DRY i que a cada ciutat es faci la crida...

A: Tu estaves al procés previ?

AI: No, jo ja vaig entrar a DRY, ja amb la convocatòria del 15. Si que després vaig estar a l'estatal i tota la moguda...Lo bo és que no vaig estar des del principi, perquè clar, estava seguint tot el moviment del 25, com continuava posteriorment, llavors si que va sorgir el Nolesvotes, també l'Ex Gae havia vingut a alguna història, i tot aquest moviment per una xarxa d'Internet lliure i neutre, que és la base de l'accés al coneixement, tota aquesta cultura del *free culture*, que bueno, si tú vols una democràcia participativa primer has de tenir una democràcia deliberativa i per tenir una democràcia deliberativa de qualitat has de tenir aquest accés a la informació i clar...Són tot lluites, són diferents lluites que venen a ser el mateix no? I trobava que DRY podria ser aquest paraigües o catalitzador com s'ha demostrat després del 15 M. I és això, aquest aplec de diferents moviments socials, el saber trobar aquest comú a tots els moviments socials, de fet això sempre havia estat la crítica i que ho trobaves al moviment antiglobalització, "si, som molt bona gent que tenim molt bones idees però

cadascú anem per la seva, a veure quan trobem aquest comú i ho fem”. Doncs crec que DRY el que fa es suplir aquest dèficit que hi havia i sumant-li òbviament la importància de la xarxa a tot això.

A: *El punt aquest que fa que molta gent, per exemple, hi ha gent que ve de trajectòries prèvies però hi ha gent que no. Quin creus que és el punt de ganxo que fa que tanta gent i tant diferent, inclús es difumina el rollo esquerra-dreta i tot no?*

AI: Sense anar al rollo ideològic o protològic, jo cec que és més una cosa contextual, purament. Aquí portàvem, vale, hi havia la revolució islandesa que portava dos anys però que havia estat silenciada, però bueno, que portàvem aquesta experiència del cicle de mobilitzacions europea en contra de les polítiques d'austeritat, ja sigui a Portugal, a Anglaterra, a Itàlia sempre hi havia hagut moviments...que bueno, són més Universitat Nòmada i el que tu vulguis però que que vulguis o no també tenen molta capacitat d'acció. I bueno, doncs és això, tots aquests cicles de mobilització que hi ha Europa, la primavera àrab, nosaltres, prenem nota de tot això, i el que està desitjant la gent és, “quan toca ja que l'estat espanyol ens mobilitzem a les nostres ciutat com sigui”. I clar, hi havia tot aquest caldo de cultiu que comentàvem abans, i jo sempre poso el mateix exemple, que és una xorrada però és molt visual; un dels llibres més venguts per Sant Jordi va ser *Indignaos* de l'Steffen Hessel no? O sigui que això ja estava a la societat diguem-ne, i nosaltres vam tenir la sort de poder catalitzar tot aquest descontentament, tota aquesta desafecció político-institucional de la societat vers el sistema polític, que està amb aquesta aliança amb l'*establishment* econòmic-financer que són qui estan estrangulant, escanyant la societat, el que nosaltres anàvem a atacar, d'aquí al nostre lema *no som mercaderia en mans de polítics i banquers...*

A: *Llavors, una mica també la part contextual, que si, més o menys d'on ve, llavors quins elements introdueix d'organització, comunicació. O sigui, dins de DRY el tema de Facebook, quins elements interessants té dels procés d'organització, de comunicació interna...*

AI: Bueno, el procés d'organització, nosaltres ara estem fent una migració en una nova eina que ens dona moltes més possibilitat i que ens permet, a nivell d'aquesta organització del treball productiu en xarxa que hi ha, portar-lo millor. Però bueno, el Facebook en un primer moment era una xarxa social, la que més tirada tenia, jo sempre faig la diferència entre Twitter i Facebook, perquè normalment sempre diuen, “xarxes socials”, xarxes socials no és el mateix, perquè? El Facebook si que és una xarxa social perquè hi ha una relació de confiança a l'hora de que tú admets o no la sol·licitud d'amistat, en canvi a Twitter no, és una xarxa de continguts, és informació, ja simplement per la forma que són 140 caràcter que tú pots escriure però que bueno, igualment tú pots ser *follower* de qualsevol persona sense tenir el seu permís. Que llavors aquella persona si vol si que et pot dir “no vull que em segueixis”, però per començar, aquest inci, això és l'important no? Que ha donar Internet a la xarxa, la capacitat d'autoagregació individual, partim d'una societat que està totalment individualitzada, això és una estratègia del biocomandament molt treballada i estudiada i és això, això és el que et permetia Internet, sense estar participant d'un moviment social concret podies autoagregar-t'hi. I també sempre faig aquesta diferenciació, que no compartirem però jo si que la faig, entre moviment social i moviment ciutadà. O sigui, DRY és un moviment ciutadà, en el sentit que no és com els moviments socials que es mobilitzen o es formen per una problemàtica social concreta, sinó que és per una cosa més contextual, d'un sentit comú, ja ens hem cansat d'estar aguantant tota aquesta merda...

A: *Tema exclusivament organitzatiu, com veus la organització prèvia al 15 i els límits de la organització?*

AI: Els límits bàsicament els que et podia donar l'eina no? Perquè és això, fins al segon mes de DRY no van ser les primeres assemblees presencials, jo vaig assistir ja a partir de la tercera que va ser

com el primer salt quantitatiu, perquè a la primera cerc que eren quatre persones, a la segona eren vuit i a la tercera eren vint o trenta i és això, no teníem cap centre social per anar, ens ajuntàvem en un bar, al Viena, va sorgir així... Això és molt indicatiu que és un moviment ciutadà pur i dur, per mi són detalls importants per entendre aquest moviment, com sorgeix, com es crea i és això, es un moviment que es gesta, neix, continua i creix a Internet i després surt al carrer i fins al 15M és tot un procés d'autoformació més que d'organització. El procés d'organització ara l'estem treballant més... Que si, que abans organització clar, a nivell local, ens constituïm en diferents comissions de treball; difusió urbana, difusió digital i comunicació, festa presentació de DRY... Diferents comissions de treball però que sempre teníem molta autonomia dels nodes locals, però si que prèviament existia aquesta coordinadora estatal, diem que allà teníem aquest feedback i aquesta organització des d'un punt de vista mínimament més estratègic, encara que sigui només pel 15M. Si que posteriorment des del grup estatal es va fer el grup de propostes post 15M però bueno, és això, estem treballant en l'estratègia d'organització ara, fins aquell moment era un procés d'autoformació, perquè com bé deies, hi havia molta gent que no tenia aquesta experiència militant o activista i que per primera vegada es sumava a un moviment, i llavors hi ha hagut un moviment molt important de pedagogia de generar consensos i vulguis o no, porta temps. Però ja et dic, l'objectiu era fer el 15M bé i crec que en aquest sentit o hem aconseguit bastant bé, tot i la mobilització del 14 del dia abans.

A: Anem al 15 i al post 15. Tu t'esperaves realment el que va passar i el que ha passat? Intenta fer una lectura des del Diumenge fins avui...

AI: Bona pregunta.... A nivell de números, què m'esperava? Jo situava el llindar en tres mil persones, tres mil persones era el mínim, sobretot tenint en compte la gent que havia sortit el dia abans, però bueno, no era la nostra gent perquè era la gent dels sindicats i estaven mobilitzades per UGT i Comissions que havien portat autocars des de Girona, Tarragona... Però bueno, jo deia menys de tres mil malament i amb cinc mil ja m'està bé i clar, després van ser les que van ser i nosaltres encantadíssims, jo crec que ningú dels que estàvem allà ens ho esperàvem. Jo recordo les hores prèvies allà, que érem vint o trenta arplegats, bueno, tú estaves allà, i que anàvem després cap a Plaça Catalunya i dèiem ens veuran i diran; "aquests matats de la samarreta groga què faran ara, d'on s'han escapat?". I clar, després veus les fotos de la Via Laietana tota plena i estem a sota i ens diuen que encara queda gent a Plaça Catalunya... Doncs és brutal, no t'ho esperes, i clar ho vius amb molta alegria i amb molta esperança de que no estas sol aquí i bueno, aquest és un altre dels sub-lemes, "juntas podem tot", hem d'anar amb ganes de creure i continuar lluitant perquè veritablement...

A: I el salt de la mani a les acampades i la continuïtat de DRY?

AI: És això, les acampades sorgeixen espontàniament, jo estava a l'estatal, la gent de Madrid no ho sabia, de fet va ser més provocada, es diu "espontàniament", si, espontàniament però en certa mesura (això no sé si ho puc dir), però va haver-hi grups de hackers que van ser qui van mobilitzar tota la gent per fer l'acampada... Si, en un principi és espontani però que neix a la xarxa una altra vegada... Llavors DRY va fer aquest comunicat "nosaltres donem suport aquells manifestants que han participat al 15M que espontàniament han convocat aquestes acampades però nosaltres no les coordinem ni convoquem", i així sorgeix el tema de les acampades. Però jo sempre faig la mateixa diferenciació, DRY és el subjecte polític que mobilitza la gent el 15M i el que passa a les acampades és un esdeveniment polític, que té un cicle de vida, un temps vital determinat, més aviat a curt termini, sobretot per com s'ha plantejat la continuïtat i sostenibilitat, aquest és un altre debat, que no entenem el debat entre continuïtat i sostenibilitat, però bueno, en això ja m'hi ficaré després... Nosaltres som el subjecte polític, qui ha encès la metxa de tot això, i clar, això s'acabarà però DRY si que té una visió estratègica a mitjà i llarg termini. O sigui, no s'acabarà, el que és

l'acampada és una forma de protesta, difícilment sostenible en el temps perquè és la fatiga personal, física i mental i clar, el tema de les acampades, seria saber entendre quin ha estat l'èxit de DRY, que és saber anar i tornar de la xarxa i bueno, si féssim a les acampades una migració a Internet que diguéssim, bueno, proposta de mínims, què tenim? Vuit propostes de mínims, doncs durant una setmana estem debatent única i exclusivament aquest bloc temàtic, la gent va fent la seves propostes per corregir el que ja s'ha consensuat prèviament a la plaça, perquè no comencen de zero, tenim un treball fet molt important, organitzativa i col·lectivament molt productiu. A partir d'aquí fem les nostres possibles esmenes, es vota, en consensuen i a partir d'allà arribem el divendres o el dissabte el dia que sigui, que tornem a plaça Catalunya o a l'espai públic que sigui, i allà fem les esmenes definitives i acabem votant i consensuant una altra vegada el que s'ha treballat aquesta setmana. I aquí seria una manera de donar-li sostenibilitat a l'acampada, sense renunciar el que seria una forma de participació directa assembleària, el que passa que seria amb una periodicitat setmanal. Però bueno, és això, si ho anéssim fent durant aquestes vuit setmanes, al final si que tindriem un missatge molt clar i molt ben treballat en aquestes dues dimensions, sense oblidar la dimensió de barris. Podem veure les acampades com...Bueno, primer hi ha el 15M com una sensació de que ja estem aquí, però que també com una “*pris de parole*” que diria Foucault, una presa de la paraula, en termes d'Albert Friedshman, el “*voice*”, mentre que el que intenta fer el DRY, a part d'haver donat aquesta *voice* és després saber canalitzar aquesta *voice* per anar cap a l'èxit, i aquesta és la visió estratègica a mitjà i llarg termini, i això es un punt que s'ha de tenir en compte i s'ha de pensar.

A: A mi també m'interessa entrar una mica més en detall de la relació entre el moviment i la ciutat, com la ciutat esdevé una expressió del conflicte, amb el tema de les acampades s'expressa molt, i també els paral·lelismes que tu veus del que passa a la xarxa i el que passa a la plaça.

*AI: O sigui, moviment ciutat moviment xarxa diem-ne...Hi ha una branca d'estudis que són els moviments socials urbans, que bàsicament el que fan és relacionar-te perquè la majoria de moviment socials neixen en aquest context urbà de la ciutat. En aquest sentit és una lògica de pur “sinergisme”, la capacitat d'atracció, la capacitat de creixement a nivell tecnològic, cultural, econòmic, etc, el que porta gent aquí. Aquí a les ciutats, seguint aquesta lògica de sinergisme, és un node d'atracció de productivitat i llavors el que veiem a les acampades és una explosió de productivitat col·lectiva creativa, és brutal el que veiem, les pancartes, les intervencions mateixes que es fan a l'assemblea...Per mi aquesta és la relació amb el moviment ciutat, després hi ha les diferents lògiques a escales territorials, no és el mateix una ciutat, que un petit poble, que un barri d'una gran ciutat i s'ha de saber jugar amb l'escalabilitat d'aquesta relació. Però per altra banda, si ho relacionem amb la xarxa, és “la mare que la va parir no?”, és on s'ha gestat, on ha nascut i on ha crescut. Llavors és el doble *feedback* i les possibilitats de la immediatesa de la comunicació, ara amb un dispositiu, amb un smartphone, “tú ho penses, ho comuniqués i ho fas”, és l'acció, amb un sol click a més, suportat amb una imatge, so, audiovisual, o un link mateix...El metatext també està allà. I clar, aquesta immediatesa, aquesta capacitat vírica de contagi, és brutal, això és el que explica que en tant poc temps hi hagi 600 campaments a tot el món, en els llocs més racòndits o a l'altra punta com Nova Zelanda. La relació amb la xarxa doncs és total i absoluta, és simbiòtica, no hi ha més, DRY no s'explica sense la xarxa i l'èxit de DRY i de les acampades, i el fracàs també, estarà condicionat a com entenem aquesta relació amb la xarxa. I és per això que entenem que una eina com la nostra pròpia web oi xarxa social, és una cosa fonamental i és en el que estem treballant ara.*

A: D'acord. Després dues coses, com creus que transforma el procés de producció de subjectivitats entre la xarxa i la ciutat, com a cosa super accelerada...M'has parlat molts cops de moviment ciutadà, quin creus que és l'element comú tant d'identificació com de creació d'una subjectivitat col·lectiva...Que no té un nom, com “la ciutadania” o “la “multitud”....

AI: El nom del subjecte polític? Bueno, podríem dir “la multitud precària”...

A: *Però que s'identifiqui la gent, saps?*

AI: És que és una sensació comuna, és el reconèixer que estem fotuts tots, ja sé que podríem anar a que compartim aquesta precarietat com a condició existencial i compartida no diem-ne...I clar...

A: *No sé, hi ha el debat, molt profund, de la transformació del que era la classe, com transmuta, Negri parla de la “multitud”...Si creus que la construcció d'aquesta passa també per una relació de construcció d'una nova ciutadania, d'una nova “ciberciutadania”...Sé que no hi ha una resposta, precisament la multiplicitat i la singularitat de tots els subjectes que conformen això és super àmplia...*

AI: Per això deia allò de la multitud, perquè l'acampada diu “ningú no ens representa”, aquí t'estant traduint aquesta axioma “que la multitud és irreductible”, són els molts en tant que molts, i aquesta és la força de l'acampada. Per això, no és per recórrer a Negri que m'encanta, però és veritablement la multitud precària, entesa per la precarietat de les condicions materials d'existència, el que fa que la gent surti al carrer, és tant evident, tant comú i tant obvi...És que ho estàvem esperant perquè ja no podíem més, és el desig de participar el que permet aquest agenciament. I ara, reprement la pregunta que em feies abans, per mi el que és super important és aquesta capacitat d'autoorganització i d'autonomia de tot el moviment, no només les acampades.

A: *I pel què fa a la producció de subjectivitat entre les ciutats i la xarxa. Perquè això està donant molt aprenentatge d'empodament depèn de la ciutat, i alhora de la connectivitat.*

AI: Clar, aquesta producció de subjectivitat a través d'Internet...Més que res jo crec que és per l'eliminació dels costos de participació, anant ja a un discurs més politològic. Els costos de participació en relació espai-temps s'han suprimit, ja no existeixen, jo puc participar des d'on jo vulgui quan jo vulgui, això és una democràcia realment, poder participar sempre que jo vulgui, no votar cada quatre anys. Jo sempre poso també el mateix exemple xorres, tu pots dir que tens una vida sexual plena quan fas l'amor una vegada cada 4 anys? Llavors tu no pots dir que vius en una democràcia plena i real si només votes cada 4 anys. Quina democràcia? Que ni tant sols dins dels partits polítics hi ha democràcia interna, que hi ha un representant que aixeca la ma quan es fan les votacions per dir-li a la gent del seu partit què ha de votar...Si en realitat si fossin sis persones ja s'ho podrien fer...Està clar que hi ha un treball en els grups parlamentaris en comissions que és on es cou la llei, però a l'hora de participar democràticament diem-ne., no. Nosaltres també ens organitzem en comissions de treball per branques temàtiques del que sigui, però és que nosaltres això ho podem fer. Llavors el que ens permet Internet és aquesta reapropiació directa de la política i fer aquesta participació o una cosa real, és democràcia 2.0, i què et permet aquest agenciament? Dins la capacitat no només d'aquesta participació sinó de l'autoeegració individual per la teva pròpia voluntat, no necessites res més que tenir accés a Internet i llavors ja trobarà els continguts i les dinàmiques de treball d'aquest moviment i t'agradaran o no, les compartiràs o no...

A: *I fent una mica d'advocat del diable per abordar la última pregunta, la centralitat de la qüestió de la democràcia i el desig de participació...Però hi ha un tema clar que si no hi ha els mateixos drets per tothom no hi ha democràcia. O sigui, tú pots demanar democràcia perquè no hi és, però les condicions també que deies materials i tot el tema de la crisi que vulguis o no, o sigui, vale, “no somos mercancía en manos de políticos y banqueros”, que el tema dels banqueros representa una mica el tema de la crisi econòmica però vulguis o no, queda en un segon terme, però el tema de crisi és central no? Llavors, fent aquest raonament del tema dels límits del tema de la democràcia*

condicionada evidentment a l'accés als drets i també fent un paral·lelisme al tema de la Llei Sinde i tot això, si creus que la defensa dels bens comuns per tots acabar sent un vector per això no?

AI: Clar, aquest és el vector principal. El comú és l'arrel de tot això, òbviament, ja no només pel malestar, però si que és un vector...Si, a l'hora de consecució de drets no? Els drets del comú, ja ho coneixes, o els drets emergents com el dret a la ciutat o el dret a una renda bàsica o renda universal, que òbviament en aquests continguts que estan darrere de tot això, si que no estan reflexats en el que serien les demandes de les acampades o de DRY...

A: *Però si que hi ha l'educació, la sanitat, Internet...*

AI: Com ho relacionem tot això? Bueno, ho podem veure com una expropiació de la riquesa generada en comú i pel comú. D'una banda, el que deies tú, de la crisi econòmico-financera, és això, estem tendint al nou paradigma capitalista, que jo anomeno biocapitalisme, hi ha el capitalisme, treball efectiu o relacional, com li vulguis dir, jo ho englobo amb biocapitalisme i és això, els principals processos d'extracció o expropiació d'aquesta riquesa generada pel comú o en comú, és per una banda, a nivell econòmic financer, la tendència a un sistema rendista, que permet aquestes noves formes de treball en aquest nou paradigma, i això es fa rendisme que es fa a través del sistema financer i és un dels principals expropiadors. I l'altre seria des del punt de vista més d'Internet o de producció col·lectiva del treball immaterial que és el sistema de patents no? Aquí el que estant fent és expropiar tota la riquesa i productivitat creativa del *general intellect* a través d'aquests nous encerclaments que s'estan fent a aquesta productivitat. I això seria, bueno, com vincularia també la part privada com la pública, perquè després tota aquesta privatització que s'està fent de la transferència d'aquesta riquesa del comú al que era l'esfera pública, però és això el que et fa veure que aquesta diferència entre públic i privat ja no existeix, aquests límits ja no existeixen, ara hauríem de passar al que és el comú, la superació d'aquesta dualitat públic-privat que ja està superat totalment. Llavors és això, que em deies educació, sanitat...Doncs són estructures que s'han generat de la riquesa produïda pel comú que ara s'estan privatitzant seguint els interessos financers econòmics d'una governs, que a la vegada no són sobirans ni ells mateixos de la població que teòricament representen, perquè estan en mans d'institucions financers internacionals, com el FMI, el BCE o que et vingui la Sra. Merkel i que et digui com has de fer la teva reforma de pensions i que torni l'endemà per veure que ho has fet bé i felicitar-te...Doncs és això, nosaltres volem lluitar en contra d'això, o sigui, que no volem que aquesta riquesa comuna expropiada caigui en mans d'aquests polítics i d'aquest sistema político-financer no? I bàsicament, al que tendim, ja una cosa molt personal, ja no parlo de DRY ni de res, caminar cap al *commons*, això ja és una primera forma. El que em deies de democràcia i de govern, per mi el que em permet Internet és passar del govern a la governança, és la democràcia en xarxa, això és un canvi brutal, estem trencant un esquema mental piramidal vertical i passem a un totalment descentralitzat, en xarxa, en nodes i super nodes i això és el que et permet aquesta participació i la repropiació de la política, diem-ne. I bueno, el que et permet Internet és el concepte de governança en xarxa, això és el futur de la política o tecnopolítica com li vulguis dir, però aquí és cap a on anem. I és, per una part, aquesta governança a través de la xarxa, i a nivell de producció d'aquestes condicions materials mínimes garantides a través de l'autoorganització de la capacitat productiva de la multitud, sempre des d'aquest punt d'autonomia pura i dura, és xarxa i autonomia productiva.

A: *És que la xarxa ja és autonomia no? La filosofia de la xarxa, de descentralització, tú fas el que vols i el que no vols no ho fas...codi obert...*

AI: Doncs és el mateix però igual que a lo virtual a lo material, que està òbviament connectat, però per baixar més el discurs del que deies de sanitat, educació...

A: *Però una mica, la intuïció aquesta...No s'ha parlat tant, però precisament un dels canvis qualitatius entre la pràctica política existent fins ara i el que et demostra el salt qualitatiu del 15 és també aquest no partir de les grans idees sinó partir de fets concrets no? I jo crec que aquí entra molt bé precisament la defensa dels drets comuns perquè tu vas a defensar allò que tu necessites, que són coses concretes, no estàs defensat la ideologia del commonfare, estas defensant uns bens que tu coneixes, que en part has conquerit, has vist el que eren...I la mirada sobre la sanitat o l'educació com aquesta dimensió més mental com "això és universal i és de tots", no tant a la institució que representa...*

AI: Val, ara si que t'entenc, o sigui, que ja és una lluita pels drets del comú vols dir? Òbviament si, aquest és el motor de tota la mobilització, aquests nous drets del comú, nova ciutadania, etc. Però clar, plantejar-ho com una proposta...Si ja és difícil passar de la teoria a l'acció, passar de la teoria a l'acció i d'allà a la legalitat, que és com s'hauria de fer...Però és difícil. No és un moment, si per mi si, s'ha de començar a parlar d'això, això és el que s'ha d'exigir...

A: *Vull dir, que ja està passant, jo dic com a mètode de no reivindicar "que no ens retallin les idees" no, que "no ens retallin els drets" directament.*

AI: Si, si, són lluites que històricament s'han generat i són drets universals irrenunciables perquè hi ha moltes generacions que han mort perquè nosaltres puguem tenir això. Però és que és això, si que estem veient aquest atac el que seria l'Estat del Benestar tal i com el coneixem no? Que crea aquests drets universals, a l'educació o la sanitat...Doncs estan totalment en entredit amb polítiques com el copagament o l'aplicació de Bolonya al sistema universitari, etc,. Però aquest atac de l'Estat de Benestar, no només hem de lluitar per aquests drets que estem perdent sinó també per aquests nous drets del comú, com podria ser aquest accés lliure a la xarxa, a Internet, perquè es fonamental per la productivitat, com deia horitzontal. Aquest paradigma de l'economia de la polinització, doncs és a la xarxa la infraestructura on es dona aquesta polinització...Llavors és entendre, drets del comú, no quedar-nos només amb els drets que estem perdent que estant atacant, sinó anar més enllà, un anar més enllà totalment vinculat al que és la xarxa i aquesta capacitat d'autoproducció que et dona la xarxa, són dues coses que per mi són inseparables.

Entrevista Toret

Nom: Javier Toret

A: Empiezo explicándote un poco el proyecto, aunque en realidad ya te lo había contado... Toda la experiencia va sobre DRY y en concreto el caso de Barcelona, o sea, intentar hacer una lectura... Lo que quiero hacer, una cronología del movimiento, o sea de donde viene, todo lo que llega hasta el 15 como referente, dos; hacer como un análisis en profundidad sobre como se compone este proceso de composición y recomposición política acelerado y comunicación y organización. Intentar entender bien el proceso de composición y el punto de enjambre. Esto como el proceso de composición y subjetivación del sujeto político conectado, digamos que estos días está habiendo un a aceleración brutal de la gente, o sea como pasa eso. Y luego una tercera parte que es como la relación entre geoterritorio y ciberterritorio que también era como uno de los límites por ejemplo con el tema de Ley Sinde que había como una discusión en un binomio absurdo y ahora se está viendo esta retroalimentación y que relación tiene, y en el caso este concreto, DRY y el proceso de DRY y lo que ha venido después del 15 con la ciudad. Como punto de conflicto y también relacionando dinámicas. Yo en realidad, a parte de desentralazar un poco estas dinámicas, lo que a mi me interesa es poner de manifiesto los puntos comunes de todo esto, la dimensión política como paraguas que está uniendo a la gente, los imaginarios de defensa de las cuestiones comunes. O sea, tecnopolítica, relación con el territorio y defensa de los comunes. También está pasando mucho, una de las características de la emergencia fuerte de DRY es precisamente este abanico amplio pero que en realidad pone de manifiesto un deseo de la común muy fuerte y que ciertas práctica en parte, cuando la gente empieza a barrer por su casa, se pierde este elemento. Visibilizar la potencia de la común en todo lo que está pasando.

Bueno, la parte mas breve, que me des tu visión de la cronología, o sea, todo el prelude del 15.

Básicamente podría decir que hay una genealogía y una contextualogía de lo que pasa porque hoy el espacio-tiempo, hay que pensarlo en una dimensión de capas y estratos históricos y de grandes campos de fuerza molar, que son genealógicos, esto es importante entender, la historia de la globalización y la memoria histórica de los países y sus luchas y su cultura en una doble emergencia de una temporalidad histórica global y una temporalidad histórica nacional, si quieres, y la complejidad de la multiplicidad de planos y de temporalidad histórica sobretodo cuando hay en cuestionamiento la globalización contra la visión universalista eurocéntrica. Des del punto de vista de la genealogía, evidentemente tienes que recuperar, por un lado, la memoria de la historia de cada país, la del estado español es la memoria del franquismo y del aniquilamiento del deseo de toda la gente que intentó cambiar las cosas y transformar la sociedad fueron aniquilados, asesinados o exterminados. Luego 40 años de dictadura nacional franquista con los efectos sobre la subjetividad que eso genera. Ahí hay una dimensión importante histórica para entender la genealogía que empieza justo en el nudo que constituye también el país entorno un pacto constitucional que es el resultado de la inhibición que el fascismo nacional español genera en los cuerpos de los derrotados. O sea, des de esa perspectiva genealógica, hay que irse desde ahí y lo que generó eso en los cuerpos y en el cuerpo social y la multitud en el estado español y como ha ido transmitiéndose de generación en generación y intentar entender eso para entender porqué ha tomado tanta fuerza aquí. Y después a nivel de genealogía de los movimientos de los últimos años, creo que es importante

entender el proceso, por un lado, de cierto estancamiento de los movimientos sociales autónomos en general, un estancamiento después de una serie de giros políticos, es importante entender la crisis de la izquierda en general, de la izquierda institucional, de los partidos y los sindicatos, y como han anulado lo político, es importante entender los distintos actores y como han actuado y cuales han sido sus límites. Pero por hacerlo rápido, y no analizar cada uno de los actores que es lo que habría que hacer, ahora es importante entender la genealogía con causas múltiples, actores distintos y acontecimientos totalmente distintos. Por ejemplo, en Barcelona, evidentemente, pues la memoria de V de Vivienda, la memoria del Banco o la memoria de la Historia de los Ricos está muy presente para una parte de estos movimientos sociales, pero claro para otra gente, que está en la comisión de Sinergia o en la Comisión de tal y que ahora está en la plaza, esa genealogía no existe, porque la genealogías tienen que ver con los sujetos que las viven o las sienten. Entonces, lo que yo creo que es mas importante para entender el fenómeno y no está relacionado, es la la contextología; entender como hoy la velocidad infinita de los afectos y la comunicación de la sociedad red, permite agujerear el *matrix* del control global. Que lo mas importante de entender, donde empieza esta revolución, aunque hubiera empezado en Islandia, es el mundo árabe y el contexto pos-guerra global permanente después de Génova y todo el primer ciclo de oposición al gobierno global, lo que hace fundamentalmente es reabrir la historia. El mundo árabe, Egipto y Tunez han reabierto la pelea por la globalización y el polarizar un antagonismo entre por decirlo rápido y claro, el imperio global o el capitalismo global integrado de las mil formas que se puede llamar, y una multiplicidad, no reducirlo al uno, una multitud en el sentido filosófico y ontológico que lo planteaba Deleuze en “*Mil mesetas*” y yo creo que las ciencias de la complejidad han lanzado fundamentalmente ontologías dinámicas, que permiten pensar esa idea de subjetividad compleja y fractal que es la que ahora, organizada en nodos y a través de las redes del ciberterritorio, está pudiendo plantear cara, no solo a la gestión capitalista de la crisis o gestión neoliberal sino a la misma estructura imperial, la estructura del BM, las instituciones globales están por fin el cuestión. Entonces, des de esa contextología, es fundamental entender el papel del mundo árabe, de Egipto y Túnez y como miles de personas en un proceso abierto y transparente y retransmitido para la gente que estaba fuera, hace una escuela de la revolución. La gente que hemos estado viendo todos los días, Aljazeera, Twitter y Facebook y que nos hemos hecho amigos, hemos comprendido lo que pasa ahí, gracias a que esa lucha se ha expresado así y nos hemos sentido involucrados con ella, o sea, ya veníamos estudiando, alguna gente, como utilizar y construir herramientas tecnopolíticas a la altura de los tiempos para realmente construir lo común pero a través de lo tecnológico y la cooperación de la inteligencia colectiva distribuida. Lo que ha pasado fundamentalmente es que, ese primer enjambre y esa primera dinámica revolucionaria que se ha ido pudriendo por distintos factores aunque ahora sigue en proceso lucha, las revoluciones no se hacen en un día sino que son procesos largos...Lo que ha pasado en el mundo árabe ha sido una escuela, viendo lo que estaban haciendo y participando en la soliridad internacional es eso que estaba pasado y estábamos viendo, miles y miles de personas han entendido el código de como lo han hecho y no es casualidad ahora que se han hecho las plazas, y no es casualidad la movilización del 15M...Todas de alguna manera se han inspirado en actualizar los aprendizajes de esas formas de lucha, de esas formas de construcción de la comunicación, de la interacción en red, como se podía trasladar aquí. Y eso es lo que se ha hecho, tanto DRY como el segundo enjambre, que es acampada sol, y los hackers, comprenden absolutamente claro y cristalino que la energía social que liberamos, de ese inconsciente reprimido inhibido de todos esos anónimos, que salen a la calle y estaban ahí emocionados y radicales a tope...Como esa energía se territorializaba y contruía en territorio, global y local, una “*wikiplaza global*”, que estaba lanzando una estrategia que era sencilla y legítima, era “*pijama blow*” y “*efecto esterilizante*”, que es lo que nos dijeron los hackers la misma noche que hablamos con ellos. La gente tenía ganas, quería seguir lo que se había empezado, tenía el deseo de seguir con esa fuerza ahí. También en Madrid ha sido

muy importante la movilización de “Juventud Sin Futuro” de unos meses antes, y también está en esta genealogía y contextoología evidentemente Nolesvotes, la lucha contra la Ley Sinde, que yo creo que ha sido el primer gran movimiento de inteligencia distribuida y en red y que es un movimiento que está a muerte con las acampadas de una manera u otra, y yo creo que más cerca de DRY que las acampadas, pero bueno....Y que ahora he entendido la potencia política de organizarse en red y está más tranquila con esa relación de geoterritorio y ciberterritorio. Entonces, más o menos, creo que la genealogía y la contextualología que nos ha llevado aquí, lo importante es saber, que esto es un grupo que empezó hace cuatro o cinco meses, y que empezó a crecer con una visión de mucha ilusión de cooperar en red, y convirtieron una herramienta del poder en una herramienta del común, un uso del común en una herramienta del enemigo, podríamos decir. Y justo esta potencia política de los cerebros y la ilusión y la dimensión de solidaridad y de cooperación y de empoderamiento que trabaja junta y ve como la comunidad crece y la bola se extiende, con un plan claro, abierto, que puedes participar escalaramente, traduciendo el coste de la acción colectiva a bajo cero, generas una bomba mediática, post mediática contra el imperio de los medios, que es básicamente lo que inhibe, desvía y dispersa la tensión social y los deseos hacia el consumo y paraísos artificiales, o sea, cuando desbloqueas ese imperio mediático y pones las cuestiones en el centro les das un territorio entonces construyes una ontología de ese movimiento y de ese común.

Si vamos un poco más a la micro política del proceso, las herramientas, el deseo y la cooperación puesta en red, digamos, ¿cómo se compone eso? Como se produce nueva subjetividad y que papel tiene la comunicación y a la vez como eso se ha organizado y cuáles son los límites de la organización. Es decir, cuando apuntas hacia un 15, hay este punto de confluencia, después con las acampadas se abren nuevos campos pero siguen habiendo, o sea, por ejemplo, a la que hay como la vuelta al geoterritorio digamos, y ahí existe por ejemplo una relación muy estrecha con la red, porque las acampadas se coordinan entre ellas vía Twitter pero como instrumento únicamente comunicativo, pero la organización se va de alguna manera cien años atrás, como volviendo a poner la Asamblea como máximo órgano de decisión totalitario, etc. Entonces, hay una composición, un aprendizaje, pero a la vez hay unos límites, en una relación entre el pasado y el futuro pero sobretodo en la plaza porque a la red no pasa eso...Pero la red aun sigue en un campo de experimentación buscando estos mecanismos de interactividad y no hay una transferencia del aprendizaje en la red y los sistemas de autoregulación de la red que no se traducen en la plaza, o sea, hay una dinámica de red de distribución nodal, de especialización, de autoregulación de cierta meritocracia en el sentido positivo, que esto no se traduce en la plaza. O sea, en cuanto composición, esto es una cosa que sigue creciendo y es lo que decíamos antes, yo me lo creo esto de “esto es solo el principio”, “con o sin vosotros” porque digamos la puerta está abierta, en este sentido. Entonces, las acampadas se pueden ir a la mierda, DRYU se puede ir a la mierda, pero el proceso está abierto, en el sentido que la red sigue su propia dinámica por sus características, y entonces, como avanzamos en pensar en el plano de entender bien como se compone bien esa subjetividad que para mí es una de las claves fundamentales para entender lo que ha pasado y dos, como se aprende también de la red que es en parte quien explica lo que ha pasado, para que se traduzca esto en una verdadera organización en red, de eso, como darle potencia precisamente a los límites que hay actualmente de la relación esa múltiple digamos...

Proceso de composición y recomposición y subjetivación política pensando en la red y límites de la organización.

Primera parte; Deleuze i Guattari dicen que la máquina artística, la máquina política, la máquina de deseante-revolucionaria y la máquina económica, fueran parte de la misma máquina de guerra, pues eso es lo que está pasando, en una sociedad donde la primacía de la producción de subjetividad está en lo que se ha llamado la “generación transmedia” o donde la pelea entre el imperio mediático, o sea, la telecracia y el mainstream y la ecología de las practicas de autoproducción de comunicación que se hacen en la red, hay un conflicto importante, generacional, de intereses y de clase, de la multitud autoorganizada para producir su comunicación para sus intereses. Hablar de comunicación hoy és hablar de organización, en red distribuida en atractores extraños de comunicación y autorganización del trabajo vivo online o de la inteligencia colectiva productiva, que produce mundo y riqueza, que inventa y diagrama mundos nuevos. Esa batalla es donde se ha jugado este movimiento.

Teníamos una generación analógica, que es cerebro genio narcisista, “aquí mando yo”, sería la idea de lo vertical, cada individuo separado y solo cree que tiene la verdad. Esa evolución del cerebro, de la composición propia del cerebro humano hoy, ha pasado...A ver, tenemos la generación analógica, después tenemos la generación conectiva, que sería el cerebro conectado disperso que tiene que ver con lo horizontal y lo múltiple. Y después tenemos la generación transmedia o digital, que ahí hay distintas capas, otros autores la han llamado “Postalfa”, porque la cuestión es los polialfabetismos que hay hoy, y como de alguna manera hay que poder hablar en todos los alfabetismos y de distinta manera. Esta generación digital, frente a lo múltiple, de alguna manera sería lo transversal o la sinergia o la multiplicidad pura. Entonces, esa idea de rizoma y complejidad de ese cerebro nómada que es capaz de tener una relación entre cerebro-caos y interfaz y interaccionalidad y metaestabilidad, que son conceptos clave para pensar como orientarse hoy, o sea ¿que está pasando en la lucha? Hay una infoguerra, y tienes formas de orientarse, porque como todo funciona a una velocidad infinita a la inteligencia colectiva, tienes que surfear, los estímulos y los inputs, y tener núcleos de confianza para hacerte un mapa de los actores continuamente, tienes que estar continuamente reorientandote, dentro de una dinámica de caosmosis creciente y autoorganizativa, la cuestión importante es la relación ente Cerebro, caos, interfaz y cosmos, Como de alguna manera, el cerebro hoy que es un cerebro en red conectado...Básicamente lo que están pasando son fenómenos de supraorganismos, las plazas globales ahora mismo y lo que genera las plazas, es un organismo vivo, un metaorganismo. De alguna manera, lazos digitales y lazos humanos se articulan en una conciencia global, es lo mas parecido a un balbuceo de la multitud que hay ahora mismo. La inteligencia esa que siente que se hace de lo mismo y que tiene un objetivo que es cambiar la gestión del mundo en sentido macro. Hay por un lado ese plano de discusión, de esas generaciones y como eso está relacionado con las revueltas y la organización. Por ejemplo, el movimiento árabe, el movimiento que nace, aunque Twitter fue importante, nace en Facebook y en cada país hay movimientos distintos pero es importante comprender todos los que hay, que son fenómenos parecidos a lo que ha pasado aquí con el 15M. Facebook ha sido la herramienta que esa generación conectiva de cerebros recombinantes y disperso, ha conseguido crear un gran swarm global o estatal que se ha extendido, estratégicamente planificado. Un metaplan abierto con una estrategia dinámica y abierta que se constituye como subjetividad, colectiva, enlazada con visiones distintas, con una tensión productiva y potente entre singularidad personal, rompiendo la idea de individuo cerrado y singularidad grupal o territorial, para acabar con los localismos y entendiendo clara y concisamente la potencia de lo común entendida com estrategia dinámica abierta y escalable. ¿Porque es potente DRY y porque ha triunfado? DRY ha estado en los principales canales (FB, Tuenti, Twitter), todas las redes sociales desde los mas sencillos, la estrategia ciberactivista o de todo tipo se ha hecho a la vez conjunta y resonando a toda la gente que está en la red, y ha cubierto a todos los públicos. La comunicación en el ciberterritorio, de la red a la calle. Síntesis conectiva de deseo.....Inteligencia multitudinaria mas la síntesis conectiva de deseo. Como se crea el deseo de construir esa

movilización es lo mas importante. O sea, como se ha construido un plan lo suficientemente abierto, apartidista, asindical, para construir una autonomía de la multitud frente los partidos y los sindicatos que siempre han estado representándola y por lo tanto, despotenciándola, por eso la importancia de que ninguno nos representan porque la potencia propia de la multitud, la multiplicidad, es que lleva a que no nos represente pero que exprese, exprese lo común de una manera expresiva y no representativa.

Profundizando más en eso, ha habido el paraguas de ni partidos ni sindicatos, pero ha habido sobretudo un elemento que conecta con la explicación de genealogía del movimiento, el tema de no violencia, el tema de nadie nos representa, estos elementos que devienen comunes en el sentido de identificación, como se le saca mas jugo a esto? ¿Son elementos a la vez singulares y a la vez imprescindibles no? Yo creo que es clave esto...

El movimiento tiene 4 o 5 axiomas principales; Nuestra palabra sagrada son nuestros manifiestos y nuestros documentos que se han firmado y consensuado y ahí hay muchas perlas, algunas con más importancia y algunas con menos y también están saliendo axiomas nuevos que vienen del mismo proceso. ¿Los axiomas porqué son importantes? Porque de alguna manera son las reglas comunes que nos damos y tenemos que respetar, aunque después tengamos que modificarlas para el proceso organizativo. Un axioma es la dimensión ética de la no violencia activa o el pacifismo de los cuerpos que se enfrentan a la violencia de lo intolerable y de la injusticia. La historia es como esos axiomas proliferan según el proceso colectivo, como se articulan para que eso no se pète, que es mucho trabajo micropolítico, pensando las herramientas para que se genere ese consenso. Es el problema de la micropolítica de la organización pero en un plano multitudinario. Se esta haciendo el paso de una organización 2.0 a una 3.0, de utilizar una herramienta del enemigo para nuestros propios fines a tener una herramienta hecha para nuestros propios fines y pensada y articulada dentro de una lógica de *community manager* colectivo antagonista para realmente tener un cerebro colectivo que funcione bajo el algoritmo menos trabajo más potencia, una organización de crecimiento exponencial, organizada, multitudinaria, nadie ha hecho esto, por eso es muy importante que esa herramienta funcione. Lo que esta demandando la sociedad es la innovación política, innovar en la la organización política. La herramienta hace la organización y no al revés, la herramienta piensa y el interfaz será donde aprendas, donde estudies, donde estas con la gente que crees, va a ser tu vida. La metrópolis es una dimensión doble, la red y la metrópolis son la misma cosa...El geoterritorio permite unas cosas y el ciberterritorio otras....Hay que romper la visión esencialista humanoide que cree que el contacto físico humano es siempre bueno, en la plaza hay encuentros bueno y encuentros malos porque los cuerpos se encuentran. La herramienta es importante pero sin proyecto político...Problemas que surgen: usabilidad, servers, reconversión de la herramienta, generaciones de acceso a la red distintas...Pero son trabajables y la migración no va a ser traumática. Y también va a haber otras herramientas.

Respecto el Twitter, tema muy importante; 4500 seguidores antes del 15M, ahora 80.000, el doble que el PP y el PSOE juntos. Eso quiere decir que lo estamos haciendo bien. 6 días antes de la mani 6 TT y dos TT globales, pones el mapa en movimiento. La posibilidad de lanzar un plan Twitter, bien pensado y que es replicado si funciona bien el hashtag, permite diagramar la lucha, construir un espacio instantáneo de cerebro colectivo que permite la interacción. Lo común es el hashtag lo singular es el tweet, los hashtags son los diagramas de la lucha, mas que las consignas, los diagramas de la inteligencia colectiva. Un concepto muy importante es la síntesis conectiva, las sinergias de “esto y lo otro”, es una construcción inmanente del común. Las virtudes del

geoterritorio, que son muchas, inhiben la innovación, de alguna manera ¿hay una lucha entre lo analógico y lo digital no?...A veces vas a la plaza y te estresas, porque es una presencia tan invasiva y tan poco cuidada, que genera malos encuentros, discusión, cabreos, malas formas...Porque el centro del deseo, cuando se toma las plazas, pero se han ido...Hay una proliferación de microfascismos, unos encuentros negativos, de pugna para el poder mas que cooperación. Por eso DRY tiene esa posición sinérgica y de conjunción.

Es muy importante la estrategia de autoorganización del trabajo cognitivo en red, tienen que ver con esta federación de la estrategia. ¿Que necesitamos? Metaplanes, axiomas: metafederación entre nodos y *hubs* que generen redes entre comunidades singulares. Metafederación, que cada red en el ciberterritorio tenga su forma de decisión, también en el geoterritorio. Y que la estructura lógica de la red sea la que se articula en la plaza. Esa toma de decisiones colectivas de redes, de plazas, de territorios, a través de herramientas de votación, de pueden federar las decisiones, decisiones federativas entre redes.

Otra cosa importante, *Commonfare y p2p*; Commonfare p2p, anarquismo 2.0, ausostenibilidad de las formas de vida y no de los modelos de negocio que están acabados. Es el momento de construir formas comunitarias de vida autogestionadas dentro de una lógica de p2p, hay que reinventar la democracia, la palabra solidaridad ha vuelto igual que la de democracia y hay que reinventarla dentro de esa lógica. Solidaridad.0, bandas que se autosostienen, yo llamaría economía social distribuida.

La cuestión del commons dentro de esa dinámica, es un tema que está ausente de las plazas pero a la vez es lo mas presente. Todo lo que estamos haciendo es una esfera pública no estatal, es una comuna experimental con una dimensión mas o menos digital con dimensión multitudinaria, aunque los geodispositivos son determinantes. No se han pensado las plazas como dispositivos, se han montado sobre la marcha, la cultura, la forma de los primeros días ha regido todo. El aspecto de lo común recorre Europa y el mundo, estaba creciendo por todas partes. Y hay una especie de federación de commons, la discusión de los commons digitales y analógicos...Ahora ha tomado la dimensión de espectro o de deseo de la multitud encarnado. Es importante entender la potencia de la multitud online de los enjambres y de esa inteligencia colectiva distribuida dentro de esta dinámica de revolución molecular i la tecnomaquinica.

Hay algunos conceptos súper importantes para pensar la relación; el concepto de inteligencia colectiva distribuida, tecnopolítica y otro es la revolución molecular de los cuerpos y los deseos. La potencia de lo comun como movimiento que afirma una esfera de la vida no privada y no estatal, la afirmación de la ontología del ser encarnado en un dispositivo tecnomaquinico, eso es lo que de alguna manera articula este nuevo movimiento global tecnopolítico de los commons, estamos entrando en una fase de este tipo, debemos pensar metaestrategias con planes de escalabilidad y *how to*, en el marco de una tensión en el capitalismo cognitivo integrado con ramas de poder donde los grades imperios de la sociedad red son las grandes compañías como Facebook o Google que trabajan entorno a algorismos, y de alguna manera expoliar todo el trabajoy la riqueza de la inteligencia de enjambre y toda la polonización global, contra un global p2p. Como el planteamiento del commonwealth, ahora se puede articular entorno a esta nueva generación tecnomaquinica, el devenir maquinico es el devenir universal de la subjetividad revolucionaria.

Dentro de esa lógica, hay que distinguir, los objetivos, el para que hacerlo y el como hacerlo. El que hacer serian nuevas instituciones del común globales que sean lo contrario a FMI, , gobiernos y todo eso. Eso que ya estaba prefigurado filosóficamente, no tenia la capacidad de estar

implementado, no había terminología dispositivos o estrategia que caminaran de alguna manera hacia el crecimiento exponencial. Con las nuevas visiones que ponen en el centro esta nueva economía de los recursos y la infraestructura del intelecto general y de la red como espacio común, en la medida que se ha ido articulando esa posibilidad del como y se ha ido al código abierto de las revoluciones del mundo árabe y de las otras, ha sido público y abierto y ahora todo el mundo lo está mejorando, la inteligencia colectiva está en marcha.

Desde esta perspectiva es clave la idea de metafederación, tecnopolítica para construir el commons y dentro de ese commons es fundamental la cuestión de la economía, creo que es importante una idea de la Renta Básica desde arriba, hay que inventarla como gestión autónoma y autorganizada de bajo hacia arriba. Pensar como se hace una economía social federada. Sistemas de economía alternativos, *bitcoin*, sostenibilidad de las formas de vida.

Es importante la idea de autodefensa, seguridad colectiva distribuida, digital y no. El commonfare es el camino de ese movimiento. La idea de descentralización, de dispersar el poder y articular nodos donde todo sea claro y transparente.

Y después creo que es muy importante el metaplan de éxodo del capitalismo. Indignación más inteligencia colectiva más confianza; hemos vuelto a creer en el mundo, nos lo habían robado, y en la posibilidad de que lo podemos cambiar y que lo vamos a hacer. Esta tranquilidad es la que nos va a llevar al camino, aprovechar la inteligencia colectiva y seguir el camino. Negri decía que la manera de cambiar el mundo sería mas parecido a la ciencia ficción que a la izquierda. La izquierda es un concepto que ya no sirve, la multitud que esta cambiando el mundo ya lo esta haciendo. Otra cosa que de decía es que la libertad era la conquista de la modernidad. Una democracia real ya global no pasa sin una construcción autónoma del reparto de la riqueza de lo común.